

EUROJUST

Sprawozdanie roczne 2016

Criminal justice across borders

© Eurojust, 2017

Niniejsza publikacja obejmuje okres od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r.

Nr katalogu: QP-AA-17-001-PL-N

ISBN: 978-92-9490-084-5

ISSN: 2443-6607

DOI: 10.2812/858271

Informacje:

Tel.: + 31 70 412 5000

E-mail: info@eurojust.europa.eu

Internet: www.eurojust.europa.eu

Sprawozdanie Eurojustu za rok 2016

Spis treści

12

26

40

Wstęp	7
Streszczenie.....	9

1. Eurojust przy pracy

1.1 Spotkania Eurojustu poziomu II	14
1.2 Spotkania koordynacyjne Eurojustu.....	15
1.3 Centra koordynacyjne Eurojustu.....	17
1.4 Eurojust i wspólne zespoły dochodzeniowo-śledcze	18
1.5 Zarządzanie informacjami przez Eurojust....	22
2016 Kalendarium	24

2. Sprawy prowadzone przez Eurojust

2.1 Wprowadzenie.....	27
2.1.1 Terroryzm	28
2.1.2 Cyberprzestępczość.....	30
2.1.3 Przemyt nielegalnych imigrantów	32
2.1.4 Handel ludźmi.....	33
2.1.5 Nadużycia finansowe.....	34
2.1.6 Korupcja.....	35
2.1.7 Nielegalny obrót środkami odurzającymi.....	35
2.1.8 Zorganizowane przestępstwa przeciwko mieniu popełniane przez mobilne zorganizowane grupy przestępcze.....	36
2.1.9 Przestępstwa związane z ochroną interesów finansowych Unii Europejskiej.....	36

2.2 Sprawy dotyczące organizacji przestępczych w rodzaju mafii prowadzone przez Eurojust....	36
--	----

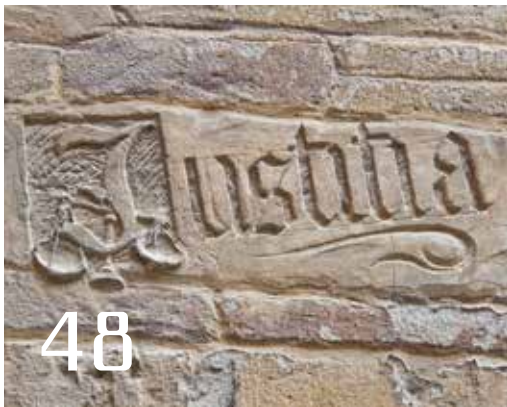
Operacja Avalanche: w przybliżeniu	38
--	----

3. Partnerzy Eurojustu

3.1 Współpraca z Europolami	41
3.2 Współpraca z OLAF	41
3.3 Relacje Eurojustu z państwami trzecimi i organizacjami	42
Umowy o współpracy.....	42
Sprawy prowadzone przez Eurojust z udziałem państw trzecich.....	42
Prokuratorzy łącznikowi przy Eurojuście.....	42
Punkty kontaktowe Eurojustu w państwach trzecich	43
Współpraca z MTK.....	45

4. Wyzwania i najlepsze praktyki

4.1 Przechwytywanie przekazów telekomunikacyjnych	49
4.2 Wyzwania związane ze sprawami dotyczącymi oszustw podatkowych	49
4.3 Europejski nakaz aresztowania	50
Priorytet roku: Konflikty jurysdykcji.....	54

48

54

64

5. Administracja

5.1	Wsparcie dla pracy operacyjnej i strategicznej.....	61
5.2	Reorganizacja Administracji.....	61
5.3	Pracownicy i budżet.....	61
5.4	Zmiany organizacyjne	62
5.5	Nowa siedziba	63

6. Eurojust i sieci organów wymiaru sprawiedliwości

6.1	Europejska Sieć Sądowa	65
6.2	Sieć zespołów JIT	66
6.3	Sieć punktów kontaktowych ds. ścigania ludobójstwa	66
6.4	Forum Konsultacyjne	67

Wykresy

Sprawy prowadzone w latach 2002–2016	10
Sprawy dwustronne/wielostronne prowadzone w latach 2012–2016	10
Sprawy dwustronne/wielostronne.....	11
Państwa członkowskie wnioskujące/otrzymujące wniosek.....	11
Spotkania koordynacyjne	16
Państwa trzecie, partnerzy współpracujący i organizacje międzynarodowe biorące udział w spotkaniach koordynacyjnych.....	16
Centra koordynacyjne.....	17
Zespoły JIT wspierane przez Eurojust, w tym główne rodzaje przestępstw	19
Zespoły JIT objęte finansowaniem w podziale na państwa członkowskie	19
Sprawy z art. 13.....	23
Rodzaje przestępstw priorytetowych dla Eurojustu	27
Sprawy prowadzone przez prokuratorów łącznikowych w latach 2012–2016.....	43
Dziesięć państw trzecich najczęściej zaangażowanych w sprawy prowadzone przez Eurojust.....	45
Sprawy dotyczące ENA	51

Eurojust College of National Members 2016

Michèle Coninx, Belgium

Kamen Mihov, Bulgaria

Lukáš Starý, Czech Republic

Jesper Hjortenbergh, Denmark

Klaus Meyer-Cabri, Germany

Raivo Sepp, Estonia

Frank Cassidy, Ireland

Nikolaos Ornerakis, Greece

Francisco Jiménez-Villarejo, Spain

Frédéric Baab, France

Josip Čule, Croatia

Filippo Spiezia, Italy

Katerina Loizou, Cyprus

Gunārs Bundzis, Latvia

Laima Čekelienė, Lithuania

Olivier Lenert, Luxembourg

László Venczl, Hungary

Vincienne Vella (Deputy NM), Malta

Han Moraal, Netherlands

Gabriela Hornbeck, Austria

Mariusz Skowroński, Poland

António Cluny, Portugal

Daniela Buruiană, Romania

Malči Gabrijelčič, Slovenia

Ladislav Hamran, Slovak Republic

Piia Vottonen, Finland

Leif Görts, Sweden

Frances Kennah, UK

Akronimy i skróty

CBRJW	Substancje chemiczne, biologiczne, radiologiczne i jądrowe oraz materiały wybuchowe
CJM	Monitor sądowy cyberprzestępczości (Cybercrime Judicial Monitor)
CMS	System zarządzania sprawami
DUI	Dostawca usług internetowych
EC3	Europejskie Centrum ds. Walki z Cyberprzestępczością
ECTC	Europejskie Centrum ds. Zwalczania Terroryzmu
EJCN	Europejska sieć sądowa ds. cyberprzestępczości
EJN	Europejska Sieć Sądowa
EJTN	Europejska Sieć Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości
EMPACT	Europejska multidyscyplinarna platforma przeciwko zagrożeniom przestępstwami
EMSC	Europejskie Centrum Zwalczania Przemytu Migrantów
ENA	Europejski nakaz aresztowania
ENCS	Krajowy system koordynacyjny Eurojustu
EPPO	Prokuratura Europejska
HL	Handel ludźmi
JIT	Wspólny zespół dochodzeniowo-śledczy
MLA	Wzajemna pomoc prawna
MTK	Międzynarodowy Trybunał Karny
MZGP	Mobilna zorganizowana grupa przestępcza
OIF	Ochrona interesów finansowych Unii Europejskiej
PDO	Plan działań operacyjnych
PNI	Przemyt nielegalnych imigrantów
PWI	Prawa własności intelektualnej
TCM	Monitor wyroków za przestępstwa związane z terroryzmem (Terrorism Convictions Monitor)
TSUE	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
VAT	Podatek od wartości dodanej
ZBT	Zagraniczni bojownicy terrorystyczni
ZGP	Zorganizowana grupa przestępcza
ZPPM	Zorganizowane przestępstwa przeciwko mieniu

Decyzja ustanawiająca Eurojust

Decyzja Rady z dnia 28 lutego 2002 r. ustanawiająca Eurojust w celu zintensyfikowania walki z poważną przestępczością, zmieniona decyzją Rady 2009/426/WSiSW z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wzmocnienia Eurojustu, określana jest w niniejszym sprawozdaniu jako „decyzja ustanawiająca Eurojust”. [Jednolity tekst](#) decyzji ustanawiającej Eurojust został opracowany przez Sekretariat Generalny Rady wyłącznie w celach informacyjnych.

Statystyki dotyczące spraw prowadzonych przez Eurojust i uwzględnione w niniejszym sprawozdaniu przygotowano w oparciu o dane zawarte w systemie zarządzania sprawami Eurojustu. Dane liczbowe zostały pozyskane dnia 16 stycznia 2017 r. i odzwierciedlają dane dostępne na tamten dzień. Ze względu na ciągły charakter spraw mogą występować ewentualne rozbieżności w odniesieniu do podanych wcześniej danych liczbowych.

Publikacje i infografiki Eurojustu są dostępne na [naszej stronie internetowej](#).

Współpraca sądowa, koordynacja i wymiana informacji między Eurojustem, właściwymi organami krajowymi, agencjami WSiSW a państwami trzecimi to podstawowe elementy pracy Eurojust.

Wstęp

Mam przyjemność przedstawić Państwu 15. sprawozdanie roczne, w którym omówione zostały działania Eurojustu w zakresie zwalczania poważnej przestępczości transgranicznej.

Rok 2016 stanowił wyzwanie pod względem bezpieczeństwa. Stoimy w obliczu „nowej normy” i konieczne jest zintensyfikowanie podejmowanych przez nas działań w celu zwalczania terroryzmu, cyberprzestępczości i poważnej przestępczości zorganizowanej, włączając przemyt nielegalnych imigrantów i handel ludźmi. Wizyta sir Juliana Kinga, komisarza UE ds. unii bezpieczeństwa, stanowiła dobrą sposobność do omówienia kluczowej roli Eurojustu, jako organu wspierającego UE w szerzej zakrojonej walce z terroryzmem i przestępczością zorganizowaną oraz jako nieodzownego organu w łańcuchu bezpieczeństwa. W konkluzjach Rady dotyczących sprawozdania rocznego Eurojustu za rok 2015 potwierdzono potrzebę wykorzystania zaangażowania Eurojustu i jego roli w traktowaniu terroryzmu, przemytu nielegalnych imigrantów i cyberprzestępczości jako priorytetów oraz w gromadzeniu i wymianie najlepszych praktyk w celu dalszego wzmacniania współpracy sądowej.

Prowadzone sprawy stanowią trzon działań Eurojustu. W 2016 r. państwa członkowskie zwróciły się do Eurojustu o pomoc w 2306 sprawach, co stanowi wzrost o cztery procent w porównaniu z rokiem 2015. Współpraca sądowa, koordynacja i wymiana informacji między Eurojustem, właściwymi organami krajowymi, agencjami WSiSW a państwami trzecimi to podstawowe elementy pracy Eurojustu. W niniejszym sprawozdaniu opisano bieg spraw, skuteczność narzędzi koordynacji Eurojustu, w szczególności spotkań poziomu II, i rosnące wykorzystanie wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych.

Eurojust buduje mosty. W swoich ramach Eurojust skupia 28 przedstawicieli krajowych, którzy wspierają swoje państwa członkowskie w prowadzeniu dochodzeń i ściganiu oraz wymianie najlepszych praktyk. Uznając również ważną rolę korespondentów krajowych Eurojustu do spraw terroryzmu, wzmacniamy powiązania i zwiększamy wsparcie oferowane w ramach już oficjalnie ustanowionej sieci sądowej ds. cyberprzestępczości. Ponadto planujemy wzmocnić zaangażowanie Eurojustu w Europejskie Centrum ds. Zwalczania Terroryzmu w Europolu, w oparciu o doświadczenie ze wspólnej współpracy w ramach EC3.

Przestępczość nie zna granic, wobec czego współpraca z państwami trzecimi ma kluczowe znaczenie. Przez lata zanotowaliśmy tendencję zwyżkową w zaangażowaniu państw trzecich w sprawy prowadzone przez Eurojust, organizowane spotkania koordynacyjne i wspólne zespoły dochodzeniowo-śledcze. W 2016 r. Eurojust zawarł nowe umowy o współpracy, dalej rozszerzając w ten sposób swoją ogólnosiątkową sieć sądowych punktów kontaktowych. Do pracy w Eurojustcie oddelegowano troje prokuratorów łącznikowych z Norwegii, Stanów Zjednoczonych i Szwajcarii. W niniejszym sprawozdaniu szwajcarska prokurator łącznikowa przedstawia wgląd w swoją pracę i wskazuje na wartość dodaną ścisłej współpracy z Eurojustem.

Istotnym celem Eurojustu jest jego stały rozwój jako centrum wiedzy fachowej w zakresie sądownictwa i prawa w Unii Europejskiej. W 2016 r. Eurojust opublikował między innymi pierwsze dwa wydania *Monitora sądowego cyberprzestępczości*, sprawozdanie dotyczące spraw prowadzonych w obszarze europejskiego nakazu aresztowania, a także zaktualizowane wytyczne dotyczące zapobiegania konfliktom jurysdykcji i rozwiązywania ich do użytku przez praktyków i do informacji instytucji UE.

Biorąc pod uwagę zmieniający się krajobraz zagrożeń dla bezpieczeństwa i zmieniające się ramy prawne dotyczące Eurojustu, podjęliśmy ważne kroki obejmujące przegląd struktur organizacyjnych i procesów wewnętrznych w celu usprawnienia podstawowej działalności Eurojustu oraz uproszczenia jego priorytetów strategicznych, aby spełnić oczekiwania państw członkowskich w czasach ograniczeń budżetowych. W następnym roku przeniesiemy się do nowej siedziby, co zapoczątkuje kolejny ważny etap w historii Eurojustu.

Praca Eurojustu stanowi wartość dodaną, ponieważ w jej ramach oferowana jest natychmiastowa odpowiedź na wnioski o pomoc, a także wsparcie w transgranicznej wymianie informacji w jak najkrótszym czasie, porady w pokonywaniu przeszkód prawnych i praktycznych w złożonych sprawach, jak również wsparcie i finansowanie wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych. Jestem przekonana, że dzięki pracy mojej i wiceprzewodniczących, nowo wybranego Pana Klause Meyera-Cabri i ponownie wybranego Pana Ladislava Hamrana, a także koleżanek i kolegów z Kolegium i Administracji, Eurojust będzie w dalszym ciągu umacniał swoją pozycję kluczowego podmiotu we współpracy sądowej i koordynacji w sprawach karnych oraz że zrealizuje swój pełen potencjał.

Michèle CONINSX
Przewodnicząca Eurojustu

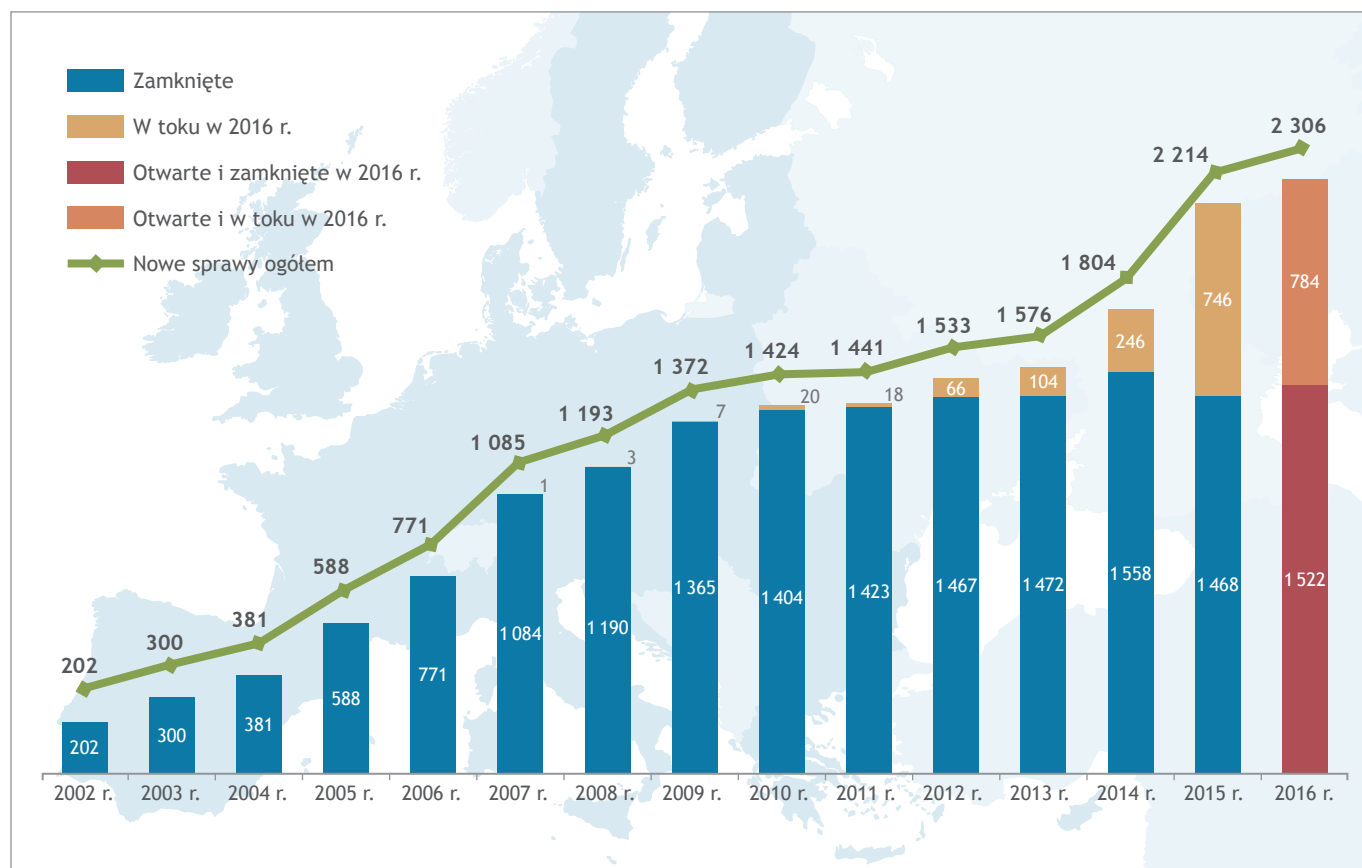

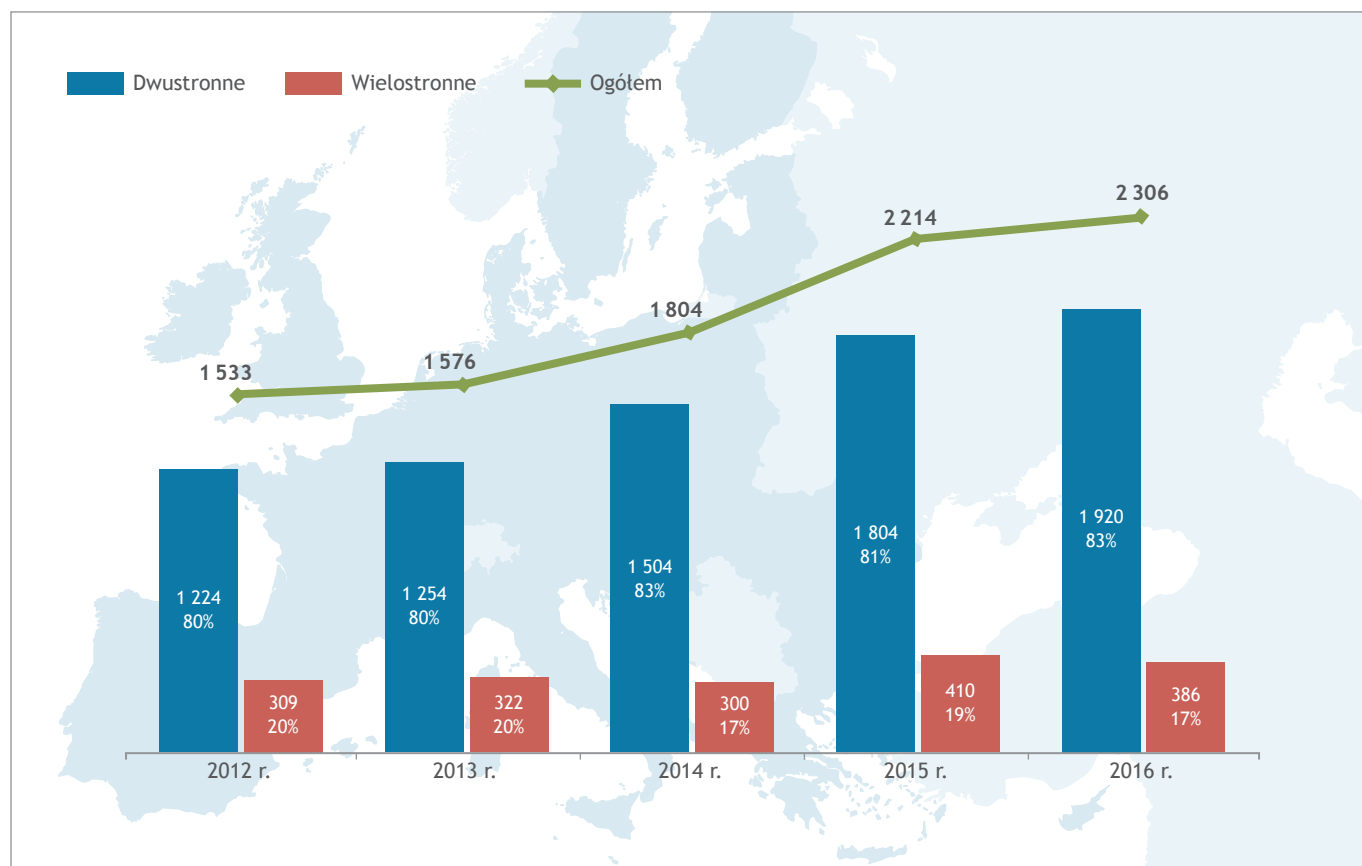
Streszczenie

- ▶ **Liczba spraw**, w których państwa członkowskie zwróciły się o pomoc Eurojustu w zwalczaniu poważnej przestępczości transgranicznej, wzrosła o cztery procent., do poziomu 2 306 spraw w 2016 r., w porównaniu z 2 214 sprawami w roku 2015. **Państwa trzecie** były zaangażowane w 300 spraw.
- ▶ Zwiększyła się **liczba prowadzonych spraw** dotyczących terroryzmu, przemytu nielegalnych imigrantów, handlu ludźmi, nadużyć finansowych i prania pieniędzy.
- ▶ W ramach przykładów postępowań przedstawiono bieg spraw oraz, w szczególności, **skuteczność spotkań poziomu II**.
- ▶ Eurojust zorganizował 249 **spotkań koordynacyjnych** dotyczących 288 spraw przy udziale Europolu (87) i OLAF (4) oraz 10 **centrów koordynacyjnych**. **Państwa trzecie** wzięły udział w 50 spotkaniach koordynacyjnych i dwóch centrach koordynacyjnych.
- ▶ Eurojust wsparł 148 **zespołów JIT**, co stanowiło 23-procentowy wzrost w porównaniu z rokiem 2015; 69 z tych zespołów było nowych. **Państwa trzecie** uczestniczyły w 14 zespołach JIT.
- ▶ Eurojust zapewnił wsparcie finansowe 90 zespołom JIT, co stanowiło 32-procentowy wzrost w stosunku do roku 2015; w dziewięciu zespołach JIT uczestniczyły państwa trzecie.
- ▶ Eurojust wspierał **wykonanie ENA** w 315 przypadkach.
- ▶ Na mocy konkluzji Rady z dnia 9 czerwca 2016 r. utworzona została **europejska sieć sądowa ds. cyberprzestępczości**. Sieć ta ma być wspierana przez Eurojust.
- ▶ Zorganizowane **spotkania**:
 - spotkania taktyczne dotyczące przemytu nielegalnych imigrantów, luty;
 - seminarium strategiczne zatytułowane *Klucze do cyberprzestrzeni*, czerwiec;
 - wspólne posiedzenie Forum Konsultacyjnego, w ramach prezydencji holenderskiej i słowackiej, czerwiec;
 - spotkania taktyczne dotyczące terroryzmu, czerwiec;
 - seminarium EMPACT dotyczące zorganizowanych przestępstw przeciwko mieniu, czerwiec;
 - spotkanie taktyczne zatytułowane *Współpraca sądowa w sprawach dotyczących przestępstw skarbowych*, październik;
 - spotkanie rozpoczynające EJCEN, listopad.
- ▶ Eurojust wydał:
 - *Monitory wyroków za przestępstwa związane z terroryzmem i sądowe analizy ad hoc*;
 - Czwarte *Sprawozdanie dotyczące zagranicznych bojowników terrorystycznych*;
 - Streszczenie trzeciego *Sprawozdania dotyczącego zagranicznych bojowników terrorystycznych*;
 - *Podręcznik CBRJW*;
 - *Monitory sądowe cyberprzestępczości i sądowe analizy ad hoc*;
 - Analizę krajowego prawoznawstwa w zakresie przemytu nielegalnych imigrantów (ES, FR, IT);
 - Sprawozdanie Eurojustu i EMCDDA zatytułowane *Nowe substancje psychoaktywne w Europie: prawodawstwo i czynności ścigania – bieżące wyzwania i rozwiązania*;
 - Wytyczne w zakresie podejmowania decyzji o tym, w której jurysdykcji powinno odbywać się ściganie.
- ▶ Do pracy w Eurojuście oddelegowano troje **prokuratorów łącznikowych** z Norwegii, Stanów Zjednoczonych i Szwajcarii. Przedstawiono wgląd w pracę szwajcarskiej prokurator łącznikowej.
- ▶ Eurojust podpisał **umowy o współpracy** z Czarnogórą i Ukrainą, a z EUIPO zawarł **protokół ustaleń**. Umowa z Republiką Mołdawii weszła w życie dnia 21 października.
- ▶ Eurojust rozszerzył swoją ogólnoświatową **sieć sądowych punktów kontaktowych w państwach trzecich**, która tym samym objęła 41 państw trzecich.
- ▶ W celu dalszej poprawy współpracy sądowej Eurojust zajął się trudnościami prawnymi i praktycznymi w obszarze **przechwytywania przekazów telekomunikacyjnych, spraw dotyczących oszustw podatkowych i europejskiego nakazu aresztowania** oraz wydał zaktualizowane wytyczne dotyczące konfliktów jurysdykcji.
- ▶ Kolegium uchwaliło **nową strukturę organizacyjną** dla Administracji.
- ▶ **Budżet Eurojustu** na rok 2016 wyniósł 43 539 mln EUR. Został on wykonany w 99,89%.

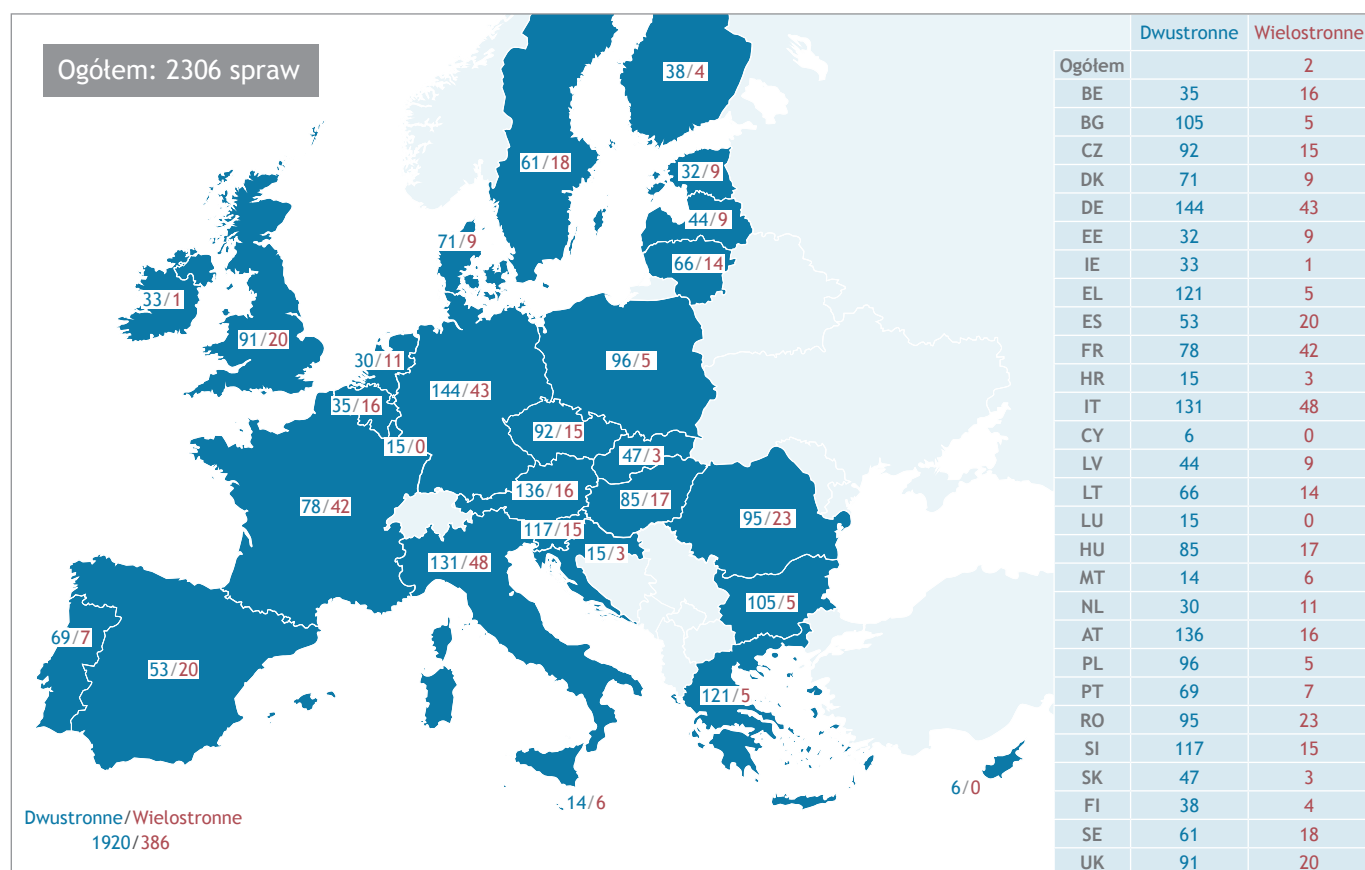
Sprawy prowadzone w latach 2002–2016

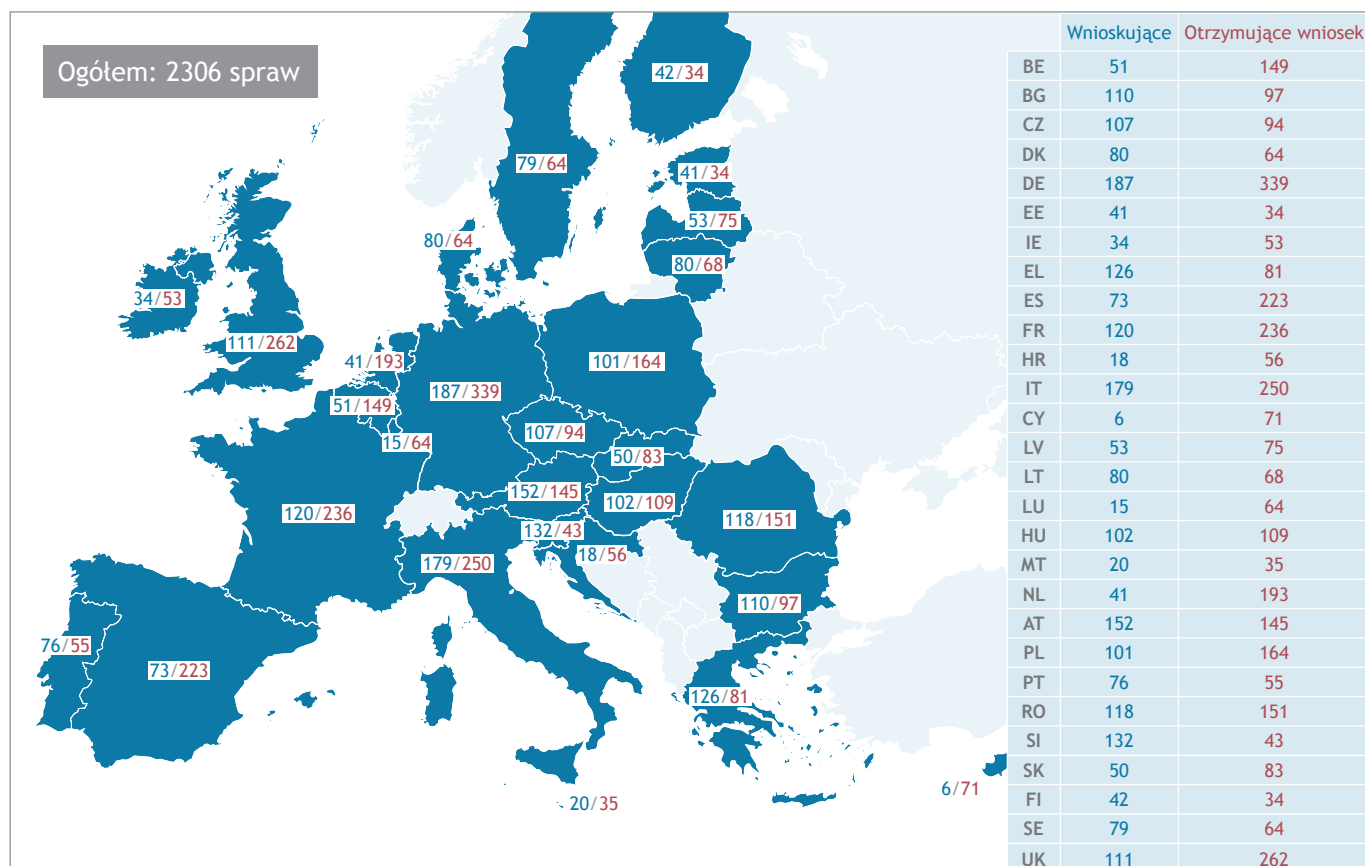
Sprawy dwustronne/wielostronne prowadzone w latach 2012–2016

Sprawy dwustronne/wielostronne

Państwa członkowskie wnioskujące/otrzymujące wniosek

Eurojust przy pracy

Co? Eurojust to jednostka współpracy sądowej Unii Europejskiej ustanowiona w 2002 r. w celu stymulowania i poprawy koordynacji dochodzeń i ścigania oraz współpracy między właściwymi organami państw członkowskich, w odniesieniu do poważnej transgranicznej przestępczości zorganizowanej.

Na wniosek państwa członkowskiego, Eurojust może także pomóc w prowadzeniu czynności postępowania przygotowawczego i sądowego w tym państwie oraz w państwie niebędącym członkiem UE w przypadku, gdy Eurojust i państwo niebędące członkiem UE zawarły umowę o współpracy lub gdy udzielenie takiej pomocy leży w zasadniczym interesie UE.

Na wniosek państwa członkowskiego lub Komisji Eurojust może także udzielić pomocy w prowadzeniu czynności postępowania przygotowawczego i sądowego odnoszących się wyłącznie do danego państwa członkowskiego i Wspólnoty.

Kto? Kolegium Eurojustu składa się z 28 przedstawicieli krajowych, którymi są prokuratorzy i sędziowie oddelegowani przez każde państwo członkowskie. Przedstawiciele krajowi mają swoją siedzibę w Eurojuście w Hadze. Większość przedstawicieli krajowych korzysta z pomocy zastępcy lub asystenta. Ponadto afiliowani przy Eurojuście są obecnie także prokuratorzy łącznikowi z Norwegii, Szwajcarii i Stanów Zjednoczonych.

W jaki sposób? Główne zadania i uprawnienia Eurojustu obejmują realizowanie odpowiedzi na wnioski o pomoc przekazane przez właściwe organy państw członkowskich. W zamian Eurojust może wezwać państwa członkowskie do podjęcia ścigania w związku z określonymi czynami. Przedstawiciele krajowi realizują mandat Eurojustu do koordynowania pracy organów krajowych na każdym etapie dochodzenia i ścigania w postępowaniach karnych. Eurojust zarządza swoimi spotkaniami dotyczącymi prowadzonych spraw na trzech poziomach (zob. sekcje 1.2 i 1.3).

Eurojust case cycle

* May also occur at different stages of the cycle

1.1 Spotkania Eurojustu poziomu II

Współpraca, koordynacja i wymiana informacji to podstawowy obszar pracy Eurojustu. Skuteczna i terminowa komunikacja, w szczególności między biurami krajowymi, funkcjonującymi jako łączniki z organami krajowymi, to kluczowy element działań Eurojustu. Na wniosek przedstawiciela krajowego, do którego organy krajowe zwróciły się o pomoc Eurojustu, Kolegium Eurojustu podejmuje w ramach spotkań operacyjnych – tzw. **spotkań poziomu I** – decyzję o rejestracji oraz zamknięciu spraw, gdy cel, dla którego zaangażowano Eurojust, został osiągnięty.

Po przyjęciu sprawy przez Eurojust i jej rejestracji zaangażowane biura krajowe mogą wnioskować o zorganizowanie spotkania poziomu II, jeśli jest to konieczne dla skoordynowania czynności w sprawie. **Spotkania poziomu II** to spotkania przedstawicieli krajowych oraz, jeśli są oni zaangażowani, prokuratorów łącznikowych oddelegowanych do Eurojustu. Mogą one zostać zorganizowane z krótkim wyprzedzeniem. Ta elastyczność stanowi ogromną wartość w nagłych przypadkach wymagających szybkiej reakcji. Biuro krajowe, które otworzyło sprawę, wyjaśnia

jej szczegóły i kwestie prawne lub praktyczne dotyczące współpracy sądowej w tej sprawie, jak również zapewnia potrzebne wsparcie innych zaangażowanych państw. Spotkanie poziomu II może być wystarczające dla spełnienia wymogów danej sprawy.

Spotkania poziomu II stanowią warunek wstępny organizacji spotkań poziomu III, znanych również jako spotkania koordynacyjne (zob. sekcja 1.2), i oznaczają przejście z pracy wewnętrznej do pracy zewnętrznej. Jeśli biuro krajowe zamierza zorganizować spotkanie koordynacyjne, spotkanie poziomu II wykorzystuje się, by ocenić potrzebę, cel główny i cele pośrednie spotkania koordynacyjnego. Na spotkaniach poziomu II uzgadnia się również tryb postępowania, udział podmiotów zewnętrznych, obowiązki zachowania poufności i ujawniania oraz powiązane kwestie bezpieczeństwa, jak również wykorzystanie wideokonferencji. Ponadto uczestnicy spotkania poziomu II mogą ocenić potrzebę uzyskania analizy Europolu i jego możliwy wkład lub potrzebę utworzenia i funkcjonowania zespołu JIT. Spotkania koordynacyjne to drogie narzędzie,

Kwestie jurysdykcji w sprawach dotyczących przemytu nielegalnych imigrantów rozwiązywane na spotkaniach poziomu II

Po tragicznej śmierci około 300 imigrantów na Morzu Śródziemnym w czerwcu 2016 r. władze włoskie rozpoczęły dochodzenie mające na celu zbadanie okoliczności, w jakich doszło do katastrofy, która spowodowała utratę życia. Dochodzenie wykazało, że władze greckie wykryły imigrantów, gdy ci usiłovali dotrzeć do wybrzeża włoskiego w przeładowanej drewnianej łodzi. Na pomoc imigrantom wezwano znajdujący się w pobliżu statku zbiornikowiec norweski. Zanim imigranci mogli zostać przetransportowani na jego pokład, drewniana łódź wywróciła się. Ze względu na ciężkie warunki panujące na morzu łódź ta kilkakrotnie uderzyła o kadłub zbiornikowca, po czym zatонуła.

Sprawa ta wiązała się z pewnymi problemami jurysdykcyjnymi, które wpłynęły na działania władz włoskich. Do katastrofy morskiej doszło na pełnym morzu, czyli poza jurysdykcją władz włoskich. Zbiornikowiec był pod banderą norweską, a jej kapitan był obywatelem hiszpańskim. W związku z tym, zarówno Norwegia, jak i Hiszpania były zainteresowane w sprawie.

W odróżnieniu od większości poprzednich spraw, w których zwrócono się do Eurojustu o pomoc przy określaniu, w której jurysdykcji najlepiej przeprowadzić dochodzenie i postępowanie karne, w tym przypadku możliwe było zaistnienie konfliktu jurysdykcji. Jurysdykcja włoska została wykluczona z powodów wskazanych powyżej. Poza tym niejasne było, czy główną jurysdykcję będzie mieć Norwegia czy Hiszpania. Istniało wobec tego ryzyko, że żadna z jurysdykcji zaangażowanych w sprawę nie będzie jurysdykcją główną.

W celu uniknięcia możliwego konfliktu jurysdykcji zwrócono się do Eurojustu o pomoc w określeniu, w której jurysdykcji najlepiej przeprowadzić dochodzenie i postępowanie karne w przedmiotowej sprawie. Na **spotkaniu poziomu II**, które zostało zorganizowane w lipcu przez przedstawiciela krajowego z Włoch, przedstawiciela krajowego z Hiszpanii i prokuratora łącznikowego z Norwegii, osiągnięto wspólne porozumienie w stosownych kwestiach sądowniczych i uzgodniono, że preferowane rozwiązanie zostanie przedstawione odpowiednim organom krajowym. Dzięki wysiłkom w zakresie koordynacji podjętym przez Eurojust, organy krajowe Norwegii, stanowiącej państwo bandery zbiornikowca, przyjęły objęcie głównej jurysdykcji w sprawie, zgodnie z Konwencją Narodów Zjednoczonych o Prawie Morza z 1982 r. (konwencja NZ z Montego Bay), zapewniając w ten sposób wspólną strategię i podejście w postępowaniu karnym.

w związku z czym spotkania poziomu II zapewniają organizację takich spotkań jedynie w przypadku, gdy przyniosą one wartość dodaną w zakresie rozwiązania nieroz-

strzygniętych kwestii dotyczących współpracy sądowej. Dodatkowo niektóre spotkania koordynacyjne dotyczą więcej niż jednej sprawy.

1.2 Spotkania koordynacyjne Eurojustu

Celem spotkania koordynacyjnego, tzw. **spotkania poziomu III**, jest stymulowanie i osiąganie porozumienia między organami krajowymi w zakresie ich współpracy lub koordynacji ścigania na szczeblu krajowym, przy uwzględnieniu trudności prawnych i praktycznych wynikających z różnic między 30 systemami prawnymi funkcjonującymi w Unii Europejskiej.

Spotkania koordynacyjne stanowią często wykorzystywane narzędzie operacyjne. Eurojust organizuje średnio jedno spotkanie koordynacyjne w ciągu jednego dnia roboczego. W 2016 r. odbyło się łącznie 249 spotkań, z czego 31 miało miejsce poza siedzibą Eurojustu, w państwach członkowskich (na przykład w Grecji, Republice Czeskiej i Słowenii) lub państwach trzecich (Bośni i Hercegowinie oraz Szwajcarii). Rozpatrywane sprawy dotyczyły niemal wszystkich obszarów poważnej transgranicznej przestępczości zorganizowanej, która najczęściej przybiera formę procederu prania pieniędzy, nadużyć finansowych i nielegalnego obrotu środkami odurzającymi. W ramach wspomnianych 249 spotkań koordynacyjnych rozpatrzonych zostało 288 spraw. W 2016 r. Eurojust zorganizował największe spotkanie koordynacyjne z udziałem 93 uczestników z 23 państw członkowskich i Europolu.

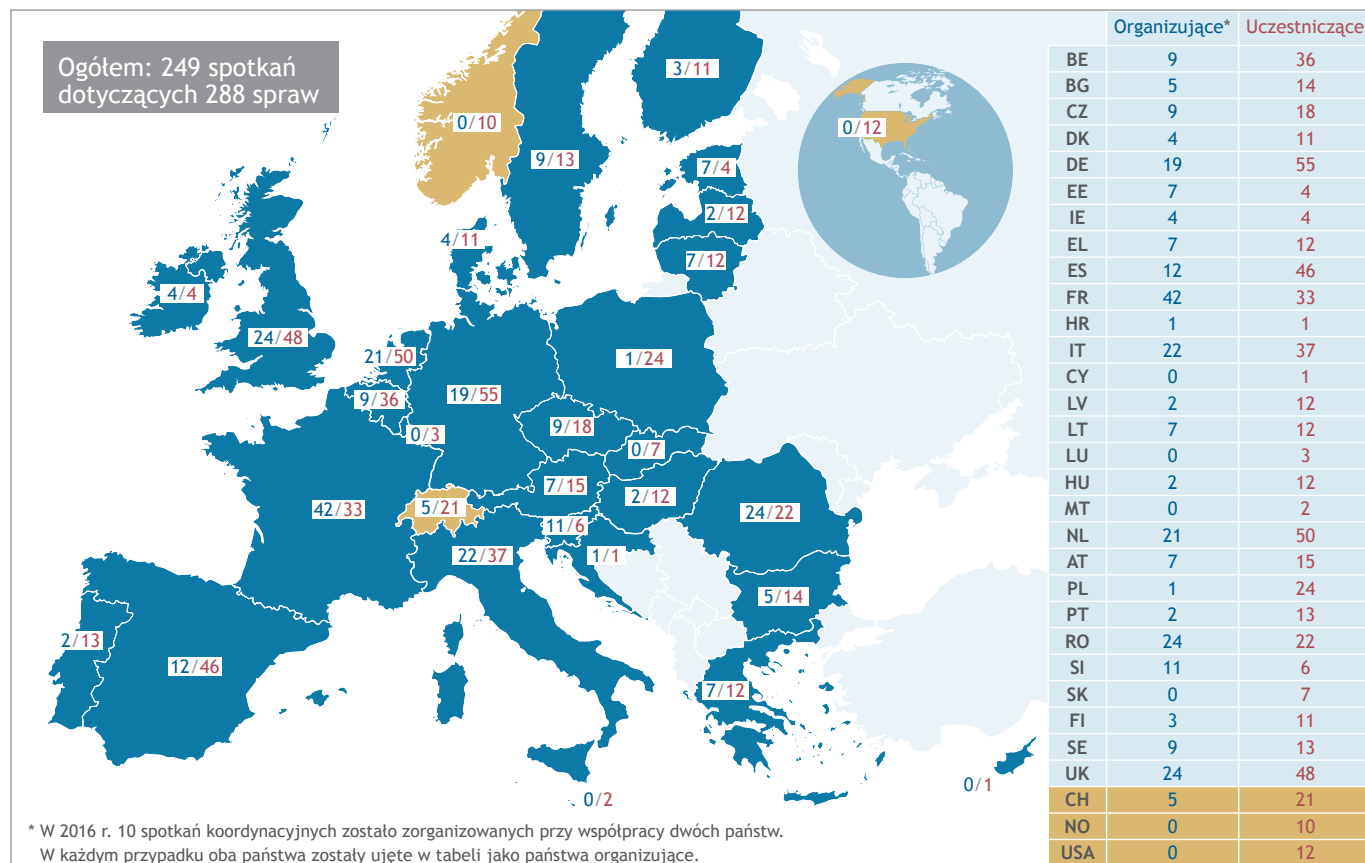
W spotkaniach tych udział biorą uczestnicy zewnętrzni, np. krajowe organy sądowe i organy ścigania z państw członkowskich. Dodatkowo zaproszeni mogą zostać przedstawiciele z państw trzecich oraz partnerów współpracujących, takich jak Europol i OLAF oraz organizacji międzynarodowych, np. INTERPOL.

Jedną z kluczowych usług zapewnianych w ramach spotkań koordynacyjnych jest tłumaczenie simultaniczne, co umożliwia uczestnikom bezpośrednią komunikację z ich odpowiednikami i przedstawianie kwestii związanych z koordynacją sądową w przypadku dochodzeń i postępowań karnych w ich rodzimym języku.

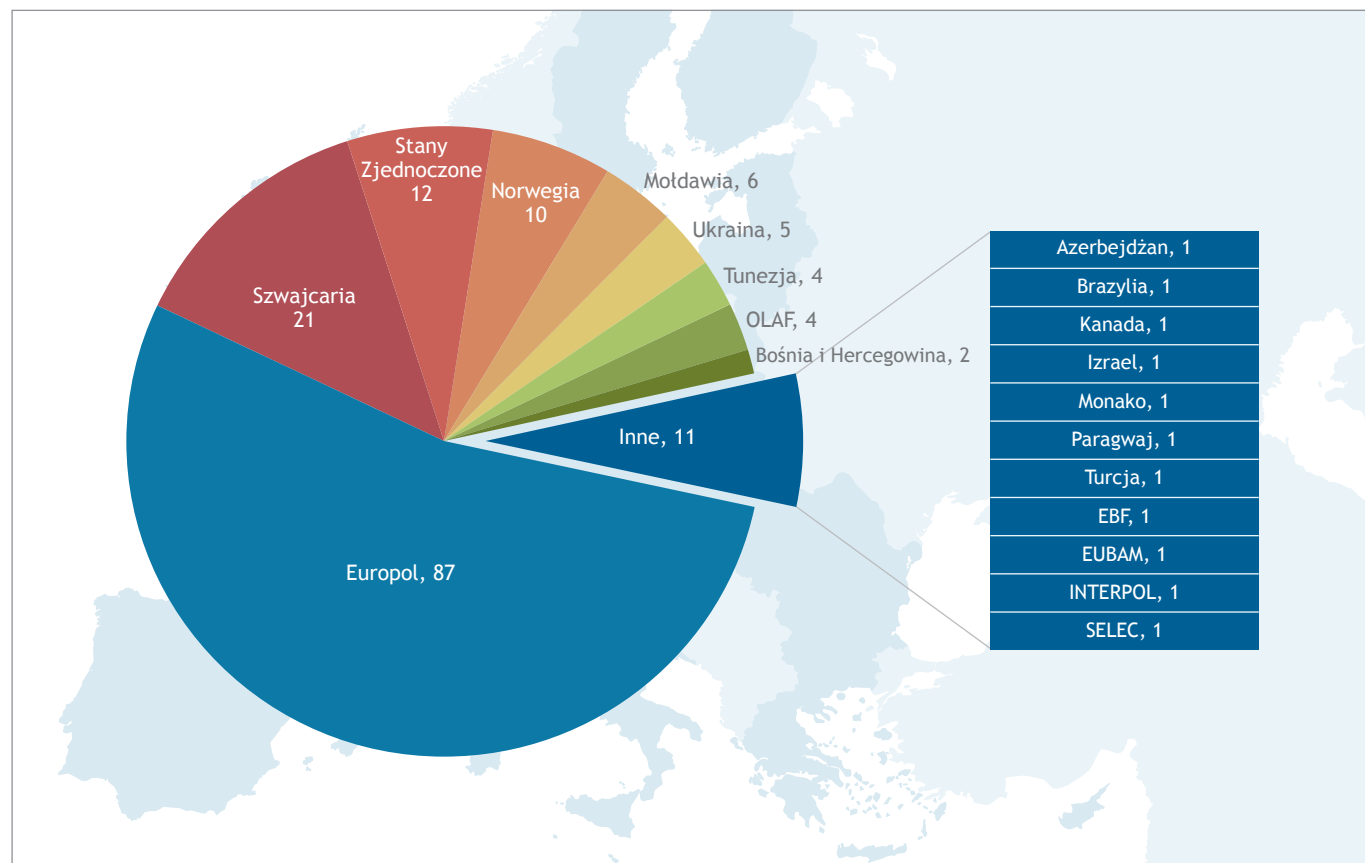
Celem spotkań koordynacyjnych jest ułatwienie wymiany informacji, identyfikacja oraz wdrożenie środków i metod wspomagających wykonanie wniosków o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej lub środków przymusu (np. nakazów przeszukania, nakazów aresztowania), ułatwienie tworzenia i funkcjonowania zespołów JIT, koordynowanie trwających dochodzeń i czynności ścigania oraz umożliwienie wykrywania konfliktów jurysdykcji, problemów związanych z kwestią *ne bis in idem* lub innych kwestii prawnych bądź dowodowych, zapobieganie im lub ich rozstrzyganie.

Spotkania koordynacyjne

Państwa trzecie, partnerzy współpracujący i organizacje międzynarodowe biorące udział w spotkaniach koordynacyjnych

1.3 Centra koordynacyjne Eurojustu

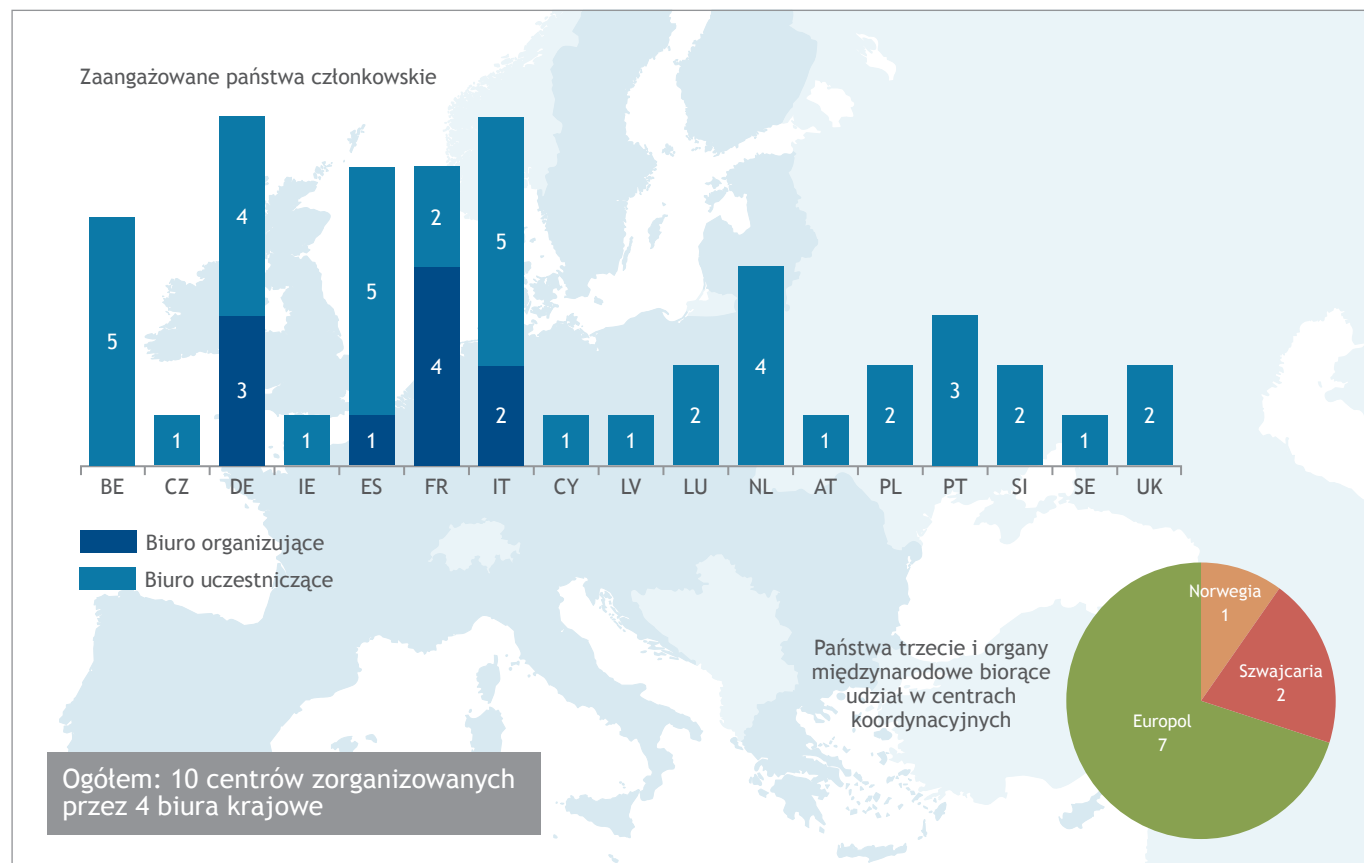
Jeśli złożone sprawy wymagają wymiany informacji w czasie rzeczywistym i zakrojonych na szeroką skalę działań wielostronnych (np. wykonanie kilku nakazów aresztowania w różnych krajach), Eurojust może wspomóc zainteresowane organy krajowe, tworząc centrum koordynacyjne w swojej siedzibie. Centra koordynacyjne mają służyć jako centralny węzeł wymiany informacji w czasie rzeczywistym oraz koordynacji wspólnego wykonywania środków sądowych i środków ścigania w różnych krajach (zajęcie mienia, areszt, przeszukanie domu/przedsiębiorstwa, postanowienie o zabezpieczeniu i przesłuchanie świadków).

W ramach centrów koordynacyjnych, wszystkie organy uczestniczące pozostają ze sobą w stałym kontakcie dzięki dedykowanym liniom telefonicznym i komputerom, a informacje są szybko przekazywane z jednego organu do drugiego przez Eurojust. Wspólne wykonywanie danych środków podlega stałemu monitoringowi i koordynacji. Ma to na celu przewidzenie wszelkich przeszkód operacyjnych lub sądowych, które mogą mieć wpływ na sukces operacji oraz poradzenie sobie z nimi.

Ponadto przed ustanowieniem centrum koordynacyjnego Eurojust zwykle przedstawia wszystkim organom uczestniczącym odnośne informacje dotyczące wszystkich celów objętych wspólnymi działaniami, w tym ich numery telefonu, siedziby i rachunki bankowe, jeśli dotyczy.

Centra koordynacyjne

W ramach siedmiu z dziesięciu centrów koordynacyjnych, które zorganizowano w 2016 r., rozpatrywano głównie przestępstwa finansowe (np. nadużycia finansowe i pranie

pieniędzy). W czterech przypadkach centra koordynacyjne rozpatrywały sprawy, na potrzeby których utworzono zespół JIT.

1.4 Eurojust i wspólne zespoły dochodzeniowo-śledcze

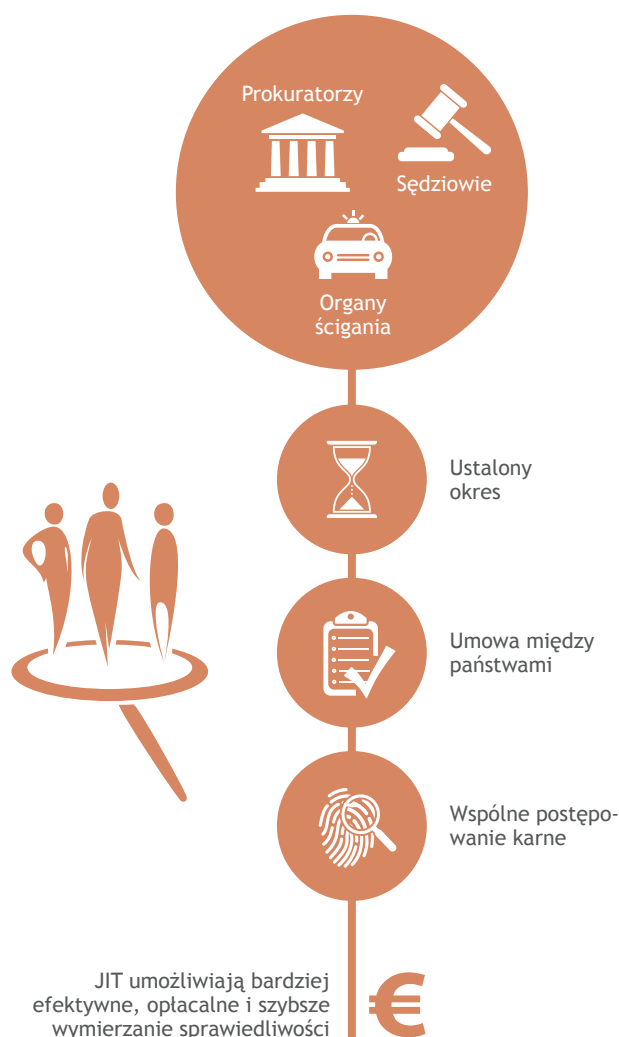
Eurojust odgrywa znaczącą rolę w tym zakresie, zarówno poprzez zapewnianie odnośnego wsparcia wspólnym zespołom dochodzeniowo-śledczym, jak i doradzanie praktykom jako centrum wiedzy fachowej w zakresie sądownictwa i prawa. W 2016 r. Eurojust wsparł 148 zespołów JIT, z których 69 było nowo utworzonych. Po wejściu w życie ustawy wdrażającej decyzję ramową Rady 2002/465/WSISW we Włoszech w marcu 2016 r., Eurojust udzielił wsparcia organom krajowym w ośmiu nowo utworzonych zespołach JIT, w których udział brały Włochy. Eurojust wsparł również 14 zespołów JIT, w których udział miały państwa trzecie; trzy z tych zespołów zostały ustanowione w 2016 r. (Bośnia i Hercegowina (2), Mołdawia (2), Norwegia (3), Serbia (3), Szwajcaria (2), Stany Zjednoczone (1) i Ukraina, Australia i Malezja (współudział w 1 zespole JIT)).

W kontekście bezprecedensowej liczby imigrantów dostających się w ostatnim czasie na teren Unii Europejskiej i rosnącego udziału zorganizowanych grup przestępczych w przemyśle nielegalnych imigrantów, Eurojust umożliwił dyskusję z praktykami mającą na celu rozpoznanie wyzwań prawnych i praktycznych, wymianę najlepszych rozwiązań i lepsze wykorzystanie zespołów JIT. Przemytem nielegalnych imigrantów zajęło się jedenaście zespołów JIT. Pięć z nich utworzono specjalnie w tym celu, a w jednym wzięła udział Serbia.

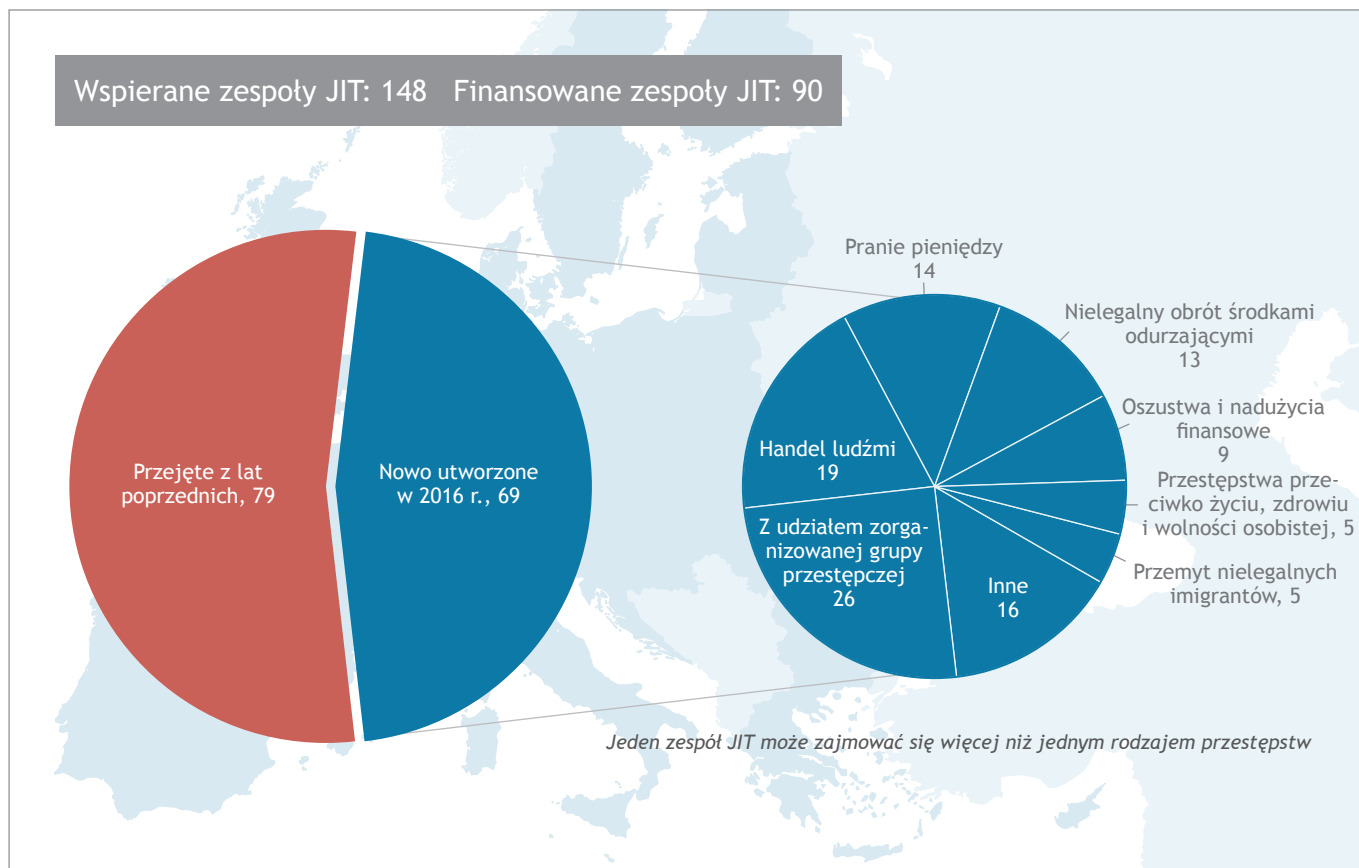
Na spotkaniu taktycznym, na którym omówiono wyzwania sądowe w obszarze przemytu nielegalnych imigrantów, i na 12. dorocznym spotkaniu ekspertów zespołów JIT omówiono wyzwania i możliwości, jakie zapewniły zespoły JIT w sprawach dotyczących przemytu nielegalnych imigrantów, w tym ewentualną strategię umożliwienia praktykom wszczynania dochodzeń transgranicznych i bardziej proaktywnego wykorzystania zespołów JIT w celu rozbicia sieci przemytniczych. Podkreślono wartość dodaną wynikającą z udziału państw trzecich w zespołach JIT. W celu ułatwienia takiego zaangażowania, Eurojust i sieć zespołów JIT opracowały narzędzie określania – dla każdego państwa trzeciego – znajdujących zastosowanie podstaw prawnych do ustanawiania zespołów JIT i praktycznego doświadczenia zainteresowanego państwa w danym obszarze. Narzędzie to zostało zaprezentowane na dorocznym spotkaniu i udostępnione w ramach ograniczonego obszaru sieci zespołów JIT. Będzie ono regularnie aktualizowane.

Informację zwrotną dotyczącą korzyści związanych z funkcjonowaniem zespołów JIT tworzonych we współpracy z państwami trzecimi uzyskano w toku procedury oceny zespołów JIT. W przypadku zespołu JIT utworzonego między Bośnią i Hercegowiną a Francją w sprawie dotyczącej handlu ludźmi (zob. [sprawozdanie roczne Eurojustu za rok 2015](#), s. 51) stwierdzono, że zespół ten był najbardziej skutecznym sposobem na to, by zapewnić odpowiednią reakcję na mobilność członków organizacji przestępczej, by przeprowadzić skoordynowaną operację w krótkim okresie i by ułatwić wspólne podejście do udzielania wsparcia ofiarom.

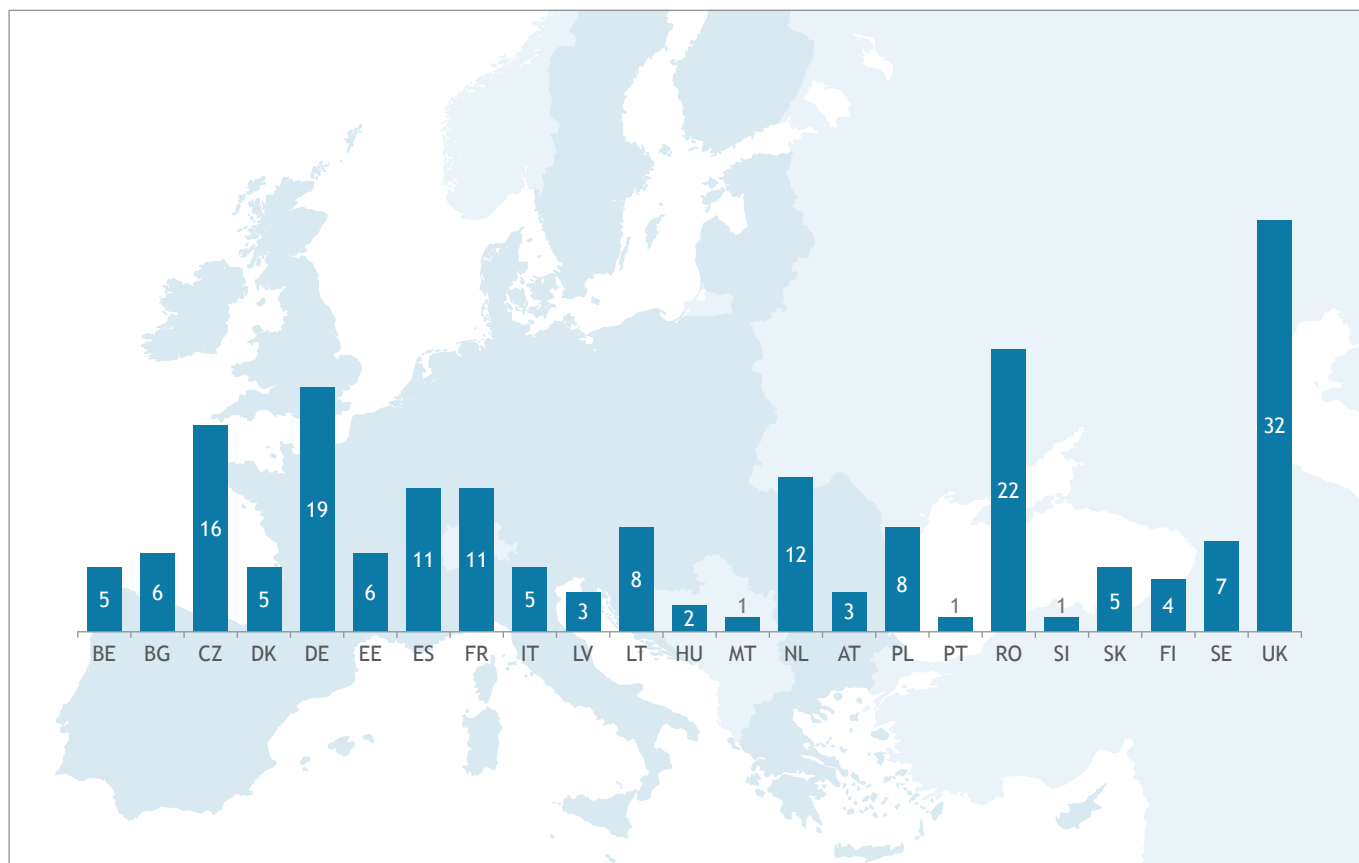
W 2016 r. zespół JIT utworzony między Holandią, Belgią, Ukrainą, Australią a Malezją w związku z katastrofą lotu MH17 w dniu 17 lipca 2014 r. (zob. [sprawozdanie roczne Eurojustu za rok 2014](#), s. 22) osiągnął ważny etap po zaprezentowaniu pierwszych rezultatów dochodzenia. Elastyczność i szybkość wymiany informacji, jakie umożliwił zespół JIT, przyniosły korzyści w sprawie. W dochodzeniu o tak wysokiej widoczności i złożoności – w którym kierunek dochodzenia trudno przewidzieć – wykorzystanie instrumentu wzajemnej pomocy prawnej w sprawach karnych byłoby

Zespoły JIT wspierane przez Eurojust, w tym główne rodzaje przestępstw

Zespoły JIT objęte finansowaniem w podziale na państwa członkowskie

Who can apply?

- ▶ Judicial and/or law enforcement authorities
- ▶ JITs between EU States and JITs between EU/non-EU States
- ▶ Eurojust's National Members invited to participate in the JIT

What is not covered?

- ✗ Costs prior to the JIT
- ✗ Domestic costs
- ✗ Purchase of equipment
- ✗ Pre-financing of costs

What is covered?

Costs of cross-border operations

- ✓ Travel and accommodation
- ✓ Interpretation and translation
- ✓ Transport of evidence/seized items

Logistical support

- ✓ Loan of smartphones, laptops, mobile scanners & printers
- ✓ Communication costs

JIT funding process

How to submit

- ▶ Access the JIT portal and fill in the web form
- ▶ Include needs of all JIT partners
- ▶ Attach JIT agreement, extensions and, where applicable, financial identification form (FIF)
- ▶ Submit within set fifteen-day period

Evaluation & award

- ▶ Evaluation by Eurojust staff and practitioners
- ▶ Decision within 15 days

Action

- ▶ Planned actions to be performed within three-month period

6

Claim

- ▶ Send form & supporting documents to jits@eurojust.europa.eu
- ▶ Within one month after end of action period
- ▶ Individual claims by each institution/agency

niezwykle kłopotliwe i niepraktyczne. Na miejscu zespół JIT ułatwił uczestnictwo oddelegowanych przedstawicieli (przedstawicieli z Holandii i Australii), którzy wzięli udział w przesłuchaniu świadków na Ukrainie i podjęli analizę materiałów dowodowych, z których znaczna część znajdowała się na Ukrainie. Zaufanie zbudowane dzięki zespołowi JIT umożliwiło wspólną strategię podejścia do zagadnienia wsparcia ofiar, które było koordynowane przez organy holenderskie. Po zakończeniu fazy tworzenia, zespół JIT działał samodzielnie i był finansowany przez Eurojust, co ułatwiło organizację spotkań i komunikację z organami ukraińskimi.

Rozszerzenie zespołów JIT na państwa trzecie było brane pod uwagę przy dokonywaniu przeglądu praktycznych narzędzi opracowanych dla wsparcia wykorzystania zespołów JIT przez praktyków: [wzoru umowy o powołaniu zespołu JIT](#) oraz [Praktycznego przewodnika dla zespołów JIT](#). Nowy wzór umowy nie jest już oparty wyłącznie na unijnych instrumentach prawnych; obejmuje inne podstawy prawne dla działania zespołów JIT i powinien ułatwić

tworzenie zespołów JIT z państwami trzecimi. Przyczyni się to do przyspieszenia procesu sporządzania przyszłych umów. Praktyczny przewodnik dla zespołów JIT został opracowany, by ułatwić dostęp do zespołów JIT praktykom, pochodzącym w szczególności z państw trzecich.

Wsparcie finansowe Eurojustu dla działań zespołów JIT

Rosnące wykorzystanie zespołów JIT znajduje odzwierciedlenie we wzroście liczby wniosków o wsparcie finansowe, jakie otrzymuje Eurojust: Sekretariat sieci zespołów JIT rozpatrzył 180 wniosków o wsparcie finansowe (144 wnioski w 2015 r.). Liczba wniosków otrzymanych od zespołów JIT obejmujących państwa trzecie (18) jest zgodna z obserwowaną tendencją zwykłą (13 wniosków w 2015 r.). Wsparcie przyznano w piętnastu przypadkach, finansując dziewięć zespołów JIT obejmujących Serbię (2), Szwajcarię (2), Norwegię (2), Mołdawię (1), Bośnię i Hercegowinę (1) i Ukrainę, Australię i Malezję (współdział

w 1 zespole JIT). Ogółem wsparcie finansowe zapewniono 90 zespołom JIT (68 w 2015 r.). 58 z nich finansowano pierwszy raz w tym roku.

Procesy przyznawania finansowania zespołom JIT zostały zrewidowane w odpowiedzi na potrzeby operacyjne i w celu poprawy ich skuteczności. Przedsięwzięto następujące środki:

- ▶ wprowadzenie nowej kategorii kosztów (transgraniczny transfer dowodów / skonfiskowanych przedmiotów);
- ▶ rozszerzenie wsparcia finansowego na osoby mające wkład w transgraniczne działania operacyjne zespołów JIT, które nie zostały oficjalnie mianowane przedstawicielami (np. tłumacze ustni, biegli z zakresu kryminalistyki itp.);

- ▶ wprowadzenie kosztów jednostkowych w jednej kategorii (podróże i zakwaterowanie) w celu przyspieszenia zwrotu kosztów;
- ▶ wdrożenie środków zróżnicowanych w celu zapewnienia elastyczności przy wykorzystaniu i ponownym wykorzystaniu uwolnionych funduszy;
- ▶ uproszczenie dokumentów pomocniczych dotyczących zwrotu środków.

W celu wsparcia pracy praktyków w ramach zespołów JIT w orientacji w procesie przyznawania finansowania, na naszej stronie internetowej udostępniono [infografikę](#) i [Przewodnik po funduszach zespołów JIT](#) dostępny w większości języków urzędowych UE.

Serbia uczestniczy w zespole JIT rozpatrującym sprawę fałszowania pieniędzy

W wyniku przeprowadzonego przez Czechy dochodzenia w sprawie dotyczącej fałszowania banknotów dolarów amerykańskich i euro ujawniono zorganizowaną grupę przestępczą, składającą się głównie z obywateli serbskich, która była zamieszana również w nielegalny obrót środkami odurzającymi. Grupa ta oferowała duże ilości sfałszowanych banknotów na sprzedaż, głównie w Pradze. Funkcjonariusze dochodzeniowi odkryli drukarnię zlokalizowaną w Serbii, niedaleko Belgradu. Założono, że główny organizator stanowił łącznik między sprawcami w innych państwach członkowskich. Do transportu podrobionych banknotów wspomniana zorganizowana grupa przestępcza wykorzystywała skrytki w ciężarówkach. Banknoty oferowano w cenie na poziomie 15–20 procent wartości nominalnej stałym klientom i 30 procent ceny faktycznej innym klientom.

Intensywna współpraca policyjna między Republiką Czeską, Węgrami, Austrią, Serbią i Europolem rozpoczęła się w grudniu 2014 r. Europol potwierdził, że sfałszowane banknoty o takich samych numerach seryjnych odnaleziono nie tylko w Republice Czeskiej, lecz również w Austrii, na Węgrzech, w Niemczech, Republice Słowackiej, Słowenii, Rumunii, Chorwacji i na Łotwie, jak również w Stanach Zjednoczonych. Wszystkie skonfiskowane sfałszowane banknoty były bardzo wysokiej jakości.

Na początku 2015 r. zwrócono się do Eurojustu o ułatwienie współpracy sądowej między organami krajowymi Republiki Czeskiej, Austrii, Węgier, Serbii i Republiki Słowackiej oraz o wsparcie w utworzeniu zespołu JIT. W wyniku spotkania koordynacyjnego, które odbyło się w marcu, delegacje Czech i Serbii wyraziły zgodę na utworzenie zespołu JIT i złożyły wniosek o dofinansowanie przez Eurojust. W związku z tym, że w Republice Słowackiej i na Węgrzech nie wszczęto żadnego postępowania, a władze austriackie znajdowały się na bardzo wczesnym etapie dochodzenia, wspomniane państwa członkowskie nie przyłączyły się do zespołu JIT, ale zaoferowały wsparcie. W oparciu o wnioski o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej Węgry podjęły współpracę z władzami czeskimi w celu zorganizowania tajnej operacji, w ramach której tajny funkcjonariusz nabył sfałszowane dolary od jednego z podejrzanych na Węgrzech.

Eurojust odegrał ważną rolę przy nawiązaniu kontaktów między władzami czeskimi i serbskimi oraz przy budowaniu zaufania między nimi. Na początku strony zajęły ostrożne stanowiska, a wymiana informacji przebiegała powoli. Spotkania zespołu JIT i drugie spotkanie koordynacyjne przyczyniły się do gwałtownej poprawy relacji między organami krajowymi i udanej współpracy w ramach zespołu JIT. Czeski łącznikowy funkcjonariusz policji w Serbii brał aktywny udział we wszystkich spotkaniach i pomógł przezwyciężyć barierę językową. Praca w ramach zespołu JIT niezwykle ułatwiła wysiłki obu stron, w szczególności przy wymianie i zapewnianiu dopuszczalności materiałów dowodowych. Materiały dowodowe zebrane w Serbii, w tym wyniki przeszukania domu i dane dotyczące odcisków palców itp., zostały szybko przekazane władzom czeskim.

Pomimo dobrej współpracy strony uczestniczące w zespole JIT zmierzyły się z pewnymi wyzwaniami prawnymi w zakresie dopuszczalności materiałów dowodowych. W przypadku dokumentacji policyjnej opisującej działania tajnego funkcjonariusza, sąd czeski był początkowo ostrożny, ponieważ policyjne prowokacje są niezgodne

z prawem Republiki Czeskiej. Ostatecznie sąd dopuścił te materiały dowodowe, a także dokumentację z obserwacji podejrzanych w Serbii, które wymieniono w ramach zespołu JIT.

Inna podniesiona kwestia dotyczyła tego, że jedna z osób aresztowanych w Serbii miała zostać przesłuchana w charakterze świadka w ramach postępowania w Czechach, jednak w Serbii miała status podejrzanego. W związku z tym, że osobę tę ostatecznie przesłuchano w charakterze podejrzanego, zaistniała przeszkoda prawna i zeznanie nie zostało dopuszczone przez sąd czeski. Na szczęście dostarczono wystarczającą ilość innych materiałów dowodowych, by zapewnić wyrok skazujący dla sprawców. Aresztowanie dwóch podejrzanych i zajęcie 130 000 USD w sfałszowanych banknotach odbyło się w Republice Czeskiej, we wrześniu 2015 r. W Serbii aresztowano kolejnych siedem osób i przeprowadzono przeszukanie domu. Odkryto w pełni wyposażoną drukarnię, w tym 33 000 USD w sfałszowanych banknotach gotowych do dystrybucji, inne banknoty będące w przygotowaniu i zapasy materiałów potrzebnych do fałszowania pieniędzy. Dwóch podejrzanych z Republiki Czeskiej postawiono przed sądem. We wrześniu 2016 r. każdy z nich został skazany na 8,5 roku więzienia. Do końca 2016 r. wyrok czeski nie uzyskał jeszcze statusu prawomocnego. W Serbii sprawa przeciwko niektórym członkom zorganizowanej grupy przestępczej osiągnęła etap postępowania sądowego.

1.5 Zarządzanie informacjami przez Eurojust

Eurojust podjął działania mające na celu zapewnienie większej funkcjonalności i operacyjności zautomatyzowanego systemu zarządzania sprawami, wewnętrznej bazy danych obejmującej i przetwarzającej informacje związane ze sprawami, jak również umożliwienie monitoringu przestrzegania zasad ochrony danych.

Dokonano dwóch aktualizacji zautomatyzowanego systemu zarządzania sprawami w celu zwiększenia szybkości przetwarzania danych i wprowadzenia systemu zarządzania wiadomościami pochodzącymi z poczty elektronicznej. System ten umożliwił użytkownikom importowanie dużej liczby wiadomości ze wspólnych skrzynek odbiorczych zautomatyzowanego systemu zarządzania sprawami, należących do biur krajowych do zautomatyzowanego systemu zarządzania sprawami.

Eurojust monitorował przepływ powiadomień zgodnie z art. 13 ust. 5–7 decyzji Rady ustanawiającej Eurojust otrzymanych od państw członkowskich. Po konsultacjach z korespondentami krajowymi Eurojustu Kolegium przyjęło poprawioną wersję formularza z art. 13. Struktura formularza została zmieniona w celu ułatwienia jego wykorzystania przez państwa członkowskie. Można go również importować bezpośrednio do zautomatyzowanego systemu zarządzania sprawami.

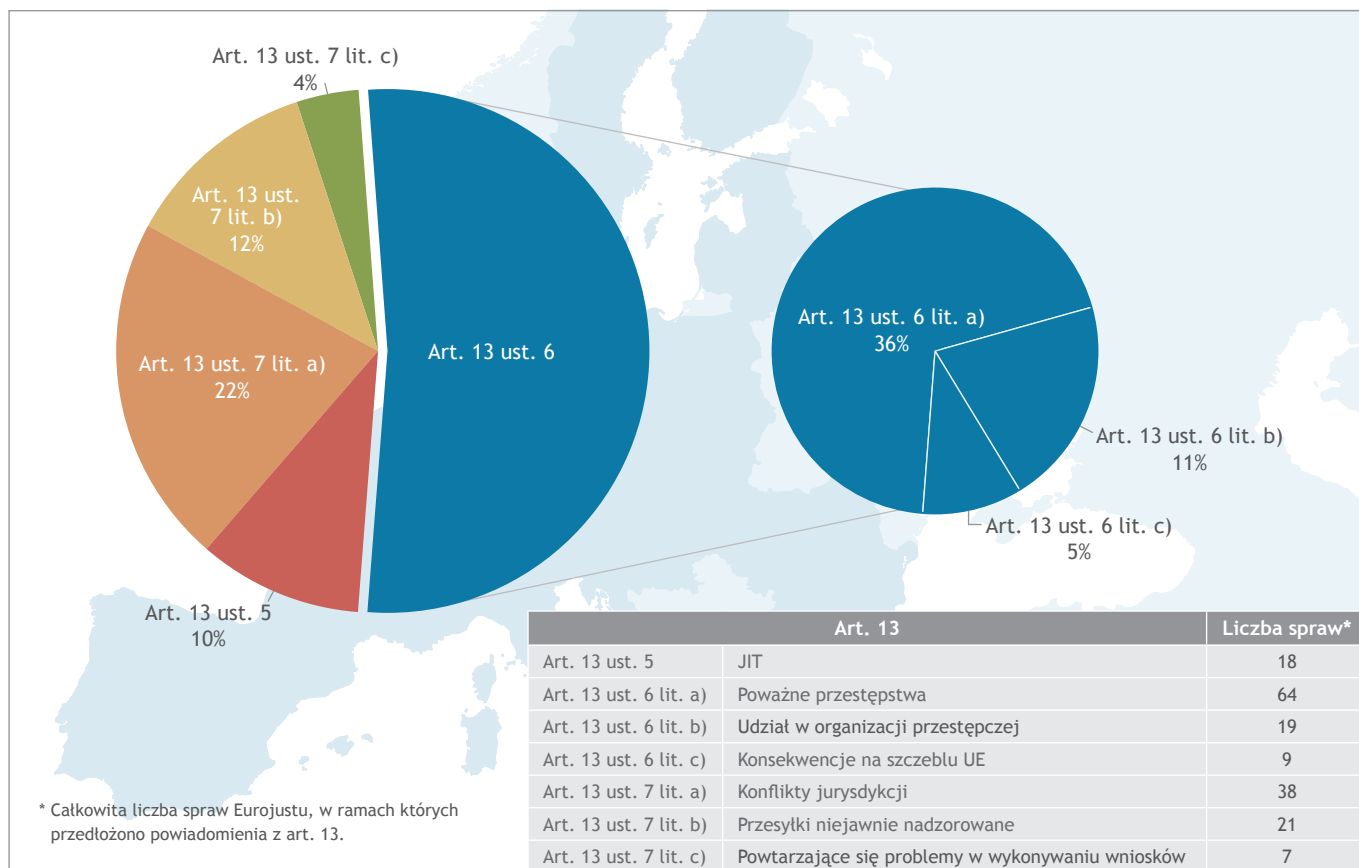
Nastąpił postęp w działaniach zmierzających do ustanowienia powiązań sieciowych między 28 państwami członkowskimi w celu poprawy ogólnego bezpieczeństwa wymiany informacji między Eurojust a państwami członkowskimi. Do użytku oddano bezpieczne powiązanie sieciowe z Austrią, co oznacza, że ogółem funkcjonuje 14 bezpiecznych powiązań (BE, BG, CZ, ES, LV, LU, HU, NL, PL, RO, SI, FI, SE).

Z uwagi na ograniczenia finansowe, wstrzymano opracowanie i wdrażanie rozwiązań mających na celu połączenie członków ENCS w państwach członkowskich ze zautoma-

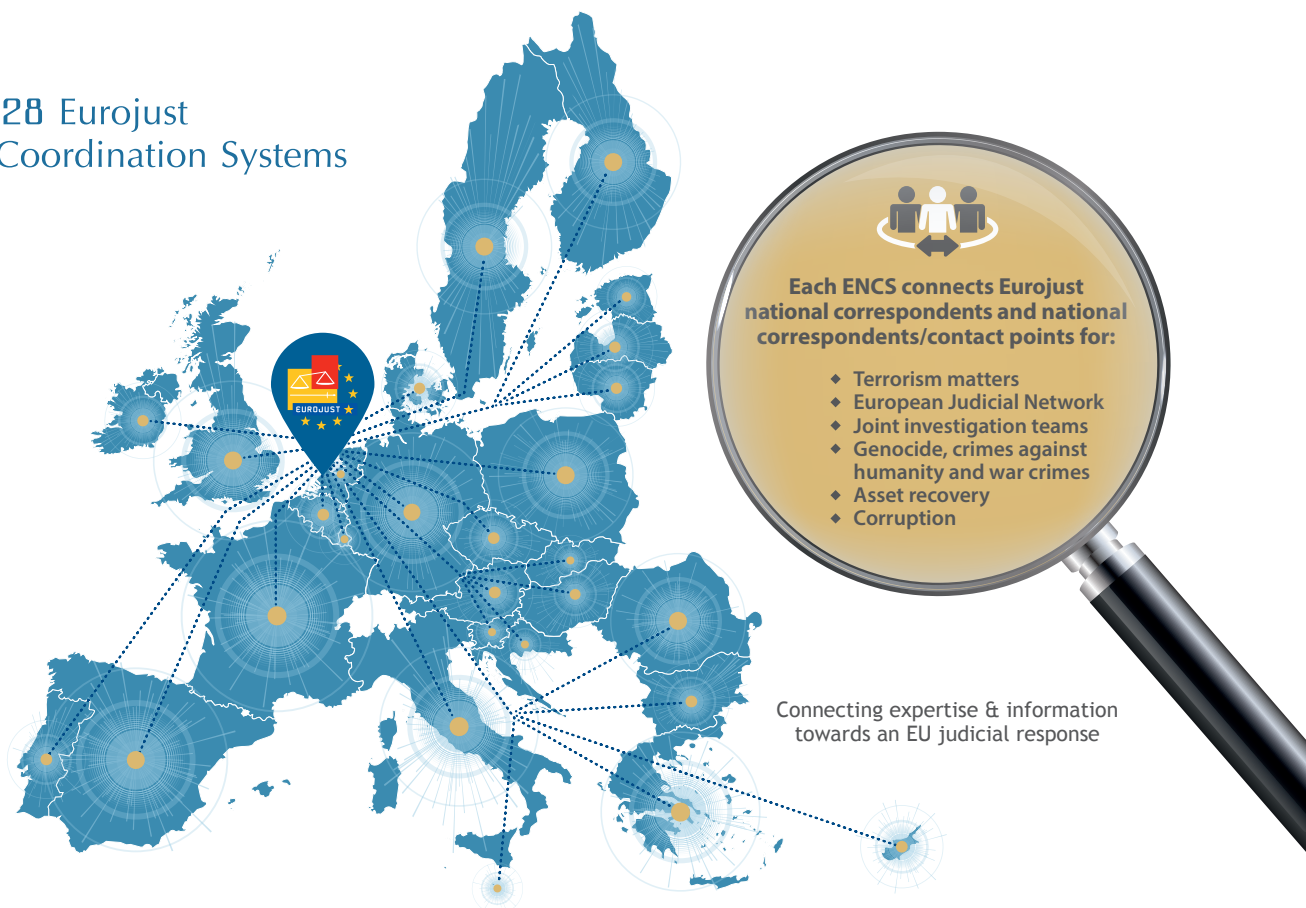
tyzowanym systemem zarządzania sprawami. Opracowano nowe strategie dla do zwiększania zdolności Eurojustu do zatrzymania wiedzy operacyjnej i strategicznej: formularz danych o sprawach służący zbieraniu informacji jakościowych, z wyłączeniem danych osobowych, dotyczących spraw prowadzonych przez Eurojust, poszukiwanie wzorców, najlepszych praktyk i wdrożonych doświadczeń i wniosków oraz Platforma Zarządzania Wiedzą, w ramach której zebrano strategiczne informacje, takie jak sprawozdania z prowadzonych spraw opisujące stosowanie instrumentów współpracy sądowej i priorytetowych obszarów przestępczości, przykłady postępowania i rezultaty spotkań Eurojustu.

„Fiches Suédoises”

Jak dotąd ENCS został wprowadzony w 25 państwach członkowskich. W dokumencie „Fiches Suédoises” przedstawiono: 1) omówienie struktury i funkcjonowania ENCS w państwach członkowskich; 2) zbiór wytycznych krajowych dotyczących stosowania art. 13 decyzji Rady ustanawiającej Eurojust, w celu poprawy wymiany informacji przekazywanych Eurojustowi przez państwa członkowskie i rozdzielenia spraw między Eurojustem a Europejską Siecią Sądową. By lepiej odpowiadać na potrzeby praktyków, Eurojust opracował w 2016 r. nowy szablon, w pełni opisujący każdy krajowy ENCS. Ponadto nowy dokument *Fiches* obejmuje specjalną sekcję poświęconą doświadczeniu krajowemu i najlepszym praktykom przedstawionym do wiadomości wszystkich państw członkowskich. Dokument *Fiches* jest regularnie aktualizowany i jest dostępny dla korespondentów krajowych Eurojustu, w ograniczonym obszarze Eurojustu.

28 Eurojust National Coordination Systems

2016

kalendarium

2 czerwca, Haga

Seminarium strategiczne zatytułowane Klucze do cyberprzestrzeni w ramach prezydencji holenderskiej w UE

3 czerwca, Haga

Wspólne Forum Konsultacyjne w ramach prezydencji holenderskiej i słowackiej

7-9 czerwca, Amsterdam/Haga

46. spotkanie plenarne Europejskiej Sieci Sądowej oraz warsztat z udziałem biur krajowych Eurojustu

11-15 kwietnia, Haga

Wizyta studyjna EJTN

15-16 czerwca, Haga

12. doroczne spotkanie ekspertów krajowych zespołów JIT

STYCZEŃ

LUTY

MARZEC

KWIECIEŃ

MAJ

CZERWIEC

4-5 lutego, Haga

Spotkanie taktyczne zatytułowane Wyzwania sądowe w związku z przemytem nielegalnych imigrantów

3 maja, Bruksela

Eurojust i Czarnogóra podpisują umowę o współpracy

23 maja, Haga

1. Unijny Dzień Przeciwko Bezkarstemu Ludobójstwu, Zbrodniom Przeciwko Ludzkości i Zbrodniom Wojennym

24-25 maja, Haga

20. spotkanie europejskiej sieci punktów kontaktowych ds. ścigania ludobójstwa

22-23 czerwca, Haga

Spotkanie taktyczne zatytułowane Budowanie skutecznej reakcji sądowej na działania zagranicznych bojowników terrorystycznych

27 czerwca, Haga

Eurojust i Ukraina podpisują umowę o współpracy

29-30 czerwca, Haga

Spotkanie EMPACT dotyczące Zorganizowanych przestępstw przeciwko mieniu

12-13 października, Haga
21. spotkanie europejskiej sieci punktów kontaktowych ds. ścigania ludobójstwa

28 października, Haga
Spotkanie prezydencji słowackiej zatytułowane Współpraca sądowa w sprawach dotyczących przestępstw skarbowych

11 października, Haga
Wizyta sir Juliana Kinga, komisarza UE ds. unii bezpieczeństwa, w Eurojuście

9 listopada, Haga
Pan Klaus Meyer-Cabri wybrany na wiceprzewodniczącego Eurojustu

21-23 listopada, Bratysława
47. posiedzenie plenarne Europejskiej Sieci Sądowej

12 lipca, Haga
Eurojust i Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej podpisują protokół ustaleń

LIPIEC

SIERPIEŃ

WRZESIEŃ

PAŹDZIERNIK

LISTOPAD

GRUDZIEŃ

1 września, Haga
Pani Hilde Stoltenberg oddelegowana jako prokurator łącznikowa dla Norwegii w Eurojuście

24 listopada, Haga
Spotkanie europejskiej sieci sądowej ds. cyberprzestępczości

30 listopada, Haga
Pożegnanie budynku Eurojustu

13 grudnia, Haga
Pan Ladislav Hamran ponownie wybrany na wiceprzewodniczącego Eurojustu

Sprawy prowadzone
przez Eurojust

2.1 Wprowadzenie

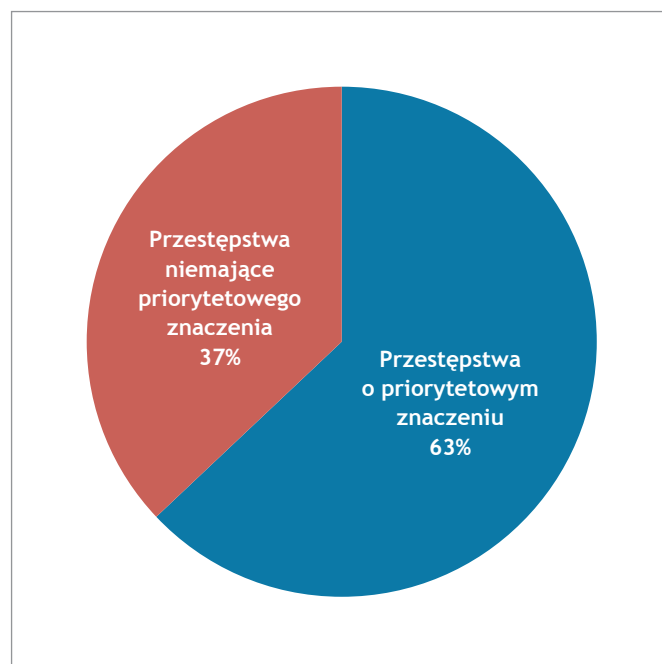
Eurojust skupia się w swojej pracy na priorytetach określonych w Europejskiej agendzie bezpieczeństwa i Europejskim programie w zakresie migracji, przyjętych przez Komisję Europejską w 2015 r. W agendzie bezpieczeństwa terroryzm, cyberprzestępczość i przestępczość zorganizowaną określa się jako priorytety na lata 2015–2020, ze względu na rosnące zagrożenie, jakie stanowią, jak również z powodu ich transgranicznego wymiaru. W programie w zakresie migracji apeluje się o niezwłoczne działania mające na celu rozbicie przestępczych sieci przemytniczych. Dodatkowo w Unijnym planie działania na rzecz zwalczania przemytu migrantów na lata 2015–2020 ustanowiono konkretne działania konieczne do wdrożenia agendy i programu.

Rola Eurojustu w ramach współpracy i koordynacji sądowej ma kluczowe znaczenie dla rozbicia zorganizowanych grup przestępczych, badania aspektów finansowych przestępstw, zaradzenia problemom wynikającym z wielości jurysdykcji i gromadzenia dopuszczalnych materiałów dowodowych w celu doprowadzenia sprawców przed wymiar sprawiedliwości. Eurojust przyczynia się do wdrażania agend i programów UE i zintensyfikował swoje działania, w szczególności w zakresie zwalczania terroryzmu, cyberprzestępczości i przestępczości zorganizowanej, w tym przemytu nielegalnych imigrantów i handlu ludźmi. Udzielane wsparcie operacyjne obejmuje analizę kwestii prawnych, opracowanie najlepszych praktyk, współpracę z państwami trzecimi i partnerami UE oraz ścisłą współpracę z sieciami wyspecjalizowanych biegłych sądowych.

W 2016 r. Rada uznała nowe zagrożenie, jakie stanowi cyberprzestępczość, w swoich konkluzjach z dnia 9 czerwca 2016 r. ustanawiających europejską sieć sądową ds. cyberprzestęp-

czości. Ta sieć wyspecjalizowanych prokuratorów i sędziów ma za zadanie zwalczanie wyzwań, jakie stanowią cyberprzestępczość, przestępstwa umożliwiające dzięki cyberprzestrzeni i dochodzenia w cyberprzestrzeni, jak również przeszkody dla skutecznego zabezpieczenia i uzyskania dowodów cyfrowych. Zgodnie z oczekiwaniami Rady Eurojust zapewnia wsparcie sieci, umożliwiając jej osiągnięcie celów.

Rodzaje przestępstw o priorytetowym znaczeniu dla Eurojustu

Przestępstwa o priorytetowym znaczeniu	Sprawy			Spotkania koordynacyjne			Zespoły JIT		
	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Terroryzm	14	41	67	4	15	18	2	3	4
Cyberprzestępczość	42	62	60	15	19	13	6	11	8
Przemyt nielegalnych imigrantów	32	60	65	10	20	12	9	9	11
Handel ludźmi	71	79	93	12	32	33	18	21	32
Nadużycia finansowe	560	647	654	60	76	44	32	34	35
Korupcja	55	90	74	9	10	15	4	4	2
Nielegalny obrót środkami odurzającymi	283	274	254	52	57	41	31	25	24
Mobilne zorganizowane grupy przestępcze	128	201	199	13	21	19	13	13	12
Przestępstwa OIF	70	69	41	7	11	11	2	5	5
Przestępstwa niemające priorytetowego znaczenia									
Pranie pieniędzy	220	283	295	41	55	67	24	30	35
Przestępstwa przeciwko środowisku	5	5	6	0	1	0	0	0	0

Priorytety operacyjne Eurojustu w znacznym stopniu odzwierciedlają priorytety Rady w zakresie zwalczania poważnej przestępczości zorganizowanej ustalone na lata 2014–2017. Wśród priorytetów Eurojustu jako organizacji odpowiadającej na potrzeby i zaistniałe okoliczności znajdują się również korupcja i terroryzm.

2.1.1 Terroryzm

Haniebne pasmo śmiertelnych ataków terrorystycznych w Europie uwidoczniło potrzebę tego, by państwa członkowskie podjęły się zwalczania terroryzmu w sposób skoordynowany, w celu zabezpieczenia udanych dochodzeń i czynności ścigania oraz zachęcania do współpracy sądowej. Zaobserwowano rosnący poziom zaufania organów sądowych do Eurojustu i większe zapotrzebowanie na wsparcie Eurojustu w sprawach dotyczących terroryzmu.

W porównaniu z rokiem 2014, w zeszłym roku zaobserwowano blisko pięciokrotny wzrost liczby spraw dotyczących terroryzmu, w których zwrócono się o pomoc Eurojustu. Zauważono także znaczny postęp w zakresie wymiany informacji dotyczących przestępstw terrorystycznych z Eurojustem, na mocy decyzji Rady 2005/671/WSiSW. Eurojust wsparł 67 spraw dotyczących terroryzmu, w tym ataków terrorystycznych, do których doszło w Brukseli, w porównaniu z 14 sprawami w 2014 r., oraz zorganizował 18 spotkań koordynacyjnych i wsparł cztery zespoły JIT, w tym jeden nowo utworzony.

Eurojustowi przekazano informacje dotyczące podjętych czynności ścigania związanych z terroryzmem w 133 przypadkach, w porównaniu z 30 przypadkami w 2014 r., natomiast informacje dotyczące zakończonych postępowań sądowych zostały przekazane w 275 przypadkach, w porównaniu ze 180 przypadkami w 2014 r. Wymiana informacji dotyczących terroryzmu z Eurojustem miała wysoki priorytet w ramach agend politycznych i oczekuje się, że będzie ona odbywała się w sposób bardziej terminowy i systematyczny.

Eurojust w dalszym ciągu publikuje *Monitor wyroków za przestępstwa związane z terroryzmem* oraz sądowe analizy *ad hoc* w przypadku przełomowych wyroków skazujących za przestępstwa związane z terroryzmem w celu rozpowszechnienia wśród praktyków najlepszych praktyk, zróżnicowanych i złożonych kwestii prawnych, ustaleń i argumentów sądowych, zmian prawodawstwa w UE i na szczeblu krajowym, jak również elementów o krytycznym znaczeniu, takich jak nowe techniki rekrutacji i wczesne wskaźniki radykalizacji.

Jedna ze znaczących decyzji poddanych analizie dotyczyła operacji CESTO, ważnego przedsięwzięcia władz hiszpańskich, którego celem była sieć werbowania zagranicznych bojowników terrorystycznych, umożliwiającą również ich transport do Syrii. Podczas analizy sądowej (dokument Eurojustu rozpowszechniony w ograniczonym zakresie) opisano liczne wyzwania prawne, z jakimi się zmierzono, w tym wykorzystanie sprawozdań wywiadowczych w postępowaniach karnych i trudności w określaniu terrorystycznego charakteru grup. Analiza ta służy za źródło inspiracji przy budowaniu udanej linii oskarżenia przez państwa członkowskie.

Monitor wyroków za przestępstwa związane z terroryzmem

Monitor wyroków za przestępstwa związane z terroryzmem to dokument Eurojustu, do którego dostęp jest ograniczony, a który jest rozpowszechniany wśród prokuratorów i sędziów zajmujących się sprawami dotyczącymi terroryzmu. Ukazuje się regularnie od 2008 r. Przedstawia się w nim wykaz wyroków skazujących i uniewinniających w sprawach dotyczących terroryzmu z całej Unii Europejskiej, aktualizacje przepisów prawnych, jak również analizę sądową odpowiednich orzeczeń.

Informacje zawarte w tym Monitorze opierają się na źródłach publicznych oraz informacjach o wyrokach skazujących za przestępstwa terrorystyczne przekazywanych przez organy krajowe w ramach wykonywania decyzji Rady 2005/671/WSiSW. Rozdziały analityczne wydań opublikowanych w 2016 r. obejmowały analizę orzeczeń wydanych przez sądy w Belgii, Danii, Francji, Szwecji i Szwajcarii dotyczących zagranicznych bojowników terrorystycznych i sieci werbowania terrorystów.

Zgodnie z wezwaniem Rady, zawartym w jej konkluzjach z 2015 r., w sprawie wzmocnienia reakcji wymiaru sprawiedliwości na radykalizację skutkującą terroryzmem i brutalnym ekstremizmem, Eurojust monitorował wyroki za przestępstwa związane z terroryzmem w celu uznania, czy alternatywy dla więzienia i programy resocjalizacji są wykorzystywane przez sądy. Wspierał on wymianę praktyk krajowych i wdrożonych doświadczeń i wniosków, w szczególności w odniesieniu do narzędzi oceny ryzyka wykorzystywanych przez sędziów i prokuratorów przy dokonywaniu oceny poziomu zagrożenia, jaki stanowią zagraniczni bojownicy terrorystyczni, oraz programów deradykalizacji.

W listopadzie Eurojust omówił swoją pracę i ustalenia na wysłuchaniu komisji LIBE dotyczącym zapobiegania i zwalczania radykalizacji.

W 2016 r. w analizie Eurojustu, dotyczącej reakcji wymiaru sprawiedliwości na zjawisko zagranicznych bojowników terrorystycznych, skupiono się na konkretnych kwestiach: (i) szczególnych uprawnieniach i uprawnieniach w sytuacjach wyjątkowych, mających zastosowanie w przypadku ataku terrorystycznego; (ii) dopuszczalności (obcych) danych wywiadowczych jako dowodów w postępowaniu karnym; (iii) deradykalizacji i alternatyw dla ścigania i zatrzymania; (iv) powiązań terroryzmu i przestępczości zorganizowanej.

Na spotkaniu taktycznym, zatytułowanym *Budowanie skutecznej reakcji sądowej na działania zagranicznych bojowników terrorystycznych*, na którym obecni byli korespondenci krajowi Eurojustu do spraw terroryzmu – w tym prokuratorzy wyspecjalizowani w zwalczaniu terroryzmu ze Szwajcarii, Norwegii, Stanów Zjednoczonych, Turcji, Czarnogóry, Albanii,

Serbii oraz Bośni i Hercegowiny, a także koordynator UE ds. zwalczania terroryzmu, szef ECTC i dyrektor Centrum Analiz Wywiadowczych UE – wymieniono doświadczenia operacyjne i podjęto tematy takie, jak sieci werbowania, powiązania transgraniczne i akty przygotowawcze dotyczące terroryzmu.

W czwartym sprawozdaniu na temat zagranicznych bojowników terrorystycznych (sklasyfikowanym jako EU Restricted), wydanym w grudniu, przedstawiono wszystkie istotne ustalenia, jakie Eurojust zebrał w ciągu roku, poglądy dotyczące reakcji wymiaru sprawiedliwości na zjawisko zagranicznych bojowników terrorystycznych, zmiany prawodawcze w państwach członkowskich oraz pewne zalecenia dla Unii Europejskiej i państw członkowskich, jak również działania następcze Eurojustu.

Eurojust opublikował również streszczenie głównych ustaleń, zawartych w drugim sprawozdaniu na temat zagranicznych bojowników terrorystycznych z 2015 r. Wydano je w 2016 r. jako dokument Eurojustu, do którego dostępu jest ograniczony. Zgodnie z zaleceniami przedstawionymi w sprawozdaniach na temat zagranicznych bojowników terrorystycznych z lat 2014 i 2015, wskazującymi na potrzebę aktualizacji ram prawnych UE dotyczących terroryzmu, a także w oparciu o swoje doświadczenie operacyjne, w kwietniu Eurojust pomógł przy opracowywaniu wniosku dotyczącego dyrektywy w sprawie zwalczania terroryzmu na spotkaniu cieni komisji LIBE.

Eurojust odgrywa kluczową rolę w ułatwianiu współpracy sądowej między państwami członkowskimi a państwami trzecimi, w szczególności z Bałkanów Zachodnich i regionu MENA. Eurojust ustanowił punkty kontaktowe w Algierii, Egipcie, Iraku, Izraelu, Jordanii, Libanie, Autonomii Palestyńskiej, Arabii Saudyjskiej i Tunezji. W dniu 8 czerwca Eurojust wziął udział w dialogu między UE a Turcją w sprawie zwalczania terroryzmu, który zaowocował ponownym zobowiązaniem do pilnego zintensyfikowania wspólnych wysiłków przeciwko zagrożeniu, jakie stanowią zagraniczni bojownicy terrorystyczni, i potwierdzeniem gotowości Turcji do ścisłej współpracy z Eurojustem i innymi właściwymi agencjami UE w celu zwalczania tego zjawiska.

Sieć korespondentów krajowych Eurojustu do spraw terroryzmu stanowiła główny punkt kontaktowy przy przygotowywaniu reakcji na ataki terrorystyczne, do których doszło w Brukseli w 2016 r. W ciągu godziny od ataków w dniu 22 marca, które objęły skoordynowane samobójcze zamachy bombowe w metrze i porcie lotniczym Bruksela, w wyniku których śmierć poniosły 32 osoby, a ucierpiały setki, Eurojust aktywował swoją sieć korespondentów krajowych do spraw terroryzmu w celu dopilnowania, by właściwe organy sądowe ze wszystkich państw członkowskich były dostępne przez całą dobę i mogły niezwłocznie otrzymywać i przetwarzać pilne wezwania do podjęcia współpracy sądowej lub decyzje w tej sprawie.

Uruchomienie sieci ułatwiło zapewnienie szybkiej i kompleksowej pomocy w ramach dochodzenia władz belgijskich badającego ten znaczący incydent terrorystyczny poprzez wspieranie i uzupełnianie pracy na szczeblu krajowym, skupiając się na międzynarodowym wymiarze ata-

ków i rozpoznaniu sieci przestępczych i powiązanych działań przestępczych. Eurojust został również postawiony w stan gotowości, by móc szybko odpowiedzieć na wszelkie prośby o pomoc i koordynację wystosowane przez właściwe organy krajowe.

Dochodzenie w Belgii ujawniło wyrafinowaną sieć terrorystyczną, mającą powiązania zarówno z innymi państwami członkowskimi, jak i atakami w Paryżu (przy czym zamachowców-samobójców wspierało kilka osób). Miała ona związek z innymi poważnymi przestępstwami i sieciami obejmującymi handel bronią i podrabianie dokumentów. Osoba, którą widziano obok jednego z zamachowców-samobójców na nagraniu z monitoringu ataku w brukselskim metrze, uciekła z miejsca zdarzenia na chwilę przed detonacją i została rozpoznana jako znany zagraniczny bojownik terrorystyczny z Syrii. Jego DNA, znalezione w kilku „bezpiecznych domach” i samochodach wykorzystywanych w ramach sieci terrorystycznej, doprowadziło do odkrycia jego powiązań z innymi państwami członkowskimi i związków z zamachowcami z Paryża.

Prokuratura Federalna w Belgii zwróciła się do Eurojustu o pilną pomoc w celu ułatwienia udzielenia wzajemnej pomocy prawnej przez inne państwo członkowskie. Szybka reakcja Eurojustu okazała się pomocna w sprawnym rozpoznaniu właściwego organu, z którym należało podjąć współpracę transgraniczną w celu niezwłocznego wykonania wniosku i przyspieszenia wymiany informacji na szczeblu sądowym.

Dzięki wsparciu Eurojustu udało się zlokalizować i pojąć jednego ze sprawców ataków w Brukseli. Do jego aresztowania doszło 8 kwietnia; tego samego dnia zatrzymano również „człowieka w kapeluszu”, którego widać było na nagraniu z monitoringu. Był to zamachowiec-samobójca z portu lotniczego, który uciekł z miejsca zdarzenia.

Podręcznik CBRJW

Podręcznik CBRJW to regularnie aktualizowane opracowanie Eurojustu, które zapewnia praktykom unijnym specjalistyczne, wielosektorowe wsparcie prawne w zakresie prowadzenia dochodzeń i czynności ścigania dotyczących przestępstw transgranicznych obejmujących wykorzystanie substancji chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych oraz materiałów wybuchowych (CBRJW).

W podręczniku przedstawiono najbardziej odpowiednie prawodawstwo unijne i międzynarodowe w zakresie CBRJW, jak również podmioty ponadnarodowe oraz systemy i bazy danych w obszarze CBRJW. W 2016 r. opublikowano jego zaktualizowaną wersję.

2.1.2 Cyberprzestępczość

W ramach współpracy sądowej w obszarze cyberprzestępczości trzeba zmierzyć się z wieloma odrębnymi wyzwaniami, wynikającymi z nieodłącznego transgranicznego charakteru tego zjawiska przestępczego i znaczących różnic ustawodawczych na szczeblu krajowym. Eurojust wsparł 60 spraw, 13 spotkań koordynacyjnych i osiem zespołów JIT, w tym dwa nowo utworzone.

Oprócz wsparcia operacyjnego inne działania Eurojustu w obszarze cyberprzestępczości ułatwiły wymianę doświadczeń i wiedzy fachowej między krajowymi praktykami w obszarach o krytycznym znaczeniu, takich jak współpraca z dostawcami usług internetowych zlokalizowanymi w Stanach Zjednoczonych i szyfrowanie danych.

Eurojust służył pomocą w tworzeniu wspólnoty praktyków specjalizujących się w cyberprzestępczości i z zadowoleniem przyjął utworzenie EJCEN. Sieć ta składa się z co najmniej jednego przedstawiciela krajowego organów sądowych, posiadającego odpowiednią wiedzę fachową z każdego państwa członkowskiego.

EJCEN będzie ułatwiać i ulepszać współpracę między właściwymi organami sądowymi dzięki umożliwieniu wymiany wiedzy fachowej, najlepszych praktyk i innej odnośnej wiedzy dotyczącej prowadzenia dochodzeń i czynności ścigania w sprawach dotyczących cyberprzestępczości. Sieć ta będzie również umacniać dialog między różnymi podmiotami i zainteresowanymi stronami, które odgrywają rolę w zapewnianiu praworządności w cyberprzestrzeni. Eurojustowi wyznaczono zadanie świadczenia wsparcia

i zapewniania współpracy z tą siecią. Na spotkaniu inauguracyjnym EJCEN, które odbyło się w listopadzie w siedzibie Eurojustu, skupiono się na technicznych, prawnych i praktycznych przeszkodach w szyfrowaniu i prowadzeniu tajnych dochodzeń online.

Eksperti Eurojustu uczestniczyli w spotkaniach dotyczących dowodów cyfrowych, które zostały zorganizowane przez Komisję w następstwie konkluzji Rady z dnia 9 czerwca 2016 r., dotyczących usprawnienia wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych w cyberprzestrzeni. Wskazano wówczas trzy obszary, w jakich – zdaniem praktyków – należało wprowadzić ulepszenia: wykonywanie wniosków o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej, bezpośrednia współpraca z dostawcami usług internetowych i mechanizm ustalania jurysdykcji w cyberprzestrzeni. Eurojust omówił wspólne wyzwanie, przed jakim stają praktycy, oraz najlepsze sposoby stawienia im czoła, w tym kwestie wykonywania jurysdykcji w cyberprzestrzeni.

Eurojust w dalszym ciągu ściśle współpracował z innymi zainteresowanymi stronami i partnerami instytucjonalnymi w celu zapewnienia skutecznych dochodzeń i ścigania w przypadku spraw dotyczących cyberprzestępczości. Oddelegowany ekspert krajowy Eurojustu ds. cyberprzestępczości w szczególności działał jako łącznik między Eurojustem a Europolem, ułatwiając wymianę informacji i wspierając i koordynując współpracę z EC3.

W ramach platformy EMPACT ds. cyberprzestępczości – wykorzystywanie seksualne dzieci, Eurojust przeprowadził analizę spraw prowadzonych przez Eurojust, a dotyczących wykorzystywania seksualnego dzieci w Internecie, w której to opisano wyzwania w prowadzeniu dochodzeń i czynności ścigania w sprawach dotyczących wykorzystywania seksualnego dzieci, jak również przedstawiono rozwiązania i najlepsze praktyki.

Od stycznia do marca 2016 r. amerykański prokurator ds. cyberprzestępczości został oddelegowany do Eurojustu, by pracować z biurami krajowymi i EC3 w celu zawiązania ściślejszej współpracy operacyjnej z amerykańskim przedstawicielem ds. cyberprzestępczości i zwiększyć znajomość amerykańskiego systemu prawa karnego. Zarówno Eurojust, jak i władze amerykańskie przyjęły z zadowoleniem tę inicjatywę, co zaowocowało świetnymi wynikami.

Eurojust przyłączył się do rozwijającej się koalicji podmiotów publicznych i prywatnych wspierających projekt „No More Ransom”, zapoczątkowany przez władze holenderskie, EC3 i dwa prywatne przedsiębiorstwa działające w obszarze cyberbezpieczeństwa. Celem tego projektu jest aktywna pomoc ofiarom oprogramowania typu ransomware dzięki udostępnieniu kluczy do deszyfrowania odkrytych w toku dochodzeń.

Eurojust jest członkiem Komitetu Sterującego ds. Projektu Cyberprzestępczość, rozpoczętego przez Światowe Forum Ekonomiczne w 2015 r. w celu poprawy publiczno-prywatnej współpracy przy zwalczaniu cyberprzestępczości. W ramach tego projektu w 2016 r. opublikowane zostały „Zalecenia dla partnerstw publiczno-prywatnych przeciwko cyberprzestępczości”.

Monitor sądowy cyberprzestępczości

W 2016 r. Eurojust wydał pierwszy *Monitor sądowy cyberprzestępczości*. Monitor ten to dokument Eurojustu, do którego dostęp jest ograniczony i który jest wydawany raz do roku w celu zapewnienia narzędzia sprawozdawczego, stanowiącego wsparcie dla praktyków zajmujących się prowadzeniem dochodzeń i czynności ścigania w sprawach dotyczących cyberprzestępczości. W Monitorze zarysowano odnośne zmiany prawodawstwa w obszarze cyberprzestępczości i przestępstw umożliwionych dzięki cyberprzestrzeni. Ponadto przedstawiono w nim wyczerpujące analizy wybranych krajowych orzeczeń sądowych wydanych w sprawach dotyczących cyberprzestępczości, a także zawarto rozdział dotyczący tematu przewodniego, sporządzony na podstawie trwających dyskusji czy kształtujących się trendów.

W *Monitorze sądowym cyberprzestępczości* wydanym w poprzednim roku wskazano dwa tematy przewodnie: orzeczenie sądowe w toczącej się w Belgii sprawie dotyczącej Yahoo! oraz zdalny dostęp do danych lub systemu komputerowego.

Pan **Branislav Boháčik**, prokurator z Prokuratury Generalnej Republiki Słowackiej, stwierdził:

Powołanie EJCN to spełnienie nadziei, jakie praktycy żywią od dawna. W ramach tej sieci będą oni mogli dzielić się swoimi doświadczeniami i wiedzą fachową i działać blisko ze współpracownikami z państw członkowskich UE tak, by stawić czoła wielu wyzwaniom pojawiającym się w toku prowadzonych dochodzeń i czynności ścigania w zakresie cyberprzestępczości i przestępstw umożliwionych dzięki cyberprzestrzeni, takich jak szyfrowanie.

2.1.3 Przemyt nielegalnych imigrantów

Państwa członkowskie w dalszym ciągu stawały przed poważnymi wyzwaniami związanymi z ogromnym nasileniem się przemytu nielegalnych imigrantów i zwróciły się do unijnych instytucji i agencji w celu rozpoznania i wdrożenia nowych i bardziej skutecznych sposobów radzenia sobie z tą bezprecedensową, nadzwyczajną sytuacją humanitarną. Eurojust odnowił swoje wysiłki zmierzające do wzmocnienia zdolności państw członkowskich do rozbijania i ścigania zorganizowanych grup przestępczych kierujących sieciami przemysłowymi i handlowymi.

Eurojust zarejestrował 65 spraw, co oznacza niewielki wzrost w porównaniu z 2015 r., w szczytowym okresie kryzysu hu-

manitarnego, zorganizował 12 spotkań koordynacyjnych i wsparł 11 zespołów JIT, w tym pięć nowo utworzonych. W jednym zespole JIT udział wzięło państwo trzecie (Serbia). Wykorzystanie zespołów JIT w sprawach dotyczących przemytu nielegalnych imigrantów oraz udział państw trzecich w zespołach JIT to zagadnienia, jakie podjęto na dorocznym spotkaniu ekspertów zespołów JIT (zob. sekcje 1.4 i 6.2).

Eurojust wspiera państwa członkowskie w pierwszej linii stawiające czoła znaczącej presji migracyjnej na swoich granicach zewnętrznych. Działania prowadzone w lokalizacjach, gdzie znajdują się hotspoty, są ukierunkowane przede wszystkim na rozpoznanie, rejestrację i kontrolę migrantów. Eurojust nie jest fizycznie obecny w hotspotach, ale utworzył dedykowane sądowe punkty kontaktowe w Grecji i we

Jurysdykcja w sprawach dotyczących przemytu nielegalnych imigrantów

W sierpniu 2015 r. niedaleko autostrady w Austrii przy granicy z Węgrami znaleziono porzucony samochód ciężarowy. W środku odkryto ciała 71 imigrantów. Incydent ten stał się natychmiast przedmiotem dochodzeń prowadzonych na Węgrzech i w Austrii. Zidentyfikowano czterech podejrzanych obywateli Bułgarii i jednego obywatela Afganistanu; wszyscy należeli do zorganizowanej grupy przestępczej zaangażowanej w przemyt nielegalnych imigrantów. Zostali oni ujęci na Węgrzech kilka dni później. Osoby podejrzane o dokonywanie przerzutu przez granicę zatrzymano następnie w Niemczech, a sprawy przeciwko podejrzanym wniesiono również do sądów w Bułgarii i Serbii.

W celu zapewnienia szybkiej współpracy sądowej między dotkniętymi państwami, władze węgierskie zwróciły się o wsparcie do Eurojustu. W ciągu 48 godzin od złożenia wniosku zorganizowane zostało spotkanie koordynacyjne, które poprzedziło spotkanie operacyjne w Europolu. Na spotkaniu koordynacyjnym Eurojustu stwierdzono istnienie ponad 10 dochodzeń toczących się w Niemczech i dotyczących transportów imigrantów, planowanych, zorganizowanych i przeprowadzonych przez tę samą zorganizowaną grupę przestępczą; podkreśliło to potrzebę współpracy i wymiany informacji. Rozważano utworzenie zespołu JIT z udziałem Węgier, Austrii i Niemiec. Uczestnicy zgodzili się jednak, że współpraca oparta na wnioskach o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej będzie bardziej odpowiednia. Austria wystąpiła już wcześniej z kilkoma wnioskami o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej do Węgier i przekazała ENA Węgrom i Bułgarii.

W wyniku spotkania koordynacyjnego Eurojust podjął się monitorowania i pomocy przy wykonywaniu węgierskich wniosków o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej wysłanych do Serbii, Republiki Słowackiej i Włoch w celu zebrania informacji i materiałów dowodowych związanych ze sprawą. Pojawiła się przeszkoda prawna związana z zatrzymaniem danych, gdy węgierski wniosek o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej obejmujący prośbę o przekazanie danych telekomunikacyjnych został przesłany do Republiki Słowackiej. W związku z unieważnieniem w 2015 r. dyrektywy w sprawie zatrzymywania danych przez TSUE, w Republice Słowackiej nie obowiązywało żadne ustawodawstwo w sprawie zatrzymywania danych w czasie, gdy doszło do incydentu. Po wejściu w życie w styczniu 2016 r. nowego ustawodawstwa słowackiego, w którym ustalono okres zatrzymania wynoszący sześć miesięcy, organy krajowe przy wsparciu Eurojustu były w stanie zabezpieczyć terminowe wykonanie wniosku.

W celu uniknięcia potencjalnych konfliktów jurysdykcji, które mogłyby powstać, w przypadku równoległego prowadzenia kilku dochodzeń i wydania kilku nakazów aresztowania, Eurojust zapewnił uzgodnienie skutecznej strategii w tej sprawie. Ze względu na rozległe działania zorganizowanej grupy przestępczej podział zadań był konieczny dla zabezpieczenia udanego procesu ścigania. W dochodzeniu stwierdzono, że do rzekomych morderstw i przemytu ludzi doszło na terytorium Węgier, rozważono przeniesienie postępowania z Austrii, ponieważ skoncentrowanie postępowania w jednym państwie członkowskim zwiększyłoby skuteczność i solidność sprawy prowadzonej przeciwko członkom zorganizowanej grupy przestępczej. Równoległe dochodzenie było kontynuowane do listopada 2015 r., kiedy przeniesiono postępowanie z Austrii do Węgier, a władze węgierskie zgodziły się prowadzić czynności ścigania we wszystkich aspektach. W tym celu materiały dowodowe zebrane w Austrii, w tym opinie ekspertów, wyniki autopsji i badań DNA, zostały przedłożone do wykorzystania w postępowaniu węgierskim. Jednocześnie Austria przekazała władzom węgierskim postępowanie w innej powiązanej sprawie. Władze niemieckie miały ścigać sądowo osoby dokonujące przerzutu przez granicę, które aresztowano w Niemczech. Aby pomóc rozróżnić wykonawców od organizatorów działających w ramach zorganizowanej grupy przestępczej, władze węgierskie wskazały odpowiednim organom niemieckim przepisy prawne, na podstawie których wniesiono oskarżenie o przestępstwo karne na Węgrzech. Do końca 2016 r. zarówno węgierskie, jak i niemieckie postępowanie znalazło się na etapie postępowania przygotowawczego.

Włoszech, aby wspierać lokalizację, w których znajdują się hotspoty i przekazywać do biur krajowych Eurojustu istotne informacje i sprawy w celu podjęcia działań następnych i koordynacji przez organy sądowe na szczeblu UE.

Grupa tematyczna ds. przemytu nielegalnych imigrantów, utworzona w 2015 r., zapewnia pomoc praktykom zajmującym się sprawami dotyczącymi transgranicznego przemytu nielegalnych imigrantów. Eurojust przygotował analizy krajowego prawoznawstwa w zakresie przemytu nielegalnych imigrantów i powiązanych przestępstw w Hiszpanii, we Włoszech i Francji. Wskazano w nich wyzwania prawne i praktyczne w prowadzeniu dochodzeń i czynności ścigania, a także najlepsze praktyki. Eurojust zbiera informacje i opracowuje narzędzia dla praktyków, dotyczące obowiązującego ustawodawstwa krajowego w zakresie przemytu nielegalnych imigrantów i powiązanych przestępstw w państwach członkowskich, w tym silnych i słabych stron takich przepisów, w celu wsparcia praktyków w projektowaniu skutecznych strategii ścigania. Eurojust wsparł również Komisję przy ocenie prawa UE dotyczącego ułatwiania migracji nieuregulowanej, tzw. pakietu w sprawie osób dokonujących przetrzutu przez granicę, dzięki zapewnieniu wkładu w postaci zarysowania perspektywy organów ścigania.

W lutym Eurojust zorganizował spotkanie taktyczne zatytułowane *Wyzwania sądowe w związku z przemytem nielegalnych imigrantów*. Uczestnicy omówili współpracę operacyjną między partnerami europejskimi w zwalczaniu przemytu nielegalnych imigrantów i doświadczenia osób pełniących funkcję punktów kontaktowych i sędziów łącznikowych działających w innych państwach członkowskich oraz w hotspotach we Włoszech i Grecji. Skupiono się na wymianie informacji, gromadzeniu i dopuszczalności materiałów dowodowych i innych kwestiach praktycznych mających wpływ na współpracę sądową. Omówiono również kwestie związane z tłumaczeniem pisemnym i symultanicznym, które przysparzają poważnych trudności organom krajowym, na przykład przy rozpoznawaniu godnych zaufania tłumaczy przysięgłych, zajmujących się tłumaczeniami pisemnymi i symultanicznymi z rzadszych języków i dialektów używanych przez migrantów i zorganizowane grupy przestępcze; w tym kontekście wskazano wysokie koszty i duży wolumen materiałów dowodowych. W jednym przykładowym przypadku omówionym na spotkaniu prokurator nie był w stanie wykorzystać dowodów (rozmowy telefoniczne zdobyte w drodze podsłuchu) dostarczonych przez inne państwo członkowskie, ponieważ tłumaczenie wiązałoby się z wysokimi kosztami, a środki na to nie były dostępne. Brak funduszy na tłumaczenie przygotowawczego nakazu aresztowania długości 350 stron był również czynnikiem w złożonej sprawie dotyczącej przemytu nielegalnych imigrantów zarejestrowanej w Eurojuście. Tłumaczenie było kluczowe dla otwarcia dochodzenia w odpowiednich jurysdykcjach. W rezultacie nie we wszystkich państwach członkowskich dochodzenia zostały otwarte. Sprawozdanie z wyników spotkania opublikowano jako dokument UE nr 9456/16.

W kwietniu Eurojust zgromadził praktyków sądowych i praktyków organów ścigania z Francji, Wielkiej Brytanii, Belgii i Holandii na spotkaniu operacyjnym dotyczącym przemytu nielegalnych imigrantów w regionie Morza Północnego.

Uczestnicy podkreślili potrzebę poprawy wymiany informacji, ułatwiania dochodzeń finansowych skupiających się na zajmowaniu znacznych zysków generowanych w wyniku działań przemytniczych, poświęcenia większej uwagi wykorzystywaniu sfałszowanych i podrobionych dokumentów urzędowych i poprawy przebiegu transgranicznych operacji obserwacyjnych, by lepiej przyporządkowywać przestępstwa związane z przemytem i formułować mocniejsze linie oskarżenia.

Eurojust kontynuował pracę w kierunku zwiększonej współpracy operacyjnej z państwami trzecimi i innymi partnerami instytucjonalnymi oraz był uczestnikiem grupy kontaktowej UE ds. przemytu imigrantów utworzonej przez Komisję.

Delegacja operacji EUNAVFOR MED SOPHIA odwiedziła Eurojust w lipcu, omówiła swoje działania z Kolegium, wymieniła opinie na temat kwestii sądowych i jakości wymiany informacji i rozważyła sposoby dalszego budowania wzajemnych związków w ramach porozumienia podpisanego w październiku 2015 r. Odbyto szereg regularnych spotkań z Europolem w celu omówienia zaangażowania w sprawy wysoce nagłośnione i postępów poczynionych przez wspólny zespół operacyjny „Mare”. Eurojust wziął udział w działaniach w ramach EMPACT FII (ułatwianie nielegalnej migracji)

2.1.4 Handel ludźmi

Zwiększyło się wsparcie zapewniane przez Eurojust krajowym dochodzeniom i czynnościom ścigania w sprawach dotyczących handlu ludźmi. Eurojust zarejestrował 93 sprawy i zorganizował 33 spotkania koordynacyjne. Po raz pierwszy w historii zwrócono się z wnioskiem o pomoc do dwóch państw Ameryki Łacińskiej, Kolumbii i Paragwaju. Odnotowano istotny wzrost w wykorzystaniu zespołów JIT: 32 zespoły JIT zajmowały się sprawami dotyczącymi handlu ludźmi (21 w 2015 r.), a 19 z nich utworzono w 2016 r.

Eurojust połączył oferowane wsparcie operacyjne z działaniami strategicznymi w celu poprawy skuteczności międzynarodowej współpracy sądowej i umocnienia partnerstwa z innymi instytucjami i agencjami UE, by uprościć działania i zoptymalizować zasoby w zwalczaniu handlu ludźmi.

W czerwcu koordynator ds. zwalczania handlu ludźmi odwiedziła Eurojust w celu omówienia skutków przepisów krajowych, w których kryminalizuje się konsumentów końcowych, użytkowników usług lub działań wynikających z wykorzystywania ofiar handlu ludźmi, zgodnie z art. 18 dyrektywy 2011/36/UE w sprawie zwalczania handlu ludźmi. Przedstawiła również Kolegium ustalenia zawarte w sprawozdaniu Komisji w sprawie postępów w obszarze handlu ludźmi oraz *Studium dotyczącym orzecznictwa związanego z handlem ludźmi wykorzystywanymi do pracy przymusowej*, które opublikowano w październiku 2015 r.

Eurojust uczestniczył w opracowaniu *Strategii UE na rzecz wyeliminowania handlu ludźmi* na okres po 2016 r., która jest kontynuacją *Strategii UE na rzecz wyeliminowania handlu ludźmi na lata 2012–2016*. Eurojust określił następujące priorytety: poprawę współpracy sądowej w transgranicznych sprawach dotyczących handlu ludźmi, w tym

współpracy z państwami trzecimi; badanie powiązań między handlem ludźmi a przemysłem nielegalnych imigrantów; rozwiązywanie problemów charakterystycznych w sprawach dotyczących handlu ludźmi obejmujących dzieci.

Eurojust wspierał projekt *TeamWork! Zacieśnienie multidyscyplinarnej współpracy na rzecz zwalczania handlu ludźmi wykorzystywanymi do pracy przymusowej* i modelował warsztat zatytułowany *Ściganie handlu ludźmi wykorzystywanymi do pracy przymusowej*. W konsekwencji opublikowany został podręcznik dla ekspertów zajmujących się multidyscyplinarną współpracą na rzecz zwalczania handlu ludźmi wykorzystywanymi do pracy przymusowej, w którym wzywa się do posilowania się wsparciem oferowanym przez Eurojust prokuratorom zajmującym się sprawami dotyczącymi transgranicznego handlu ludźmi.

Eurojust wniósł również wkład w sprawozdanie przygotowane po zakończeniu zorganizowanego przez FRA w kwietniu warsztatu dla ekspertów sieci agencji WSiSW, który dotyczył ofiar poważnej przestępczości zorganizowanej, a którego dokładny temat brzmiał: *W jaki sposób praca agencji WSiSW może przyczynić się do poprawienia sytuacji ofiar poważnej przestępczości zorganizowanej?* Eurojust podkreślił wagę zapewnienia ochrony nie tylko ofiarom handlu ludźmi, ale też ich rodzinom pozostającym w państwie ich pochodzenia, jak również zwiększania wiedzy świadomości prokuratorów dotyczącej ofiar.

2.1.5 Nadużycia finansowe

Największa część zarejestrowanych spraw (654) dotyczy nadużyć finansowych. W związku z tymi sprawami zorganizowano spotkania koordynacyjne (44), centra koordynacyjne (5) oraz zespoły JIT (35, w tym dziewięć nowo utworzonych). Eurojust wspierał organy krajowe, zapewniając wiedzę fachową, w szczególności w obszarze zwalczania oszustw związanych z VAT i przestępstw skarbowych oraz zabezpieczania praw własności intelektualnej.

Sprawy dotyczące oszustw związanych z VAT (tzw. oszustwa karuzelowe) są szczególnie złożone i obejmują nieuczciwe przedsiębiorstwa handlowe, które dokonują przywozu i wywozu towarów bez VAT-u przez różne państwa członkowskie. Na każdym etapie tego nieuczciwego handlu naliczany jest VAT (czasami sięgający 25 procent), po czym przedsiębiorstwa zaangażowane w takie oszustwo karuzelowe następnie znikają. Końcowy eksporter dochodzi zwrotu podatku VAT od rządu, a następnie również znika.

Współpraca z zainteresowanymi stronami i partnerami instytucjonalnymi była kontynuowana. W lipcu Eurojust i Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (EUIPO), wcześniej Urząd Harmonizacji Rynku Wewnętrznego (UHRW), podpisały protokół ustaleń w celu rozszerzenia działającej i owocnej współpracy, by wspierać europejskich prokuratorów pracujących przy sprawach dotyczących naruszeń praw własności intelektualnej. W protokole ustaleń umożliwiono dalszy rozwój projektów współpracy, takich jak wspólne seminaria, szkolenia i analizy wywiadowcze w celu wsparcia prokuratorów. Ponadto

w protokole ustaleń umocniono zdolności europejskiej sieci prokuratorów zajmujących się własnością intelektualną.

We współpracy z prezydencją słowacką w UE, Eurojust zorganizował w październiku spotkanie taktyczne zatytułowane *Współpraca sądowa w sprawach dotyczących przestępstw skarbowych*, w którym uczestniczyli prokuratorzy wyspecjalizowani w zwalczaniu nadużyć finansowych z państw członkowskich, Szwajcarii i Stanów Zjednoczonych (zob. sekcja 4.2).

Eurojust brał udział w wysłuchaniu publicznym Parlamentu Europejskiego zatytułowanym *Zwalczanie prania pieniędzy i oszustw podatkowych: Kto zapewnia przestrzeganie i egzekwowanie zasad?*, które zorganizowano w listopadzie.

Eurojust stał się członkiem rady doradczej zainteresowanych stron w ramach koordynowanej koalicji przeciwko przestępstwom związanym z własnością intelektualną, która została utworzona w Europolu w lipcu 2016 r. w celu zgromadzenia zainteresowanych stron z sektora publicznego i prywatnego i tworzenia synergii między działaniami podjętymi przez różne podmioty zaangażowane w zwalczanie przestępstw związanych z własnością intelektualną.

Strategia postępowania w sprawach dotyczących korupcji uzgodniona na spotkaniu poziomu II

W 2013 r. w Hiszpanii wszczęto dochodzenie dotyczące korupcji i powiązanego prania pieniędzy dokonywanego w ramach międzynarodowych operacji handlowych w następstwie wniesienia przez Luksemburg wniosku o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej. Wskazano w nim, że działalność przestępcza w tamtym państwie członkowskim mogła być w części prowadzona z Hiszpanii. Nielegalne praktyki obejmowały instytucje publiczne w Angoli oraz spółki publiczne i prywatne w Hiszpanii. Przestępstwa miały zostać popełnione przez kadrę zarządzającą hiszpańskiej spółki publicznej, której zlecono dostawę pojazdów, mundurów i innych materiałów dla Narodowych Sił Policyjnych Angoli. W październiku 2014 r. sędzia badający sprawę w Luksemburgu oficjalnie ją zamknął i przekazał władzom hiszpańskim w ramach spontanicznej wymiany informacji na mocy art. 7 Konwencji o pomocy prawnej w sprawach karnych pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej z 2000 r.

Dochodzenia prowadzone w Luksemburgu i Hiszpanii ujawniło, że władze angolskie zapłaciły spółce hiszpańskiej ponad 150 mln EUR, korzystając z rachunku bankowego w Chinach. Przedmiotowa spółka hiszpańska dostarczyła jednak do Angoli

artykuły policyjne o wartości ok. 50 mln EUR. Pozostałe 100 mln EUR miało zostać sprzeniewierzone przez osoby z Angoli i Hiszpanii. Podejrzani utworzyli sieć rachunków bankowych i spółek fasadowych w Angoli, Europie i Azji, by ukryć ostateczne miejsce przeznaczenia ukradzionych pieniędzy, zgodnie z klasycznym wzorem prania pieniędzy obejmującym kolejne etapy lokowania, nawarstwiania i integracji.

W celu zebrania zeznań świadków i informacji o rachunkach bankowych wykorzystanych w Angoli, w lutym 2015 r. władze hiszpańskie wystąpiły do Angoli z wnioskiem o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej, w oparciu o konwencję NZ przeciwko korupcji z 2003 r. Ponieważ banki i osoby w różnych państwach europejskich również były rzekomo zamieszane w przestępstwa, w czerwcu 2015 r. władze hiszpańskie zwróciły się do Eurojustu, początkowo szukając informacji na temat wykonania wniosku o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej uprzednio wystosowanego do Luksemburga, Belgii i Szwajcarii na mocy Konwencji OECD o zwalczaniu przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych w międzynarodowych transakcjach handlowych.

Hiszpańskie biuro krajowe zorganizowało **spotkanie poziomu II** z belgijskim biurem krajowym i szwajcarskim prokuraturą łącznikową w celu uzgodnienia strategii współpracy. W konsekwencji Eurojust ułatwił szybkie wykonanie kilku wniosków o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej skierowanych do Szwajcarii i Belgii w celu uzyskania informacji na temat rachunków bankowych należących do podejrzanych i pilnego zabezpieczenia tych rachunków. Ponieważ sprawa posuwała się naprzód i gromadzono coraz więcej materiałów dowodowych, w październiku 2015 r. Hiszpania wystąpiła z wnioskami o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej do Francji, Włoch, Portugalii i Wielkiej Brytanii. Aby ustalić pozostałe potrzeby w zakresie współpracy, Eurojust przedstawił analizę zastosowanego wzorca prania pieniędzy i zamieszanych podejrzanych, jak również omówił etap, na jakim znajdowało się wykonanie wniosków.

Eurojust wsparł władze hiszpańskie po tym, jak zwróciły się one do Angoli z uzupełniającym wnioskiem o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej, w którym władze angolskie zostały poproszone o wręczenie aktów oskarżenia przeciwko czterem podejrzany. W celu poprawy wykonania zarówno wstępnych, jak i uzupełniających wniosków o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej, portugalskie biuro krajowe zaleciło skorzystanie ze wsparcia prokuratora angolskiego, który pełni funkcję punktu kontaktowego dla międzynarodowej współpracy sądowej na potrzeby Wspólnoty Państw Portugalskich. Działanie to umożliwiło udaną współpracę z władzami angolskimi oraz wykonanie do października 2016 r. wniosków o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej.

W wyniku udanych dochodzeń i międzynarodowej współpracy sądowej z udziałem Eurojustu, w 2016 r. wszczęto w Hiszpanii postępowania przeciwko niektórym podejrzany.

2.1.6 Korupcja

Korupcja podważa zaufanie wobec sektora publicznego i prywatnego. Eurojust jest zaangażowany we wspieranie organów ścigania i organów sądowych państw członkowskich w podejmowanych przez nich wysiłkach ukierunkowanych na zwalczanie korupcji i rozpatrzył 74 sprawy dotyczące korupcji, zorganizował 15 spotkań koordynacyjnych i wsparł dwa zespoły JIT, w tym jeden nowo utworzony.

W celu udzielenia informacji potencjalnym partnerom operacyjnym zajmującym się korupcją. Eurojust zorganizował wizyty przedstawicieli sieci łowców korupcji oraz dwóch organów ukraińskich, Biura Krajowego, czyli państwowego organu ścigania odpowiedzialnego za dochodzenia dotyczące leżących w jego kompetencjach przestępstw związanych z korupcją popełnianych przez urzędników rządowych wyższego szczebla, oraz Prokuratury Specjalnej ds. Zwalczania Korupcji odpowiedzialnej za prowadzenie czynności ścigania w sprawach badanych przez Biuro Krajowe.

Eurojust brał udział jako obserwator w Międzyagencyjnej Sieci Odzyskiwania Mienia Camden (CARIN) oraz w platformie biur ds. odzyskiwania mienia (ARO), odpowiednio od 2004 i 2008 roku.

2.1.7 Nielegalny obrót środkami odurzającymi

Eurojust rozpatrzył znaczącą liczbę spraw dotyczących nielegalnego obrotu środkami odurzającymi (254), w związku z którymi zorganizowano spotkania koordynacyjne (41), centrum koordynacyjne (jedno) oraz zespoły JIT (24, w tym 13 nowo utworzonych). W ścisłej współpracy z partnerami instytucjonalnymi Eurojust podjął wysiłki w kierunku wzmocnienia zdolności państw członkowskich do skutecznego zajęcia się pojawiającymi się zagrożeniami związanymi z nowymi substancjami psychoaktywnymi oraz przesyłkami niejawnie nadzorowanymi.

W listopadzie Eurojust i EMCDDA wydały sprawozdanie zatytułowane *Nowe substancje psychoaktywne w Europie: prawodawstwo i czynności ścigania – bieżące wyzwania i rozwiązania*. Sprawozdanie to miało zapewnić wsparcie organom krajowym w obliczu gwałtownej ewolucji na europejskim rynku nowych substancji psychoaktywnych, która zmusza takie organy do szukania odpowiednich i efektywnych mechanizmów kontroli. W sprawozdaniu ujęto doświadczenie operacyjne Eurojustu w zakresie transgranicznego ścigania przestępstw związanych z narkotykami i przedstawiono analizę wyroku TSUE z dnia 10 lipca 2014 r. w sprawie produktów leczniczych (sprawy połączone C-358/13 i C-181/14), a także możliwości EMCDDA w zakresie monitoringu i analizy środków odurzających.

Eurojust doradza organom krajowym, jak przekształcić informacje zebrane dzięki przesyłkom niejawnie nadzorowanym w materiał dowodowy; ponadto ułatwia wymianę informacji i dokumentów w następstwie wniosków o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej. W październiku 2015 r. Kolegium przeprowadziło debatę tematyczną dotyczącą wymogów prawnych i kwestii operacyjnych dotyczących przesyłek niejawnie nadzorowanych (zob. [Sprawozdanie roczne Eurojustu za rok 2014](#), s. 60). Eurojust kontynuował relacje z Radą Europy i Europol w celu określenia możliwych synergii i podzielił się swoim sprawozdaniem zatytułowanym *Kwestie prawne i operacyjne zidentyfikowane przez Eurojust w przypadku przesyłek niejawnie nadzorowanych* w ramach powiązanych projektów EMPACT. Eurojust pomaga opracować podręcznik dotyczący przesyłek niejawnie nadzorowanych tworzony z inicjatywy Grupa Pompidou (Rada Europy), który ma zostać opublikowany w 2017 r.

2.1.8 Zorganizowane przestępstwa przeciwko mieniu popełniane przez mobilne zorganizowane grupy przestępcze

Kategoria zorganizowanych przestępstw przeciwko mieniu popełnianych przez mobilne zorganizowane grupy przestępcze obejmuje szeroki wachlarz przestępstw, np. przestępstwa dotyczące pojazdów samochodowych, kradzież metalu, kradzieże kieszonkowe, rabunki i seryjne włamania. Eurojust wsparł 199 spraw, zorganizował 19 spotkań koordynacyjnych i 12 zespołów JIT, w tym cztery nowo utworzone. Zorganizował również dwa centra koordynacyjne, w ramach których rozpatrywano przestępstwa dotyczące pojazdów samochodowych.

Trzyletni program opracowany przez Eurojust i Hiszpanię w ramach wspólnego działania operacyjnego projektu EMPACT dotyczącego zorganizowanych przestępstw przeciwko mieniu zakończył się seminarium zorganizowanym w czerwcu przez Eurojust, w którym uczestniczyli eksperci zajmujący się prowadzeniem dochodzeń i czynności ściga-

nia w przypadku zorganizowanych przestępstw przeciwko mieniu, w tym przedstawiciele krajowych organów sądowych i organów ścigania państw członkowskich, Norwegii, Islandii, Komisji, CEPOL i Europolu. Cele seminarium obejmowały zwiększenie świadomości wśród funkcjonariuszy organów ścigania, prokuratorów i sędziów w zakresie unikalnych aspektów prowadzenia dochodzeń i czynności ścigania w przypadku zorganizowanych przestępstw przeciwko mieniu i mobilnych zorganizowanych grup przestępczych, wymianę poglądów na temat możliwych luk prawnych i praktycznych trudności oraz określenie najlepszych praktyk.

W opublikowanym w grudniu sprawozdaniu końcowym pokrótce opisano dyskusje i ustalenia, a także wnioski wyciągnięte z trzyletniego programu. W sprawozdaniu stwierdzono, że chociaż nie występują istotne luki prawne, które miałyby wpływ na prowadzenie dochodzeń i czynności ścigania w przypadku zorganizowanych przestępstw przeciwko mieniu, organy krajowe powinny zrewidować obecnie stosowane praktyki i strategię, w szczególności te dotyczące zasobów i metod stosowanych w złożonych dochodzeniach dotyczących innej poważnej przestępczości zorganizowanej (np. dowody kryminalistyczne (DNA) lub specjalne techniki dochodzeniowe, takie jak przechwytywanie przekazów telekomunikacyjnych) oraz zacieśnić współpracę międzynarodową, w tym z Eurojustem i EJK.

2.1.9 Przestępstwa związane z ochroną interesów finansowych Unii Europejskiej

Wsparcie operacyjne Eurojustu w sprawach dotyczących przestępstw, które w sposób bezpośredni lub pośredni wpływają lub mogą wpłynąć na interesy finansowe UE (przestępstwa OIF), utrzymało się na poziomie z 2015 r., tj. objęło 11 spotkań koordynacyjnych i pięć zespołów JIT, w tym jeden nowo utworzony, chociaż liczba spraw OIF zarejestrowanych w 2016 r. zmniejszyła się z 69 do 41. W statystykach Eurojustu oszustwa związane z VAT stanowią oddzielną kategorię.

2.2 Sprawy dotyczące organizacji przestępczych w rodzaju mafii prowadzone przez Eurojust

Od 2012 r. ponad 145 spraw Eurojustu dotyczyło zorganizowanych grup przestępczych w rodzaju mafii włoskiej, takich jak Cosa Nostra, Camorra i 'Ndrangheta. Sprawy prowadzone przez Eurojust potwierdzają transnarodowy wymiar działalności zorganizowanych grup przestępczych w rodzaju mafii włoskiej, którym udało się przez lata stworzyć globalne partnerstwa z innymi grupami przestępczymi z całego świata i które działają w szczególności w obszarze nielegalnego obrotu środkami odurzającymi i prania pieniędzy.

Poza praniem w innych krajach zysków z nielegalnych działań przeprowadzanych we Włoszech, zorganizowanym grupom przestępczym udało się dogłębnie przeniknąć do legalnej gospodarki wielu państw członkowskich, takich jak Hiszpania (w szczególności preferowana przez włoską Camorę), Holandia, Rumunia, Francja, Niemcy i Wielka Brytania, w tym dzięki obecności w tych państwach członkowskich niebezpiecznych zbiegłych przestępców włoskich wraz

z sieciami ich współpracowników i osób dokonujących przetrzutu przez granicę. Taka infiltracja jest zwykle prowadzona bezpośrednio przez współpracowników zorganizowanej grupy przestępczej lub figurantów w drodze inwestowania w nieruchomości i udziału w zamówieniach publicznych bądź prywatnych, w szczególności w obszarze budownictwa, pożytku publicznego i unieszkodliwiania odpadów.

W ramach włoskiego prawa karnego „udział w organizacji przestępczej” uznaje się za oddzielne przestępstwo podlegające karze wieloletniego pozbawienia wolności na mocy art. 416 i 416a włoskiego kodeksu karnego, zgodnie z wymogami art. 2 decyzji ramowej Rady 2008/841/WSiSW w sprawie zwalczania przestępczości zorganizowanej. Jednak nie wszystkie państwa członkowskie przyjęły przepisy, w których uznaje się „udział w organizacji przestępczej” za oddzielne przestępstwo. Jeśli takie przepisy funkcjonują, zakres ich stosowania i sankcje za te przestępstwa

znacznie się od siebie różnią. Podobnie jest w przypadku możliwości i wymagania stosowania specjalnych technik dochodzeniowych, takich jak zakładanie podsłuchów.

Doświadczenie pokazuje, że istnienie różnych definicji prawnych i brak odpowiednika art. 416a włoskiego kodeksu karnego skutkuje powstaniem poważnych przeszkód prawnych i operacyjnych w skutecznej współpracy sądowej.

Eurojust wspierał udane operacje poprzez wskazanie wyzwań sądowych i proponowanie rozwiązań, w tym poprawę wykorzystania zespołów JIT, biorąc pod uwagę różne ramy prawne i podejścia organów ścigania do włoskich zorganizowanych grup przestępczych funkcjonujących na szczeblu krajowym. Władze włoskie, wspierane przez włoskie biuro krajowe w Eurojuście, poinformowały odpowiednie organy w państwach członkowskich o konkretnym zagrożeniu, jakie stanowią zorganizowane grupy przestępcze w rodzaju mafii włoskiej działające na ich terytorium, a także pomogły w identyfikacji i gromadzeniu materiałów dowodowych dotyczących przestępstw wstępnych (często pranie pieniędzy). Podjęły też dyskusję i porozumiały się w zakresie skoordynowanych środków operacyjnych służących rozbiciu takich grup z użyciem specjalnych technik dochodzeniowych, np. zakładania podsłuchów oraz – ostatnio – zespołów JIT. Kilka spraw zarejestrowanych przez włoskie biuro krajowe jest w toku. Poniższy przykład sprawy z powodzeniem wspartej przez Eurojust ilustruje wyzwania w tym zakresie.

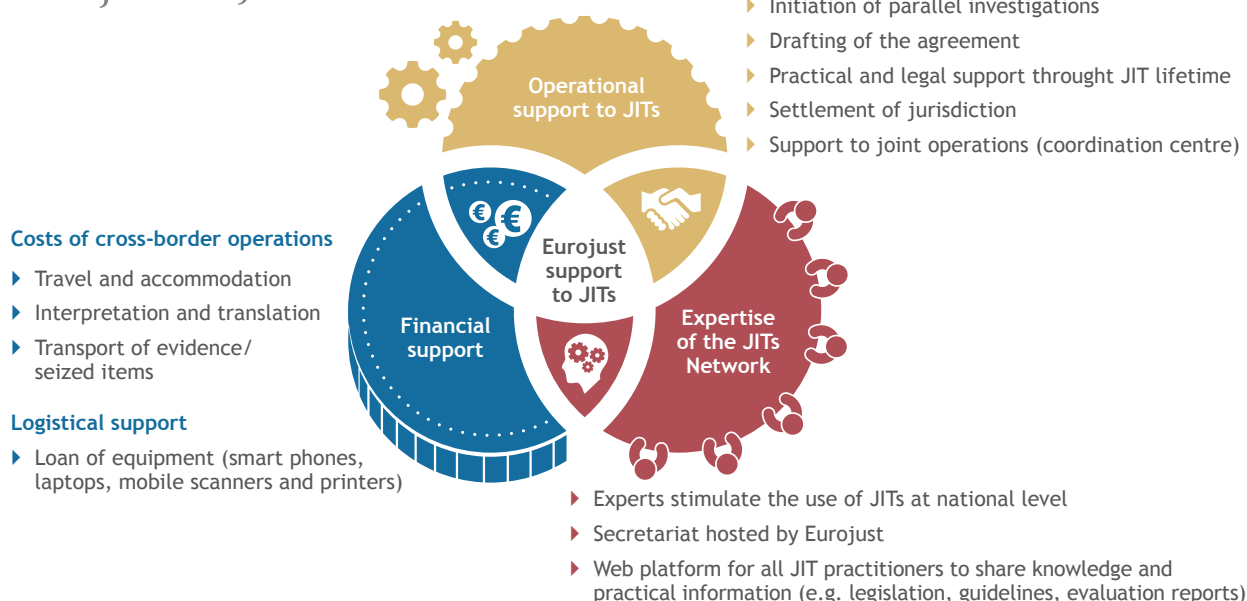
Prowadzone przez władze włoskie dochodzenie dotyczące zorganizowanej grupy przestępczej powiązanej z Camorą objęło handel różnego rodzaju podrabianymi towarami (na przykład agregatami prądotwórczymi, piłami mechanicznymi, wiertarkami udarowymi i ubraniami). Nielegalne produkty były produkowane w Chinach, a podrobione etykiety znanych przedsiębiorstw dołączano we Włoszech. Towary były rozprowadzane po całym świecie z wykorzystaniem portu w Neapolu. Dodatkowo urządzenia i narzę-

dzia elektryczne, którymi handlowała zorganizowana grupa przestępcza, nie spełniały standardów bezpieczeństwa UE. Działalność przestępcza była wysoce zyskowna (na przykład cena agregatu prądotwórczego wyprodukowanego w Chinach wynosiła 35 EUR, a sprzedawano ją za 400 EUR, podczas gdy produkt legalnej marki kosztowałby 1250 EUR). Zorganizowana grupa przestępcza miała siedzibę w pobliżu Neapolu, ale jej nielegalne operacje rozciągały się na ponad dwadzieścia państw europejskich, jak również na Australię i Islandię.

Wysiłki koordynacyjne Eurojustu pomogły władzom włoskim i innym organom krajowym zrekonstruować strukturę zorganizowanej grupy przestępczej i wspólnie zrozumieć zasady, na jakich działała na szczeblu krajowym. Ustalono wspólną strategię operacyjną i skoordynowane działania. Głównym punktem strategii było wszczęcie i przeprowadzenie dochodzeń krajowych dotyczących prania pieniędzy równoległe z pierwotnym dochodzeniem dotyczącym udziału w zorganizowanej grupie przestępczej w rodzaju mafii, które prowadzone było we Włoszech. Eurojust wspierał prowadzone równoległe dochodzenia krajowe i przyczynił się do wykonania ponad 30 włoskich wniosków o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej. Udane zamknięcie operacji koordynowanych z pomocą Eurojustu i wspieranych pod kątem analitycznym przez Europol zapewniły jednocześnie działania przeprowadzone w siedmiu państwach członkowskich (CZ, DE, ES, FR, IT, SE, UK), które doprowadziły do aresztowania 67 osób, przeszukania 143 magazynów i zajęcia ponad 800 ton podrobionych materiałów oraz odzyskania aktywów o wartości przekraczającej 11 mln EUR.

Eurojust odnotował rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 25 października 2016 r. w sprawie walki z korupcją i działań następczych w związku z rezolucją komisji CRIM, w której wezwano Komisję do przedstawienia sprawozdania z oceny transpozycji decyzji ramowej Rady 2008/841/WSiSW w sprawie zwalczania przestępczości zorganizowanej.

Eurojust & JITs

Operacja Avalanche: w przybliżeniu

Kluczowe zagrożenia

Niemieckie dochodzenie dotyczące zorganizowanej grupy przestępczej Avalanche zaangażowanej w działania z użyciem złośliwego oprogramowania, phishingu i spamu rozpoczęło w 2012 r. po tym, jak fala szyfrowanego oprogramowania typu ransomware zainfekowała znaczną liczbę systemów komputerowych, blokując dostęp użytkowników. W wyniku dochodzenia ujawniono istnienie wysoce wyrafinowanej infrastruktury technicznej, której użyto do zainfekowania milionów prywatnych i firmowych systemów komputerowych złośliwym oprogramowaniem (np. trojany bankowe i oprogramowanie typu ransomware), co umożliwiło przestępcom działającym w ramach tej sieci pozyskanie haseł bankowych i e-mailowych.

Dysponując tymi informacjami, przestępcy mogli dokonywać przelewów bankowych z rachunków ofiar. Zyski były przekierowywane do przestępców poprzez infrastrukturę stworzoną specjalnie do zabezpieczenia zysków z działalności przestępczej. Poza rozpoczynaniem ataków z użyciem złośliwego oprogramowania na masową globalną skalę i zarządzaniem takimi atakami, sieć Avalanche była wykorzystywana w kampaniach rekrutujących tzw. słupy. Infrastruktura Avalanche została utworzona w taki sposób, by zapewnić wysoką odporność na próby jej wyłączenia i na działania organów ścigania (dzięki tzw. technologii double fast-flux).

Eurojust i Europol

Potrzeba szeroko zakrojonej współpracy międzynarodowej pojawiła się w 2015 r. Niemieckie organy ścigania i ścigania sądowego zwróciły się o wsparcie do Eurojustu i Europolu. Chociaż na tym etapie podjęto już pewne działania przeciwko pewnym elementom sieci, nie funkcjonowała jeszcze szeroko zakrojona współpraca, a sprawcy nie zostali zidentyfikowani.

W Europolu i Eurojuście, przy ścisłej współpracy obu agencji, zorganizowano kilka spotkań operacyjnych i koordynacyjnych, na których zgromadzono dużą liczbę państw członkowskich i państw trzecich, w tym Stany Zjednoczone i Azerbejdżan. Przed ostatnim spotkaniem koordynacyjnym w Eurojuście zorganizowano spotkanie poziomu II, w którym uczestniczyła ograniczona grupa państw niebiorących udziału w najbliższym spotkaniu koordynacyjnym i na którym obecni byli wyjątkowo prokuratorzy i funkcyj-

Eurojust wspierał pracę zaangażowanych organów sądowych poprzez nakreślenie wymogów prawnych w celu zrealizowania koniecznych interwencji oraz ułatwienie przygotowania i terminowego wykonania wniosków.

EC3 wspierało dochodzenie poprzez ułatwianie bezpiecznej wymiany informacji, zapewnienie dogłębnej analizy i zaawansowanego cyfrowego wsparcia kryminalistycznego, a także poprzez wspieranie współpracy między organami ścigania a partnerami prywatnymi.

nariusze organów ścigania z Niemiec i Stanów Zjednoczonych. Spotkania operacyjne i koordynacyjne posłużyły do zaplanowania globalnego dnia wspólnego działania i wyjaśnienia kwestii i pojęć prawnych związanych z tą formą cyberprzestępczości.

Skutki

Infrastruktura Avalanche była wykorzystywana od 2009 r., a jej działanie wiązało się ze stratami szacowanymi na 6 mln EUR, wynikającymi ze skoncentrowanych cyberataków na internetowe systemy bankowe w samych tylko Niemczech. Ponadto straty pieniężne wynikające z ataków z wykorzystaniem złośliwego oprogramowania przeprowadzone przez sieć Avalanche oszacowano na setki milionów euro na całym świecie, chociaż trudno było uzyskać dokładne dane ze względu na ogromną liczbę rodzin złośliwego oprogramowania, które były zarządzane z użyciem tej platformy. Pierwotnie dzień działania miał przypaść w roku 2015. Odłożono go jednak następnie na drugą połowę roku 2016, by umożliwić zidentyfikowanie sprawców dzięki ścisłej współpracy z władzami amerykańskimi.

Pierwotne obawy dotyczące suwerenności wiązały się z tym, że serwery, które miały zostać wyłączone, były zlokalizowane w różnych jurysdykcjach, jednak dyskusja między odpowiednimi organami rozwiązała sprawę. Ponadto wskazano, że w ramach ustawodawstwa różnych uczestniczących państw nie było możliwe zajęcie tzw. nienarodzonych domen. Oddelegowany ekspert krajowy Eurojustu ds. cyberprzestępczości mógł poinformować organy krajowe, że w tej sprawie problem ten nie występował, ponieważ status odnośnych domen miał do czasu podjęcia działań przekształcić się z „nienarodzonego” w „narodzony”. Przez cały czas trwania dochodzenia ekspert doradzał biurom i organom krajowym. Dodatkowo zapewniał szczegółowe dane kontaktowe organów sądowych z państw spoza sieci kontaktowej Eurojustu.

Sektor prywatny

Współpracę z kilkoma partnerami z sektora niekomercyjnego i prywatnego rozpoczęto, by umożliwić analizę ponad 130 TB przechwyconych danych i identyfikację struktury serwerów botnetu, co doprowadziło do wyłączenia serwerów i załamania się całej sieci przestępczej. Do partnerów zaliczali się niemiecki *Fraunhofer-Institut für Kommunikation, Informationsverarbeitung und Ergonomie*, Fundacja

Shadowserver, Podmiot Rejestrujący Ostatniego Stopnia oraz Internetowa Korporacja ds. Nadawania Nazw i Numerów (ICANN). Inni partnerzy, tacy jak INTERPOL i Iberoamerykańska Sieć Międzynarodowej Współpracy Prawnej (IberRed), również odgrywali ważną rolę, w szczególności w toku przygotowań do dnia wspólnego działania. IberRed służył jako łącznik dla państw hiszpańskojęzycznych, głównie w Ameryce Południowej.

Rezultaty

W dniu działania w listopadzie 2016 r. Europol zorganizował stanowisko dowodzenia, w którym uczestniczył Eurojust, zapewniając niezwłoczne wsparcie organom sądowym zaangażowanym w dzień działania. W punkcie dowodzenia prokurator niemiecki i funkcjonariusze policji współpracowali z przedstawicielami zaangażowanych państw i partnerami przemysłu prywatnego, w celu zapewnienia powodzenia tak szeroko zakrojonej operacji. Te globalne wysiłki ukierunkowane na usunięcie sieci objęły kluczowe wsparcie prokuratorów i funkcjonariuszy dochodzeniowych z 29 państw.

W pierwszej kolejności aresztowano pięć osób, przeszukano 37 lokalizacji i zajętych zostało 39 serwerów. Ofiary zainfekowania złośliwym oprogramowaniem zostały zidentyfikowane w ponad 180 państwach. Dodatkowo 221 serwerów odłączono z internetu dzięki przesłaniu do dostawców usług hostingowych powiadomień o nadużyciach. Ponad 800 000 domen powiązanych z infrastrukturą przestępczą przekierowano na sinkhole; stworzono dedykowane strony w celu pomocy członkom opinii publicznej w usuwaniu złośliwego oprogramowania z ich komputerów i w celu zapobieżenia dalszemu nielegalnemu dostępowi.

Wdrożone doświadczenia i wnioski

Ścisła współpraca między Eurojustem a Europolem przy organizacji wspólnych posiedzeń mająca na celu pomoc zaangażowanym państwom w prowadzeniu dochodzeń pozwoliła oszczędzić zarówno czas, jak i pieniądze.

Operacja ta pokazała, że duża i wyrafinowana sieć przestępcza może zostać wyeliminowana jedynie wówczas, gdy podmioty publiczne i prywatne będą ze sobą współpracować, tworząc zespół. Cyberprzestępczość jest prawdziwie globalnym zjawiskiem i wymaga współpracy organów, którą czasami najefektywniej tworzy się dzięki skorzystaniu z regionalnych sieci praktyków.

Za każdym udanym przedsięwzięciem cyberprzestępczym stoi pewien model biznesowy. Dzięki ukierunkowaniu działań na model biznesowy sieci Avalanche, opracowaniu sposobów na zakłócenie działania sprawców i infrastruktury technicznej, jak również zidentyfikowaniu i wsparciu ofiar, udało się skutecznie zamknąć jedną z najbardziej wyrafinowanych sieci cyberprzestępczych ostatnich lat. Operacje zaowocowały zdobyciem cennych informacji na temat modelu biznesowego cyberprzestępców. Jednocześnie zaufanie, jakie udało się zbudować między współpracującymi podmiotami publicznymi i prywatnymi, okaże się bezcennym środkiem w przyszłej walce przeciwko cyberprzestępczości. Od dnia działania podejście w sprawie uznaje się za najlepszą praktykę wśród funkcjonariuszy dochodzeniowych i prokuratorów zajmujących się cyberprzestępczością.

Jak stwierdził Pan **Frank Lange**, prokurator prowadzący:

Pewna i szybka współpraca międzynarodowa wykraczająca poza tradycyjne środki pomocy prawnej stanowiła kluczowy element powodzenia operacji Avalanche. Eurojust i EC3 odegrały ważną rolę w tworzeniu atmosfery współpracy między przedstawicielami sądownictwa a policją. Organizacja spotkań koordynacyjnych w Eurojuście i spotkań operacyjnych w Europolu, jak również dalsze wsparcie tych organów obejmujące przekazywanie informacji i wniosków do właściwych odbiorców, stanowiły podstawę dla wypracowania prawdziwie wielonarodowego podejścia. Jesteśmy naprawdę bardzo wdzięczni.

Partnerzy
Eurojustu

3.1 Współpraca z Europolem

Współpraca została umocniona dzięki Komitetom Sterującym Eurojustu i Europolu ds. Kwestii Operacyjnych i ds. Kwestii Strategicznych, w ramach których podjęto liczne tematy, w tym wsparcie Eurojustu na rzecz punktów kontaktowych Europolu i dni wspólnego działania w 2016 r., kwestionariusz CARIN dotyczący konfiskaty bez uprzedniego wyroku skazującego, projekty zatrzymania danych, finansowanie zespołów JIT i programy wymiany. Wspólne sprawozdanie roczne z 2015 r. przedłożono Radzie i Komisji w dniu 19 maja.

Eurojust rozważa możliwości stworzenia powiązań między centrami Eurojustu i Europolu. Na spotkaniu Eurojustu i Europolu wysokiego szczebla wsparto dawnych przedstawicieli Eurojustu do ECTC i Europejskiego Centrum Zwalczania Przemytu Migrantów, idąc za dobrym przykładem oddelegowanego eksperta krajowego Eurojustu ds. cyberprzestępczości afiliowanego przy EC3.

Informacje o planowanych spotkaniach operacyjnych w Europolu i spotkaniach koordynacyjnych w Eurojuście były w dalszym ciągu regularnie wymieniane. Europol uczestniczył w 87 spotkaniach koordynacyjnych.

Eurojust wniósł wkład w działania podejmowane w ramach planu działań operacyjnych we wszystkich priorytetowych obszarach przestępczości EMPACT i działania punktów kontaktowych. Eurojust brał udział jako lider, jeden z liderów i uczestnik w działaniach podejmowanych

w celu zwiększenia liczby koordynowanych dochodzeń i czynności śledczych w ramach planów działań operacyjnych, a także w celu określenia sądowych wyzwań i najlepszych praktyk. Kolegium podjęło decyzję o racjonalizacji roli i zadań swoich punktów kontaktowych wobec punktów kontaktowych Europolu i dostosowało te zadania do nowej struktury przyjętej w Europolu i priorytetów operacyjnych i strategicznych Eurojustu.

Eurojust został oficjalnie stowarzyszony z APATE (nadużycia finansowe) i HYDRA (terroryzm islamski umotywowany względami religijnymi), wspierając tym samym 25 spraw Europolu.

Eurojust przyczynił się do publikacji strategicznych dokumentów, tj. *Oceny zagrożenia poważną i zorganizowaną przestępczością* (SOCTA), która ma zostać wydana w 2017 r., oraz sekcji zatytułowanej Wyroki skazujące i sankcje, a także odnośnych załączników statystycznych w *Sprawozdaniu dotyczącym sytuacji i tendencji w dziedzinie terroryzmu* (TE-SAT).

W wyniku inicjatywy holenderskiego przewodniczącego zarządu Europolu, w grudniu zorganizowano wspólne posiedzenie zarządu i Kolegium Eurojustu w celu omówienia wspólnych spostrzeżeń na temat współpracy, promowania lepszego rozumienia odpowiednich mandatów Eurojustu i Europolu i poprawy komplementarności, aby lepiej służyć organom krajowym.

3.2 Współpraca z OLAF

Kontynuowano wspólne wysiłki Eurojustu i OLAF ukierunkowane na przeciwdziałanie nadużyciom finansowym, korupcji i innym przestępstwom wpływającym na interesy finansowe Unii Europejskiej, co podkreśliło potrzebę wypracowania skutecznego wieloagencyjnego podejścia do spraw transgranicznych, w szczególności poprzez wymianę informacji i zaangażowanie obu stron. Urzędnicy OLAF pracowali z Eurojustem przy czterech sprawach i uczest-

niczyli w czterech spotkaniach koordynacyjnych. Współpracę prowadzono z wykorzystaniem zespołu łącznikowego Eurojustu i OLAF między innymi poprzez regularną wymianę streszczeń spraw i wspólne szkolenia dotyczące praktycznej współpracy, wykorzystanie spraw do pokazania praktykom, w jaki sposób współpraca i najlepsze praktyki między OLAF a Eurojust pomagają chronić interesy finansowe Unii Europejskiej.

Objazdowe akcje reklamowe i seminaria marketingowe

Współpracując z odpowiednimi organami krajowymi, Eurojust zorganizował seminaria marketingowe na Litwie (maj), w Bułgarii (czerwiec) i Irlandii (lipiec) oraz jedną objazdową akcję w Hiszpanii w celu promowania zadań, pracy i wartości dodanej Eurojustu w kwestiach operacyjnych, a także rozpoznawalności Eurojustu jako centrum wiedzy fachowej w zakresie sądownictwa i prawa w Unii Europejskiej.

W seminariach tych uczestniczyli prokuratorzy, sędziowie, a także organy ścigania.

Eurojust i szkolenia

W spotkaniach tematycznych Eurojustu biorą udział praktycy, co pozwala im na wymianę doświadczeń i najlepszych praktyk. Spotkania te można uznać za szkolenia praktyczne. A dokładniej Eurojust wspiera szkolenia w zakresie współpracy sądowej w sprawach karnych na podstawie protokołu ustaleń podpisanego z EJTN.

W ramach programu wymiany EJTN 16 prokuratorów/sędziów z dziewięciu państw członkowskich (BE, BG, ES, IT, HU, AT, PL, PT, SI) uczestniczyło w kursach długoterminowych (trwających trzy lub cztery miesiące) w biurach krajowych Eurojustu, co wspomogło ich pracę operacyjną. W kwietniu Eurojust zorganizował tygodniową wizytę studyjną, w której udział wzięło 27 prokuratorów/sędziów z 17 państw członkowskich.

Ponadto członkowie biur krajowych aktywnie uczestniczyli w czterech seminariach EJTN zorganizowanych w ramach I projektu sądownictwa karnego: *Międzynarodowa współpraca sądowa w sprawach karnych w praktyce: symulacje dotyczące europejskiego nakazu aresztowania i wzajemnej pomocy prawej*. Obecni na tych seminariach przedstawiciele Eurojustu nadzorują pracę tych praktyków i przedstawiają rolę Eurojustu.

Zgodnie z protokołem ustaleń podpisanym z CEPOL i w kontekście planu działań operacyjnych z 2015 r. (EMPACT) Eurojust wspierał kursy szkoleniowe obejmujące różne obszary i zjawiska, takie jak: dochodzenia finansowe i nadużycia związane z akcyzą, przemyt kokainy i heroiny, zagraniczni bojownicy terrorystyczni, podrabianie towarów i praw własności intelektualnej, handel ludźmi oraz przemyt nielegalnych imigrantów.

Wspólnie z CEPOL, EJTN i Sekretariatem Sieci Zespołów JIT Eurojust kontynuował udział w kursie zatytułowanym *Wspólne zespoły dochodzeniowo-śledcze*.

Ponadto w ramach finansowanego przez UE projektu IPA z 2014 r. zatytułowanego *Międzynarodowa współpraca wymiaru sprawiedliwości w sprawach kryminalnych: sieć prokuratorów na Bałkanach* w Eurojust oferował szkolenie i w lipcu zorganizował tygodniową wizytę studyjną dla praktyków z Bałkanów Zachodnich.

3.3 Relacje Eurojustu z państwami trzecimi i organizacjami

Umowy o współpracy

Eurojust jest obecnie związany siedmioma umowami o współpracy, po tym jak 21 października weszła w życie umowa o współpracy z Republiką Mołdawii. Umowy o współpracy podpisano z Czarnogórą 3 maja, a z Ukrainą – 27 czerwca, lecz jeszcze nie weszły one w życie; podjęto natomiast oficjalne negocjacje w celu zawarcia umowy o współpracy z Albanią.

Utrzymano kontakty z Bośnią i Hercegowiną, Brazylią, Gruzją, Izraelem, Meksykiem, Serbią, Tunezją i Turcją w celu zbadania możliwości poprawy współpracy. Ponadto oceniono praktyczne wdrożenie przepisów umowy o współpracy w życie. W tym kontekście zorganizowane zostały regularne spotkania konsultacyjne ze Szwajcarią i Norwegią.

Sprawy prowadzone przez Eurojust z udziałem państw trzecich

Eurojust wsparł 300 spraw, w które zaangażowanych było 61 różnych państw trzecich i które dotyczyły głównie nadużyć finansowych i prania pieniędzy. Państwa trzecie były reprezentowane na 50 spotkaniach koordynacyjnych, przy czym najczęstszymi uczestnikami były Szwajcaria, Stany Zjednoczone i Norwegia. Szwajcaria i Norwegia były również zaangażowane w centra koordynacyjne. Państwa trzecie wzięły udział w 14 zespołach JIT wspartych przez Eurojust (zob. sekcja 1.4).

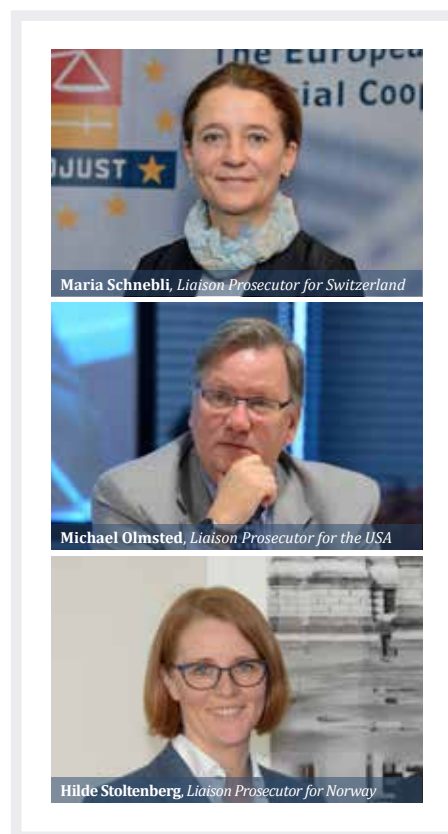
Prokuratorzy łącznikowi przy Eurojuście

Podstawę prawną oddelegowania prokuratorów łącznikowych zapewnia umowa o współpracy. Eurojust ma trzech prokuratorów łącznikowych, oddelegowanych z Norwegii, Stanów Zjednoczonych i Szwajcarii.

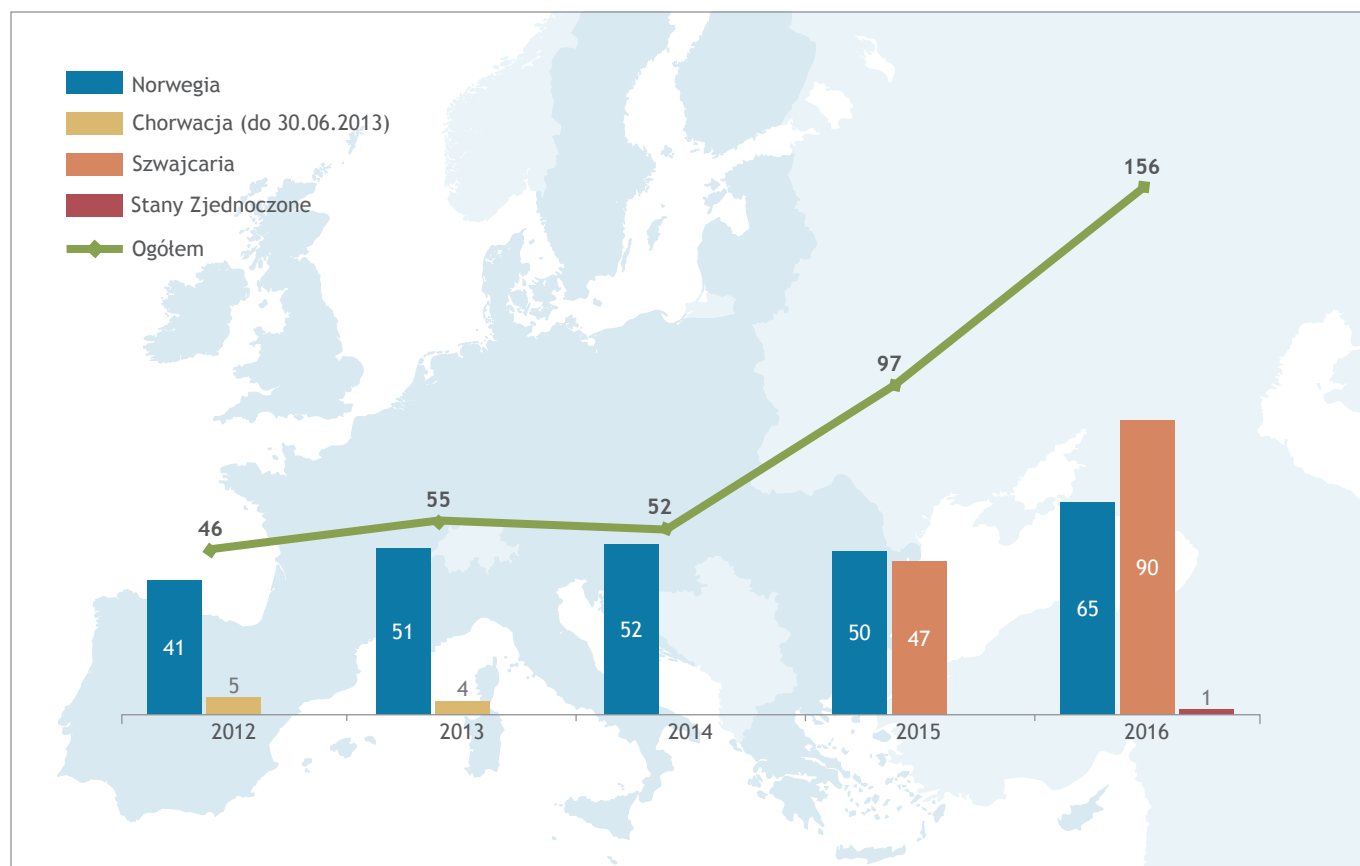
Prokurator łącznikowa ze Szwajcarii zarejestrowała 90 spraw dotyczących głównie oszustw i nadużyć finansowych, prania pieniędzy, przestępstw przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności osobistej, a także zorganizowała pięć spotkań koordynacyjnych i uczestniczyła w 21 spotkaniach koordynacyjnych i dwóch centrach koordynacyjnych. Prokurator łącznikowy z Norwegii zarejestrował 65 spraw dotyczących głównie nielegalnego obrotu środkami odurzającymi, handlu ludźmi, przestępstw przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności osobistej i nadużyć finansowych, a uczestniczył w 10 spotkaniach koordynacyjnych i jednym centrum koordynacyjnym. Prokurator łącznikowy ze Stanów Zjednoczonych zarejestrował jedną sprawę dotyczącą piractwa morskiego i uczestniczył w 12 spotkaniach koordynacyjnych. Obecność prokuratorów łącznikowych w Eurojust i ich zaangażowanie w sprawy uznaje się za korzystne, ponieważ mogą oni przyspieszyć i ułatwić współpracę sądową między właściwymi organami państw członkowskich a państwami trzecimi.

Punkty kontaktowe Eurojustu w państwach trzecich

Eurojust w dalszym ciągu rozszerzał swoją światową sieć sądowych punktów kontaktowych w państwach trzecich dzięki dodaniu punktów kontaktowych w Kolumbii i Libii. W chwili obecnej Eurojust ma punkty kontaktowe w 41 państwach trzecich. Te punkty kontaktowe poprzez Eurojust ułatwiają współpracę między właściwymi organami państw członkowskich i państw trzecich.

Sprawy prowadzone przez prokuratorów łącznikowych w latach 2012-2016

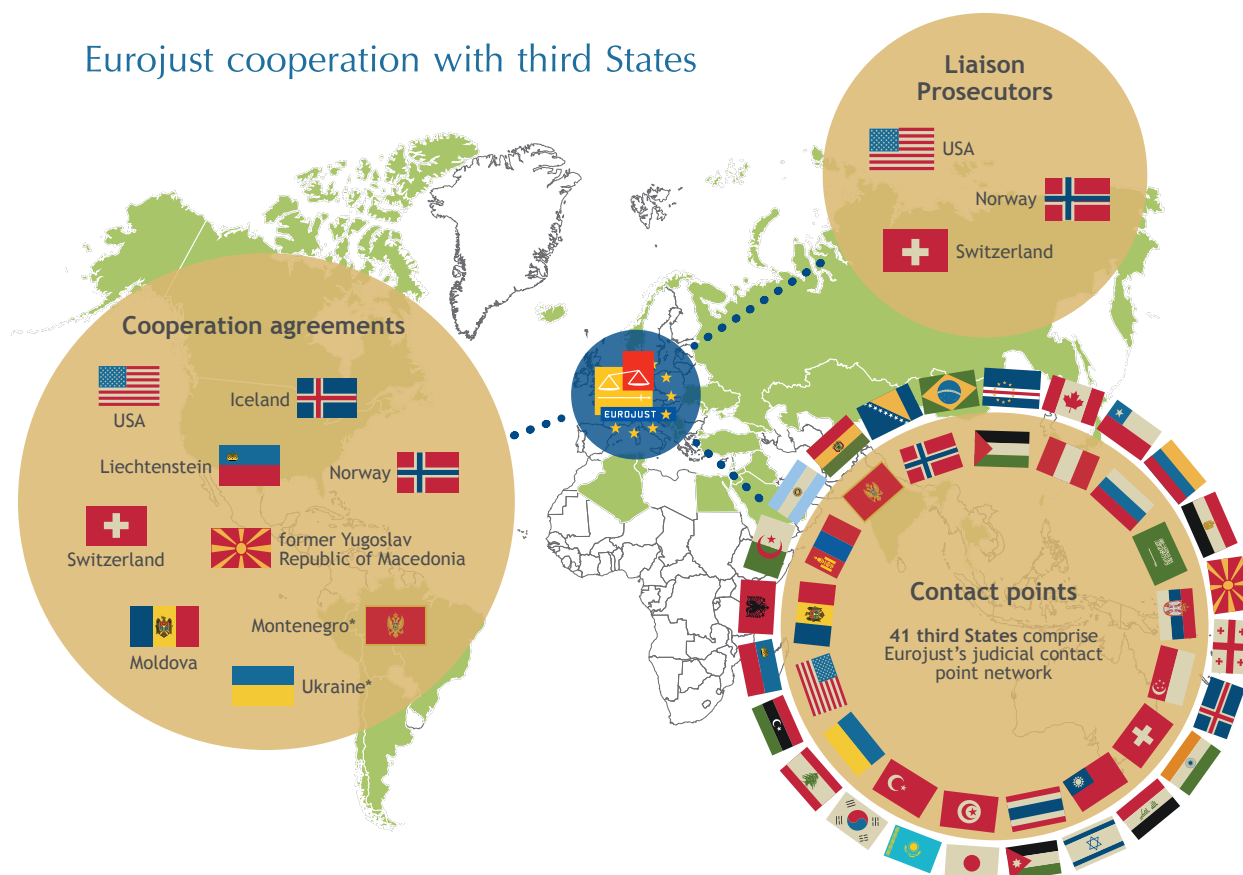
Współpraca z Ukrainą i Mołdawią w sprawie dotyczącej kradzieży dzieł sztuki

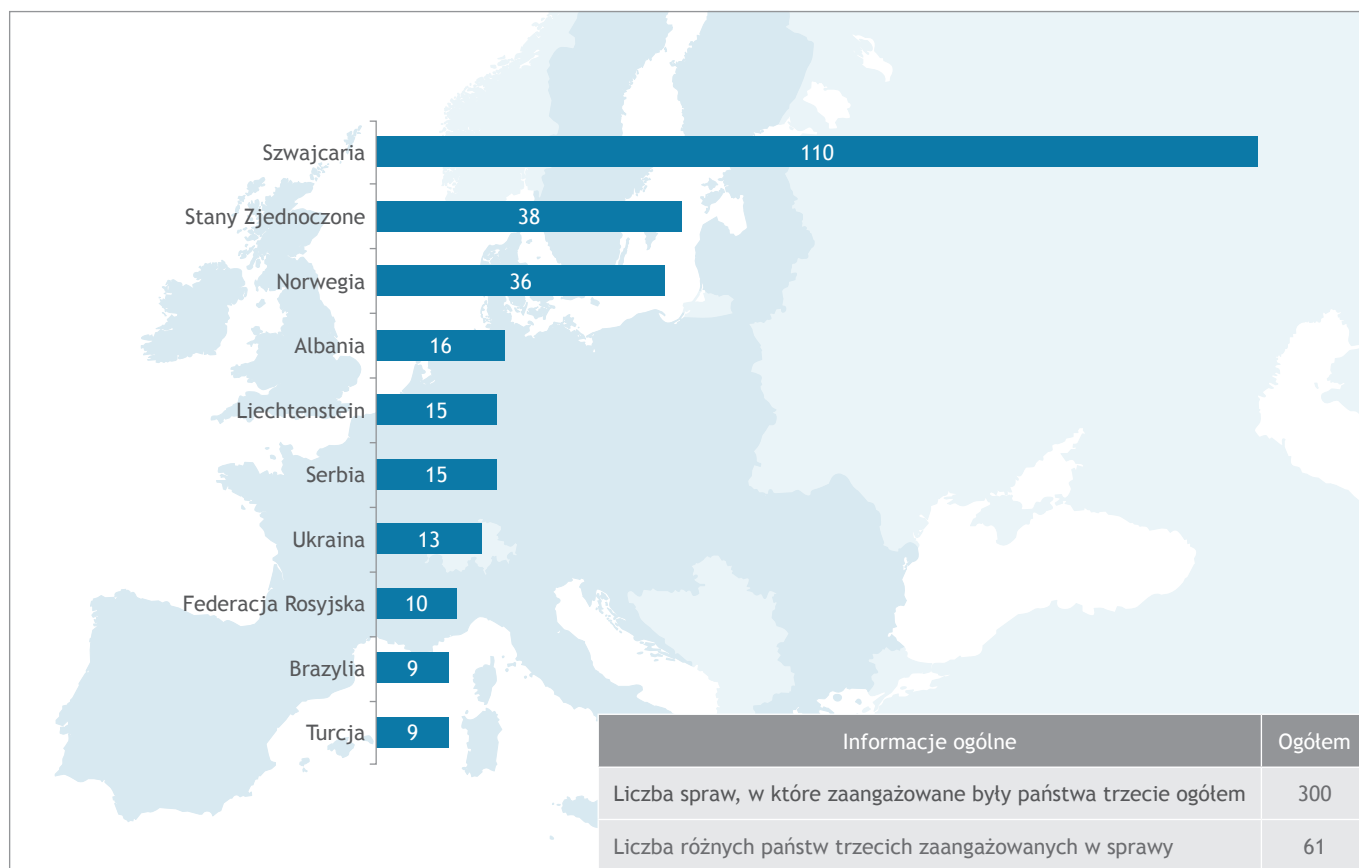
Włoskie organy ścigania rozpoczęły dochodzenie w sprawie rozboju, do którego doszło w listopadzie 2015 r., w muzeum w Weronie we Włoszech Skradziono siedemnaście cennych obrazów, w tym dzieła Rubensa, Tintoretto i Pisanello. Domniemani sprawcy mieli należeć do zorganizowanej grupy przestępczej, w skład której wchodziły obywatele Włoch, Ukrainy i Mołdawii. Sprawę otwarto w Eurojuście, by ułatwić lokalizację skradzionych dzieł sztuki, aresztowanie sprawców, a ostatecznie zajęcie i zwrócenie dzieł sztuki bezpiecznie do Włoch.

Na początku 2016 r. Włochy zwróciły się do Mołdawii z dwoma wnioskami o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej. W marcu zatrzymanych zostało dwanaście osób: siedem we Włoszech i pięć w Mołdawii. Niemniej, dwóch podejrzanych obywateli Mołdawii pozostało na wolności, przy czym przypuszczalnie znajdowali się oni w Odessie na Ukrainie. W ich posiadaniu pozostały wszystkie skradzione obrazy. W kwietniu zorganizowano spotkanie koordynacyjne w Eurojuście, by sprawdzić, czy powiązane postępowania były w toku w innych państwach, jak również w celu zapobieżenia wszelkim konfliktom jurysdykcji lub kwestiom *ne bis in idem*.

Wsparcie Eurojustu miało kluczowe znaczenie dla wypracowania wspólnego rozumienia między organami krajowymi, dzięki czemu porozumiano się co do wymiany informacji na temat niedawnych działań operacyjnych i zapewniono wykonanie włoskiego wniosku o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej przez punkt kontaktowy na Ukrainie. Ten punkt kontaktowy odegrał ważną rolę w budowaniu zaufania i wspólnego rozumienia pomiędzy zaangażowanymi stronami. Ponadto Eurojust ułatwił otwarcie równoległego dochodzenia na Ukrainie, jak również utworzenie nieformalnej grupy roboczej, składającej się z funkcjonariuszy dochodzeniowych z zaangażowanych państw, którzy mieli konsultować się ze sobą w celu koordynacji działań na mocy art. 15 ust. 5 Konwencji NZ przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej z 2000 r. Wynik spotkania koordynacyjnego zapewnił szybkie rozwiązanie sprawy. Kilka dni po spotkaniu koordynacyjnym wysiłki w zakresie współpracy sądowej doprowadziły do udanego odzyskania skradzionych dzieł sztuki znajdujących się w Odessie. Dwóch podejrzanych z Mołdawii zatrzymano w maju 2016 r.

Eurojust cooperation with third States

Współpraca z MTK

Eurojust i Prokuratura MTK podpisały porozumienie o współpracy w 2007 r. W 2016 r. Eurojust i MTK zbadały powiązania między najpoważniejszymi zbrodniami prawa międzynarodowego (zdefiniowanymi w statucie rzymskim MTK), terroryzmem a innymi przestępstwami. W czerwcu Eurojust zaprosił przedstawicieli MTK na spotkanie z korespondentami krajowymi Eurojustu do spraw terroryzmu i ekspertami ds. zwalczania terroryzmu z Norwegii, Szwajcarii i Stanów Zjednoczonych, by zaprezentować pracę MTK w Libii dotyczącą powiązań stwierdzonych między

najpoważniejszymi zbrodniami prawa międzynarodowego a terroryzmem. MTK wyraził gotowość do pomocy w ułatwianiu wzajemnej pomocy prawnej i wymiany informacji w przypadku stwierdzenia takich powiązań. Eurojust umożliwił krajowym organom sądowym nawiązanie bezpośredniego kontaktu z funkcjonariuszami dochodzeniowymi MTK w celu skutecznego ścigania najpoważniejszych zbrodni prawa międzynarodowego i przestępstw związanych z terroryzmem. W lipcu dyrektor ds. dochodzeń przedstawił działania MTK Kolegium i wymieniono opinie na temat poprawy współpracy.

Szwajcarska prokurator łącznikowa w centrum zainteresowania

„W marcu 2015 r. zostałam powołana jako pierwsza szwajcarska prokurator łącznikowa przy Eurojuście. Z perspektywy Szwajcarii, oddelegowanie prokuratora łącznikowego na stałe pracującego tu, w Eurojuście, z całą pewnością okazało się momentem przełomowym. Jeszcze na długo przed podpisaniem umowy o współpracy z Eurojustem, która weszła w życie w 2011 r., Szwajcaria współpracowała już z tym organem. Jako prokurator w Prokuraturze Generalnej Szwajcarii pełniłam funkcję operacyjnego punktu kontaktowego dla Eurojustu od 2002 r. Jako prokurator łącznikowa zostałam oddelegowana do Eurojustu na stałe i przydzielono mi w pełni wyposażone biuro.

Chociaż przez lata zdążyłam już zaznajomić się z funkcjonowaniem Eurojustu, moja perspektywa zmieniła się diametralnie, od kiedy rozpoczęłam pracę jako prokurator łącznikowa. Główną różnicą jest to, że jako prokurator łącznikowa mogę otwierać własne sprawy w Eurojuście i kontaktować się bezpośrednio z biurami krajowymi, o których wsparcie i współpracę zwraca się prokurator szwajcarski w ramach danego dochodzenia.

Prokuratorzy łącznikowi mogą uczestniczyć w prezentacji spraw operacyjnych w ramach posiedzenia plenarnego Kolegium oraz organizować spotkania poziomu II i spotkania koordynacyjne, te ostatnie przy istotnym wsparciu Administracji Eurojustu. Regularnie uczestniczę w spotkaniach koordynacyjnych organizowanych przez biura krajowe w Eurojuście, czy to towarzysząc prokuratorom i funkcjonariuszom dochodzeniowym ze Szwajcarii, którzy również w nich uczestniczą, czy też reprezentując ich, gdy ich przyjazd do Hagi nie jest możliwy.

Od kiedy pracuję w Eurojuście, jednym z moich zadań jest organizowanie i ułatwianie aktywnego zaangażowania ekspertów szwajcarskich w kluczowych obszarach, takich jak zwalczanie terroryzmu i cyberprzestępczości, na potrzeby których Eurojust zapewnia bardzo przydatne platformy, obejmujące spotkania taktyczne i sieci ekspertów.

Chociaż Eurojust nie był powszechnie znany w Szwajcarii, zanim zaczęłam tu pracę, obecnie prokuratorzy są już z nim zaznajomieni i zaczęli korzystać z jego potencjału. Jak stwierdził jeden z prokuratorów, obecny w czasie objazdowej akcji reklamowej, które regularnie organizuję w Szwajcarii, „otworzyły się przed nami nowe horyzonty”. Tendencję tę jasno odzwierciedlają dane statystyczne. W 2015 r. otworzyłam 47 spraw, a w 2016 r. było ich już 90 i liczby te stale rosną.

Szwajcarscy prokuratorzy zwracają się do mnie ze sprawami dotyczącymi wszelkich przestępstw z zakresu całego szwajcarskiego kodeksu karnego, a wśród moich „klientów” znaleźć można 26 prokuratur kantonowych zlokalizowanych w trzech regionach językowych mojego kraju, jak również Prokuraturę Generalną. Niektóre sprawy nie są trudne do rozwiązania, podczas gdy inne okazują się wysoce złożone, dotyczą innych państw i ciągną się latami. W miarę jak szwajcarscy prokuratorzy zaznajamiają się z pracą Eurojustu, decydują się powołać na zaangażowanie się w obszary im nieznane, takie jak zespoły JIT. Obecnie prowadzimy dwie sprawy z udziałem zespołów JIT, w których uczestniczy Szwajcaria, planowane są też trzy kolejne. Dla Szwajcarii zmiana ta ma ogromne znaczenie, a doprowadzenie do niej nie byłoby możliwe bez wsparcia, jakie oferuje Eurojust.

Jak wiadomo, współpraca to proces dwubiegunowy; w tym sensie jestem przekonana – a przekonanie to potwierdzają reakcje moich współpracowników z biur krajowych podczas naszej codziennej pracy – że moja obecność tutaj również stanowi dla nich wartość dodaną. Jako centrum finansowe Szwajcaria jest szczególnie poszukiwanym partnerem, w szczególności w sprawach dotyczących przestępstw gospodarczych, prania pieniędzy i korupcji. Nasz system prawny jest dość skomplikowany i musimy mierzyć się z dodatkowym wyzwaniem, jakie stanowi funkcjonowanie trzech różnych języków urzędowych. Możliwość bieżącego omawiania i rozwiązywania naglących kwestii z moimi koleżankami i kolegami okazała się niezwykle przydatna. W ten sposób jestem również w stanie pomóc prokuratorom szwajcarskim działającym w kraju, zapewniając im wsparcie i doradztwo w ich codziennej pracy”.

Maria Schnebli, w *Aktuelle Juristische Praxis AJP/PJA* 8/2016, s. 105.

Szwajcarska sprawa dotycząca kradzieży biżuterii przy użyciu broni

Od 2013 r. litewska zorganizowana grupa przestępcza o hierarchicznej strukturze dopuściła się w Szwajcarii ponad 10 kradzieży biżuterii przy użyciu broni. Sprawcy grozili ofiarom bronią i użyli przemocy, co doprowadziło do trwałego uszkodzenia mózgu co najmniej u jednej ofiary. Analiza DNA zabezpieczonego w toku dochodzenia szwajcarskiego powiązała sprawców z rozbojami, do których doszło w wielu innych państwach europejskich, w tym w Belgii, Republice Czeskiej, Danii, Hiszpanii, Francji, Niemczech, we Włoszech, w Holandii, Austrii, Finlandii i Norwegii. Skradzione kosztowności zostały sprzedane na eBayu z wykorzystaniem komputerów z litewskim adresem IP.

Dochodzenie prowadzone w Szwajcarii doprowadziło do kilku aresztowań, które stały się możliwe dzięki władzom litewskim, w ramach wzajemnej pomocy prawnej. Niemniej, zorganizowana grupa przestępcza dalej prowadziła działalność, jako że sprawcy niskiego szczebla, czyli „żołnierze”, zostali szybko zastąpieni innymi, a najwyższy szczebel grupy nie został naruszony. Na tym etapie sprawy władze szwajcarskie zwróciły się do Eurojustu o wsparcie dalszej współpracy sądowej. W grudniu 2015 r. zorganizowane zostało spotkanie koordynacyjne. Poza ułatwieniem wykonania złożonych i planowanych wniosków o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej wystosowanych do Litwy, spotkanie to pomogło znaleźć wspólną strategię rozbicia całej zorganizowanej grupy przestępczej poprzez skupienie się na przywódcach.

Chociaż współpraca w ramach wzajemnej pomocy prawnej z Litwą przebiegała dobrze, państwa uczestniczące zwróciły się do władz litewskich z prośbą o rozpoczęcie dochodzenia, jako że sprawcy byli obywatelami Litwy, a informacje zgromadzone na Litwie przyniosłyby korzyść dochodzeniom w całej Europie. Jednak brak wystarczających informacji ze strony państw dotkniętych rozbojami i brak dostępnych dowodów na Litwie sprawiły, że władze litewskie nie otworzyły dochodzenia w tamtym momencie.

Jednym z wyzwań w Szwajcarii było istnienie wielu dochodzeń dotyczących działań zorganizowanej grupy przestępczej w różnych kantonach szwajcarskich. W następstwie pierwszego spotkania koordynacyjnego, które otworzyło dialog między wszystkimi dotkniętymi państwami, Eurojust wsparł władze szwajcarskie i litewskie przy prowizorycznym zawężeniu współpracy, by w pierwszej kolejności zająć się konkretnymi wyzwaniami, z jakimi mierzyły się Szwajcaria i Litwa.

W czerwcu 2016 r. zorganizowano dwustronne spotkanie koordynacyjne, na którym zgromadzono wszystkich szwajcarskich prokuratorów kantonowych, szwajcarską Prokuraturę Federalną i władze litewskie. Na spotkaniu zidentyfikowano konkretne potrzeby w ramach współpracy i osiągnięto porozumienie co do tego, że czynności ścigania powinny być prowadzone zarówno na Litwie, jak i w Szwajcarii, jako że podejrzani aresztowani w Szwajcarii byli głównie sprawcami niskiego szczebla.

Szwajcarskie prokuratury kantonowe porozumiały się w sprawie ścigania rozbojów, zaś aspekt organizacyjny miał być ścigany z poziomu szwajcarskiej Prokuratury Federalnej. Spotkanie koordynacyjne zwiększyło wzajemne zaufanie między władzami litewskimi a szwajcarskimi i ułatwiło ustalanie bezpośrednich kontaktów między odpowiednikami.

W świetle pozytywnych rezultatów współpracy w 2016 r. planuje się kontynuację wysiłków koordynacyjnych na szczeblu wielostronnym w 2017 r.

Wyzwania i najlepsze praktyki

4

Dzięki swojej działalności operacyjnej oraz strategicznej, Eurojust przyczynia się do identyfikacji wyzwań i najlepszych praktyk w różnych dziedzinach współpracy sądowej w sprawach karnych. W 2016 r. Eurojust

zajął się w szczególności trudnościami prawnymi i praktycznymi w obszarze przechwytywania przekazów telekomunikacyjnych, wyzwaniami napotykanymi w sprawach dotyczących oszustw podatkowych i ENA.

4.1 Przechwytywanie przekazów telekomunikacyjnych

W listopadzie zorganizowana została dyskusja tematyczna w Kolegium w celu wymiany doświadczeń w zakresie wyzwań sądowych i praktycznych w obszarze przechwytywania przekazów telekomunikacyjnych. Podjęto trzy główne tematy: tradycyjne metody przechwytywania przekazów telekomunikacyjnych, zakładanie podsłuchów w samochodach oraz wykorzystywanie wirusów-trojanów w urządzeniach mobilnych.

Tradycyjne metody przechwytywania przekazów telekomunikacyjnych Różne normy prawne funkcjonujące w ustawodawstwach krajowych dalej stanowią istotne wyzwanie w skutecznym wykorzystywaniu przechwytywania przekazów telekomunikacyjnych, w szczególności w kontekście dopuszczalności dowodów. Choć w art. 4 ust. 1 Konwencji o pomocy prawnej w sprawach karnych pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej z 2000 r. zezwala się na to, by państwo wnioskujące wyraźnie wskazało formalności i procedury, jakich należy dopełnić, to można przytoczyć wiele przykładów, w których osiągnięto rozwiązanie kompromisowe w celu zapewnienia zgodności z ramami prawnymi i praktycznymi możliwościami obu państw. W świetle zasady wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych i pozasądowych praktycy zalecają, by organy wnioskujące wymagały dopełnienia formalności i procedur jedynie, jeśli uznaje się je za fundamentalne w ramach prawa krajowego. Jeśli w państwach członkowskich funkcjonują inne zasady proceduralne, które chronią te same zasady prawne, na przykład proporcjonalność, państwo członkowskie wnioskujące o przechwytywanie powinno uznać ramy proceduralne państwa członkowskiego przeprowadzającego takie przechwytywanie.

Dodatkowe problemy pojawiają się, gdy przedmiot przechwytywania niespodziewanie przekroczy granicę z in-

nym państwem członkowskim. Reżim prawny uprawnień *ex post* jest różny w zależności od państwa. Może to doprowadzić do sytuacji, w której materiał uzyskany w toku przechwytywania zostanie uznany za niedopuszczalny jako dowód, jeśli uprawnienie *ex post* nie zostanie przyznane.

Eurojust może pomóc organom krajowym w przypadku pilnych wniosków o przechwytywanie, oferując tłumaczenie, ułatwiając kontakty z odpowiednimi organami krajowymi i występując z wnioskiem o przechwytywanie do państwa trzeciego.

Zakładanie podsłuchów w samochodach W przypadku tzw. niejawnego nadzoru tajnej lokalizacji, na przykład w kontekście zakładania podsłuchu w samochodzie w celu przechwycenia rozmowy, która odbywa się wewnątrz, istotne wyzwania sądowe pojawiają się, gdy samochód przekroczy granicę, wjeżdżając na terytorium innego państwa członkowskiego. W przeciwieństwie do tradycyjnych metod przechwytywania przekazów telekomunikacyjnych, które podlegają regulacji art. 20 Konwencji o pomocy prawnej w sprawach karnych pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej z 2000 r., nie istnieje żaden konkretny instrument prawny ujmujący zakładanie podsłuchu w samochodzie w kontekście transgranicznym. Omówiono zakres, w jakim art. 20 mógłby być stosowany przez analogię oraz konieczność uzyskania zgody z państwem, przez które przemieszczał się samochód.

Wirusy-trojany Wykorzystanie wirusów-trojanów do przechwycenia aktywności na urządzeniach mobilnych rodzi obawy dotyczące proporcjonalności w świetle wysoce inwazyjnego charakteru tego typu przechwytywania.

4.2 Wyzwania związane ze sprawami dotyczącymi oszustw podatkowych

Operacja Vertigo (zob. [Sprawozdanie roczne Eurojustu za rok 2015](#), s. 54–55) pokazała wartość dodaną Eurojustu w zakresie koordynacji reakcji sądowej, wykorzystania centrów koordynacyjnych i znaczenia zaangażowania Eurojustu na wczesnym etapie.

W październiku na spotkaniu taktycznym dotyczącym współpracy sądowej w zakresie kwestii przestępstw skarbowych podjęto temat przeszkód prawnych, najlepszych praktyk i rozwiązań w prowadzonych dochodzeniach i czynnościach ścigania w przypadku transgranicznych przestępstw skarbowych, roli zespołów JIT zajmujących

się sprawami przestępstw skarbowych oraz zabezpieczania i konfiskaty zysków z takich przestępstw.

Zespoły JIT Podkreślono korzyści wynikające z działalności zespołów JIT umożliwiające odpowiedź na wyzwania napotykane w transgranicznych sprawach dotyczących przestępstw skarbowych, jako że zespoły te pozwalają na szybkie zgromadzenie dowodów finansowych, jak również koordynację współpracy w ramach wzajemnej pomocy prawnej i wspólnej strategii wobec państw spoza zespołów JIT. Ze względu na ścisłą współpracę i koordynację między zaangażowanymi organami krajowymi, ramy zespołu JIT

mogą również zapewnić platformę dla przewidywania kwestii związanych z jurysdykcją i wymogami dopuszczalności. Zaznaczono możliwości dołączenia zabezpieczania/odzyskiwania do celów zespołów JIT i powoływania ekspertów ds. odzyskiwania aktywów na członków zespołów JIT.

Zabezpieczanie i konfiskata Główne przeszkody prawne napotkane przy zabezpieczaniu lub konfiskacie zysków z przestępstw skarbowych są następujące: (i) postanowienia o zabezpieczeniu i zajęciu mogą zostać odrzucone albo niewykonane, jeśli zaświadczenie o zabezpieczeniu wydane przez wnioskujące państwo członkowskie jest niekompletne lub niedokładne; (ii) kwoty oddane w zaświadczeniu mogą nie odpowiadać kwotom podanym w postanowieniu o zabezpieczeniu. Dodatkowe problemy wynikają z potrzeby dokładnego wskazania lokalizacji mienia lub dowodów, zgodnie z wymogami decyzji ramowej 2003/577/WSiSW w sprawie postanowień o zabezpieczeniu mienia. Ponadto stosowanie testów podwójnej odpowiedzialności karnej

może skutkować trudnościami w egzekwowaniu (rozpoznawaniu) zagranicznych postanowień o zabezpieczeniu w sprawach dotyczących przestępstw skarbowych.

W tym zakresie niektóre państwa członkowskie interpretują zasadę podwójnej odpowiedzialności karnej *in concreto*, co oznacza, że czyn opisany we wniosku o pomoc prawną/postanowieniu o zabezpieczeniu mienia musi spełniać wszystkie kryteria karalności na mocy prawa państwa otrzymującego wniosek. Co więcej, interpretowanie zasady podwójnej odpowiedzialności karnej *in abstracto* jest wystarczające dla niektórych państw członkowskich do tego, by egzekwować środki przymusu, które mogą następnie prowadzić do sankcji. Kryterium wyróżniającym oceny tego, czy wymóg podwójnej odpowiedzialności karnej został wypełniony, jest sprawdzenie, czy państwo otrzymujące wniosek musi stosować swoją jurysdykcję, by prowadzić postępowanie karne w toku zapewniania międzynarodowej współpracy sądowej.

4.3 Europejski nakaz aresztowania

Eurojust ułatwia stosowanie ENA. W 2016 r. Eurojust zarejestrował 315 spraw dotyczących lepszego wykonywania ENA, co stanowiło 14 procent wszystkich spraw. Grecja zgłosiła największą liczbę wniosków (65); za nią znalazły się Polska (37) i Wielka Brytania (23). Wniosek taki najczęściej otrzymywały Włochy (37), Niemcy (34) i Rumunia (34).

Eurojust stanął wobec większej liczby spraw, w których organy sądowe doświadczyły trudności przy wykonywaniu ENA ze względu na rzekome nieodpowiednie warunki więzienne we wnioskującym państwie członkowskim. Zarówno przed, jak i po przełomowym wyroku TSUE *Aranyosi i Căldăraru* (sprawy połączone C-404/15 i C-659/15 PPU) Eurojust pomagał organom krajowym na różne sposoby. Eurojust planuje dyskusję tematyczną w Kolegium w pierwszej połowie 2017 r.

W odniesieniu do kolidujących ze sobą ENA, art. 16 decyzji ramowej w sprawie europejskiego nakazu aresztowania (DR ENA) stanowi, że Eurojust może zostać poproszony przez organy sądowe wykonujące taki nakaz o udzielanie porady dotyczącej miejsca przekazania osoby ściganej na podstawie ENA wydanych przez przynajmniej dwa państwa członkowskie. Na skutek wniosków złożonych przez organy sądowe z Belgii, Holandii, Austrii, Portugalii i Wielkiej Brytanii, Eurojust otworzył osiem takich spraw.

W odniesieniu do naruszania terminów na wykonanie ENA, art. 17 ust. 7 DR ENA stanowi, że w wyjątkowych okolicznościach, jeżeli państwo członkowskie nie jest w stanie dotrzymać terminów przewidzianych w art. 17, powinno ono poinformować o tym Eurojust i podać przyczyny takiego opóźnienia. Zarejestrowano 25 spraw dotyczących naruszenia terminów, z czego trzy wymagały dalszych działań. Podobnie jak w poprzednich latach, powiadomienia o naruszeniach terminów były skoncentrowane w kilku

Opinia Eurojustu dotycząca jednocześnie wydanych ENA

Pierwsza sprawa dotyczyła obywatela belgijskiego zamieszanego w przestępstwa związane ze środkami odurzającymi w Holandii i Niemczech. Belgijskie organy ścigania otrzymały w ciągu trzech miesięcy dwa ENA dotyczące tej osoby. W przypadku pierwszego nakazu władze niemieckie wnioskowały o przekazanie tej osoby w celu podjęcia czynności ścigania, w związku z jej rzeko-

państwach członkowskich (Bułgarii, Republice Czeskiej, Irlandii, Rumunii, Słowacji, Szwecji i Wielkiej Brytanii). To, że większość państw członkowskich nie powiadomiła Eurojustu o żadnych naruszeniach, można wytłumaczyć na dwa sposoby: Albo do naruszeń terminów dochodziło jedynie w zgłaszających państwach członkowskich, albo niektóre państwa członkowskie nie przestrzegały obowiązku powiadamiania.

Eurojust wydał sprawozdanie dotyczące *Spraw prowadzonych przez Eurojust w obszarze europejskiego nakazu aresztowania* obejmujące lata 2014–2016. Sprawozdanie to zostanie opublikowane w następstwie poprzedniego sprawozdania (jako dokument Rady nr 10269/14) w 2017 r. Tak jak w przypadku poprzedniej wersji, w sprawozdaniu tym opisano rolę Eurojustu w tym obszarze, zarówno na szczeblu operacyjnym, jak i strategicznym, po czym przedstawiono omówienie kwestii praktycznych i prawnych zidentyfikowanych przy stosowaniu ENA.

mą rolą w prowadzeniu uprawy marihuany w Niemczech. W drugim przypadku ENA został wystawiony przez władze holenderskie w celu wykonania kary pozbawienia wolności, którą holenderski sąd zasądził w 2013 r., w związku z udziałem tej osoby w organizacji przestępczej odpowiedzialnej za uprawę marihuany w Holandii.

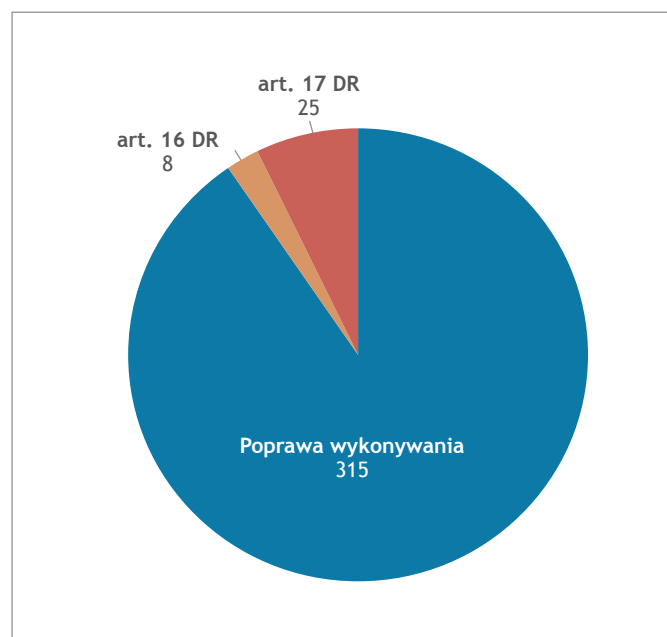
Drugi przypadek dotyczył osoby mającej obywatelstwo Portugalii i Republiki Zielonego Przylądka, która odbywała karę pozbawienia wolności we Francji – w czasie, gdy Holandia wydała jeden, a Luksemburg dwa ENA dotyczące tej osoby w związku z różnymi przestępstwami. Podczas swojego pobytu w Holandii osoba, której dotyczyły nakazy, była podejrzewana o rozbój przy użyciu broni i posiadanie broni palnej, a władze luksemburskie zamierzały wszcząć czynności ścigania w przypadku tej osoby w związku z dużą liczbą przestępstw, wliczając udział w organizacji przestępczej, usiłowanie zabójstwa i wymuszenie z użyciem groźb i przemocy.

W obu przypadkach zwrócono się o wsparcie Eurojustu w celu ułatwienia rozwiązania konfliktu kolidujących ENA. Biura krajowe, które otrzymały ENA, zwróciły się z prośbą o podjęcie współpracy do biur krajowych, które wydały nakazy. Zorganizowane zostały **spotkania poziomu II**, by rozważyć, któremu wnioskowi należało udzielić pierwszeństwa. Osiągnięto porozumienie między zainteresowanymi biurami krajowymi, w którym wskazano, że należało zwrócić się do Eurojustu o opinię na temat kolidujących ENA i doradztwo w zakresie pierwszeństwa wniosków. Opinie te są oparte na obowiązujących ramach prawnych i *Wytycznych Eurojustu w zakresie podejmowania decyzji o kolidujących ze sobą europejskich nakazach aresztowania* (zob. [Sprawozdanie roczne Eurojustu za rok 2004](#), s. 82–86). W wyniku wysiłków koordynacyjnych Eurojustu osiągnięto porozumienie między organami krajowymi, w ramach którego zdecydowano się wykonać ENA zgodnie z wytycznymi zawartymi w opinii Eurojustu.

W sprawie belgijskiej sąd belgijski potwierdził, że oba ENA mogły zostać wykonane, jednak nie dał on pierwszeństwa żadnemu z nich. Belgijskie organy ścigania zdecydowały się wykonać wnioski zgodnie z porozumieniem osiągniętym w Eurojuście. Ponieważ celem niemieckiego ENA było podjęcie czynności ścigania wobec osoby, której dotyczyły nakazy, pierwszeństwo przed wnioskiem holenderskim dano temu nakazowi.

W sprawie francuskiej wszystkie ENA wydano w celu podjęcia czynności ścigania. Zgodnie z opinią Eurojustu osoba, której dotyczyły nakazy, miała zostać przekazana najpierw do Holandii, między innymi ze względu na to, że dochodzenie holenderskie znajdowało się na bardziej zaawansowanym etapie. Jednak aby uniknąć narażania na ryzyko dochodzenia luksemburskiego, osoba, której dotyczyły nakazy, miała zostać tymczasowo przekazana do Luksemburga na krótki okres, który pozwoliłby na podjęcie oficjalnej decyzji w sprawie aktu oskarżenia w Luksemburgu. W opinii Eurojustu dalej zaproszono władze holenderskie i luksemburskie do rozpoczęcia wzajemnych bezpośrednich konsultacji w zakresie dalszego przekazania osoby, której dotyczyły nakazy, z Holandii do Luksemburga po osiągnięciu prawomocnego wyroku w sprawie prowadzonej przed sądem holenderskim.

Sprawy dotyczące ENA

Wspólne zalecenie dotyczące konfliktów jurysdykcji

W sprawie dotyczącej oszustwa samochodu wynajęte we Włoszech i Hiszpanii były wywożone do Belgii, Niemiec, Francji i Szwajcarii, wyposażone w sfałszowane bułgarskie i włoskie dokumenty rejestracyjne. Włoskie dochodzenie rozpoczęło w 2013 r., po skargach otrzymanych od kilku przedsiębiorstw wynajmu samochodów, które zgłosiły stratę rzędu blisko 2 mln EUR. Podobne skargi złożono w Belgii i Hiszpanii, w związku z czym otworzone zostały dochodzenia. Francuskie dochodzenie dotyczące tej samej zorganizowanej grupy przestępczej wszczęto po tym,

jak w wyniku rutynowego przeszukania na granicy francusko-hiszpańskiej w samochodzie ciężarowym znalezione zostały nielicencjonowane pojazdy.

Francja i Włochy otworzyły sprawy. Zorganizowane zostały spotkania koordynacyjne w celu stwierdzenia, czy prowadzone są równoległe dochodzenia, wymiany informacji i porozumienia się co do strategii w sprawie, aby uniknąć możliwych konfliktów jurysdykcji. Chociaż dochodzenie belgijskie zamknięto w 2014 r., równoległe dochodzenia były nadal prowadzone w Hiszpanii, Francji i we Włoszech. Zwrócono się do Eurojustu o zbadanie, czy te równoległe dochodzenia mogłyby w istocie doprowadzić do konfliktu jurysdykcji i potencjalnej sytuacji *ne bis in idem*. Niektóre ukradzione pojazdy i kilkoro podejrzanych było objętych wszystkimi trzema dochodzeniami, a przestępstwa popełniono w tym samym okresie.

Analiza faktów i *modus operandi* wykazała, że do większości przestępstw doszło we Włoszech. Główni podejrzani mieli znajdować się we Włoszech i większość z nich miała włoskie obywatelstwo. Władze włoskie dysponowały również znaczącym materiałem dowodowym w tej sprawie. Sporządzono wspólne zalecenie, które przedstawiciele krajowi Hiszpanii i Włoch przekazali do odpowiednich organów i w którym wskazano, że Włochy znajdowały się w lepszej pozycji, by prowadzić postępowanie w przedmiotowej sprawie. Zalecono podjęcie odpowiednich kroków zmierzających do szybkiego przekazania odpowiednich postępowań i przyjęcia postępowania przekazanego przez Hiszpanię. Władze francuskie poparły przekazanie postępowania Włochom.

Hiszpańskie i włoskie organy krajowe przyjęły wspólne zalecenie, a zainteresowane biura krajowe Eurojustu ułatwiły wymianę informacji na temat procedury przekazania postępowań z jednej do drugiej jurysdykcji. Władze włoskie uznały zalecenie za przydatne wytyczne przy stosowaniu i interpretacji przepisów prawnych dotyczących konfliktu jurysdykcji i przekazania postępowań w świetle niedawno wdrożonego ustawodawstwa.

Meeting of the Consultative Forum under the Dutch and Slovak EU Presidencies, June 2016

Pan Herman Bolhaar, przewodniczący Rady Prokuratury Generalnej w Holandii, oraz Pan Jozef Szabó, zastępca Prokuratora Generalnego Republiki Słowackiej, stwierdzili:

Na posiedzeniu Forum Konsultacyjnego, pierwszego pod przewodnictwem wspólnych prezydencji, ponownie potwierdzono, że Forum stanowi dla przedstawicieli prokuratur państw członkowskich odpowiednią platformę do wymiany strategii i najlepszych praktyk w celu poprawy międzynarodowej współpracy sądowej i policyjnej w zakresie zwalczania poważnej przestępczości zorganizowanej, aby wzmocnić wymiar sądowy strategii wewnętrznej UE.

Priorytet roku:

Konflikty jurysdykcji

Wytyczne w zakresie podejmowania decyzji o tym, w której jurysdykcji powinno odbywać się ściganie

Zmienione w 2016 r.

CZĘŚĆ I: INFORMACJE OGÓLNE

Wzrost przestępczości transgranicznej doprowadził przez lata do większej liczby spraw, w których kilka państw członkowskich ma wynikającą z ich ustawodawstwa krajowego jurysdykcję do prowadzenia czynności ścigania i wnoszenia takich spraw przed sąd.

Zgodnie ze swoim mandatem, od momentu utworzenia Eurojust podejmował kwestie związane z tym, w której jurysdykcji najlepiej przeprowadzić czynności ścigania w sprawach transgranicznych, w przypadku których takie czynności mogą być rozpoczęte lub już je rozpoczęto w co najmniej dwóch jurysdykcjach. W celu zapobieżenia konfliktom jurysdykcji i wsparcia rozstrzygania takich konfliktów, które mogłyby skutkować naruszeniem zasady *ne bis in idem* oraz dla zapewnienia stosowania najbardziej skutecznych praktyk w odniesieniu do postępowań karnych w Unii Europejskiej (UE), w 2003 r. Eurojust opublikował *Wytyczne w zakresie podejmowania decyzji o tym, w której jurysdykcji powinno odbywać się ściganie*. W *Wytycznych* wskazano czynniki, jakie należy wziąć pod uwagę w sprawach obejmujących wiele jurysdykcji. Od momentu ich przyjęcia stanowią one wsparcie dla właściwych organów krajowych w zakresie określania, w której jurysdykcji najlepiej przeprowadzić czynności ścigania w sprawach transgranicznych. *Wytyczne* zapewniają również wsparcie dla Eurojustu, który może doradzać właściwym organom krajowym w tej kwestii. Dodatkowo, od momentu publikacji *Wytyczne* są wykorzystywane przez niektóre państwa członkowskie jako punkt odniesienia przy opracowywaniu własnych przepisów lub wytycznych.

Biorąc pod uwagę zmiany w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości we UE, a także doświadczenie operacyjne zdobyte przez Eurojust w ciągu ponad dekad swojego działania oraz potrzeby praktyków wyrażone przy wielu okazjach, niniejszym Eurojust publikuje zrewidowaną wersję swoich *Wytycznych*.

Jako że znakomita większość państw członkowskich nie określiła kryteriów, wedle których podejmowane są decyzje o tym, gdzie najlepiej przeprowadzić czynności ścigania w przypadku transgranicznych konfliktów jurysdykcji, a poza tym nie istnieje żaden horyzontalny unijny instrument prawny w tym zakresie, *Wytyczne* mają stanowić elastyczne narzędzie do wskazania i przypominania właściwym organom o czynnikach, jakie należy rozważyć. Zapewniają one wspólny punkt wyjścia, na podstawie którego można podjąć decyzję. *Wytyczne* nie stanowią jednak wiążących zasad i nie naruszają obowiązujących przepisów prawa krajowego, unijnego ani międzynarodowego.

„Organy sądowe” w niniejszych *Wytycznych* odnoszą się do sędziów, prokuratorów lub wszelkich innych organów właściwych, zgodnie z prawem krajowym.

Ramy prawne UE

W *Wytycznych* wzięto pod uwagę odpowiednie ramy prawne UE, w szczególności:

- ▶ decyzję ramową 2009/948/WSiSW z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie zapobiegania konfliktom jurysdykcji w postępowaniu karnym i w sprawie rozstrzygania takich konfliktów stanowi obecnie jedyny instrument unijny poświęcony tej kwestii. Przewidziano w niej mechanizm bezpośrednich konsultacji między właściwymi organami i osiągania skutecznych rozwiązań oraz unikania negatywnych skutków równoległych postępowań. Odniesienia do niektórych odpowiednich czynników, jakie właściwe organy powinny rozważyć, w tym te znajdujące się w *Wytycznych* Eurojustu z 2003 r., przedstawiono w preambule (motyw 9).
- ▶ Inne instrumenty prawne w dziedzinie prawa karnego, a w szczególności dokumenty odnoszące się do poszczególnych rodzajów przestępstw, takie jak decyzja ramowa 2002/475/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie zwalczania terroryzmu (art. 9) oraz decyzja ramowa 2008/841/WSiSW z dnia 24 października 2008 r. w sprawie zwalczania przestępczości zorganizowanej (art. 7), zawierają postanowienia odnoszące się do czynników, jakie należy wziąć pod uwagę w celu scentralizowania postępowań w jednym państwie członkowskim w sytuacji, gdy ważne czynności ścigania, na podstawie tych samych faktów, może prowadzić więcej niż jedno państwo członkowskie.
- ▶ Postanowienia odnoszące się do pomocy Eurojustu w zakresie ułatwiania współpracy i koordynacji między organami krajowymi obejmują:
 - art. 85 ust. 1 lit. c) Traktatu o funkcjonowaniu UE;
 - art. 6, 7 (zalecenia i niewiążące opinie Eurojustu) oraz 13 ust. 7 (obowiązek państw członkowskich dotyczący informowania Eurojustu w sprawach, w których doszło do konfliktu jurysdykcji lub w których możliwy jest taki konflikt) decyzji Rady 2002/187/WSiSW ustanawiającej Eurojust, zmienionej decyzją Rady 2009/426/WSiSW;
 - art. 12 i motywy 4, 9, 10 i 14 decyzji ramowej 2009/948/WSiSW;
 - art. 7 decyzji ramowej 2008/841/WSiSW.

CZĘŚĆ II: PRAKTYCZNE WYTYCZNE

Kluczowe zasady

- ▶ „*Ne bis in idem*” to podstawowa zasada prawa karnego na szczeblu krajowym, unijnym i międzynarodowym, według której oskarżony nie powinien być ścigany więcej niż raz za to samo zachowanie przestępcze, niezależnie od tego, czy pierwsze postępowanie doprowadziło do wyroku skazującego, czy uniewinnienia. W ramach przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w UE, głównym źródłem prawnym tej zasady są art. 54–58 Konwencji Wykonawczej do Układu z Schengen (CISA) i art. 50 Karty praw podstawowych UE, które należy interpretować w świetle odpowiedniego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE (orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości dotyczące zasady *ne bis in idem* zostało omówione w dokumencie Eurojustu zatytułowanym *Zasada ne bis in idem w sprawach karnych w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*).

W niniejszych Wytycznych w pełni przestrzegano zasady *ne bis in idem* i ją poparto.

- ▶ Zgodnie z decyzją ramową 2009/948/WSiSW (motyw 12) w niniejszych Wytycznych, w pełni wsparto założenie, że w ramach wspólnej przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w UE, zasadę obowiązkowego ścigania, określającą prawo postępowania karnego w kilku państwach członkowskich, uznaje się za spełnioną, jeśli jakiekolwiek państwo członkowskie zapewnia postępowanie karne w związku z konkretnym przestępstwem.
- ▶ Każda sprawa jest unikalna i – w konsekwencji – wszelkie decyzje dotyczące tego, w której jurysdykcji najlepiej przeprowadzić czynności ścigania, powinny opierać się na faktach i ocenie indywidualnej sprawy. Wszystkie czynniki, które uznaje się za odpowiednie, należy wziąć pod uwagę w najlepszym interesie wymierzenia sprawiedliwości.
- ▶ Przy podejmowaniu decyzji organy sądowe powinny ostrożnie i uczciwie zrównoważyć wszystkie czynniki za i przeciw rozpoczęciu czynności ścigania sądowego w każdej jurysdykcji.
- ▶ Organы sądowe identyfikują wszystkie jurysdykcje, w których możliwe jest podjęcie czynności ścigania sądowego, jak również w przypadku których można realistycznie założyć, że sprawa zostanie z powodzeniem wniesiona do sądu.
- ▶ W ramach dyskusji o rozwiązaniu takich spraw, organy sądowe powinny zbadać wszystkie możliwości, jakie zapewniają obowiązujące konwencje międzynarodowe i instrumenty unijne, aby na przykład uzyskać dowody transgraniczne, przekazać postępowanie lub osoby.
- ▶ Decyzja musi być zawsze sprawiedliwa, niezależna i obiektywna i musi zostać podjęta przy uwzględnieniu

Europejskiej konwencji praw człowieka i Karty praw podstawowych UE, co zapewni ochronę gwarancji proceduralnych dla wszystkich oskarżonych lub potencjalnych oskarżonych.

Co robić?

- ▶ Gdy tylko stwierdzi się równoległe dochodzenia, właściwe organy zainteresowanych państw członkowskich powinny nawiązać ze sobą kontakt.

W ramach swojego mandatu Europejska Sieć Sądowa (EJN) może wspomóc właściwe organy, np. poprzez ułatwienie komunikacji i identyfikację oraz uzyskanie szczegółowych danych właściwych organów, z którymi należy się skontaktować.

- ▶ W następnym kroku zainteresowane właściwe organy powinny rozpocząć współpracę i koordynację swoich działań, aby uniknąć marnotrawienia zasobów, dublowania pracy lub ryzyka naruszenia zasady *ne bis in idem*. W większości spraw w wyniku dialogu, zbudowania wzajemnego zaufania i koordynacji między właściwymi organami udaje się z powodzeniem znaleźć rozwiązanie.
- ▶ W przypadku, gdy równoległe postępowania podlegają koordynacji, właściwe organy powinny rozważyć prowadzenie wszystkich postępowań w ramach jednej jurysdykcji, o ile jest to praktyczne, uwzględniając wpływ, jaki ściganie niektórych oskarżonych w jednej jurysdykcji może mieć na wszelkie postępowania w drugiej czy trzeciej jurysdykcji. Należy dołożyć wszelkich starań w celu zapobieżenia sytuacji, w której czynności ścigania w jednej jurysdykcji osłabiają czynności prowadzone w innej jurysdykcji.
- ▶ Decyzję o tym, gdzie przeprowadzić czynności ścigania, należy podjąć na jak najwcześniejszym etapie dochodzenia lub czynności ścigania oraz w pełnej konsultacji ze wszystkimi odpowiednimi organami w każdej jurysdykcji.
- ▶ Eurojust znajduje się w uprzywilejowanej pozycji pozwalającej na oferowanie wsparcia zainteresowanym organom w każdym momencie i na wszystkich wspomnianych etapach w ich wysiłkach ukierunkowanych na współpracę i znalezienie rozwiązania, a nawet by identyfikować sprawy zawisłe w państwach członkowskich, w których mogłoby dojść do takich konfliktów (zob. niżej).

Główne czynniki

Przy podejmowaniu decyzji o tym, w której jurysdykcji należy przeprowadzić ściganie, należy rozważyć wiele czynników. Wszystkie mogą mieć wpływ na ostateczną decyzję. Priorytet i waga, jakie należy przyznać każdemu czynnikowi, będą różne w każdym przypadku.

Niektóre czynniki, jakie należy rozważyć, to:

Terytorialność Należy wstępnie założyć, że – jeśli to możliwe – czynności ścigania powinny zostać przeprowadzone w jurysdykcji, w której doszło do większości (lub najważniejszej części) przestępstwa lub w której odnotowano większość (lub najważniejszą część) strat. W związku z tym należy właściwie rozważyć zarówno wymiar ilościowy („większość”), jak i jakościowy („najważniejsza część”).

Miejsce przebywania podejrzanego(-ych)/oskarżonego(-ych) W kontekście tego czynnika można rozważyć liczne elementy, takie jak:

- ▶ miejsce, w którym znaleziono podejrzanego/oskarżonego;
- ▶ obywatelstwo lub zwykłe miejsce pobytu podejrzanego/oskarżonego;
- ▶ możliwe silne osobiste związki z jednym państwem członkowskim lub inne istotne interesy podejrzanego/oskarżonego;
- ▶ możliwość zabezpieczenia przekazania lub ekstradycji podejrzanego/oskarżonego do innej jurysdykcji;
- ▶ możliwość przekazania postępowania do jurysdykcji, w której znajduje się podejrzany/oskarżony.

W sytuacjach, w których można zidentyfikować kilkoro współoskarżonych, ważna jest nie tylko ich liczba, lecz również rola każdego z nich w zleceniu przestępstwa, a także miejsce, w którym się znajdują. Należy ponownie wziąć pod uwagę wymiar ilościowy i jakościowy.

W ocenie tych elementów powinno się również uwzględnić wszystkie obowiązujące unijne instrumenty prawne, w szczególności te odnoszące się do zasady wzajemnego uznawania. Ich zastosowanie może mieć wpływ na ocenę danego czynnika i w konsekwencji na ostateczną decyzję o tym, gdzie ma odbyć się ściganie. Na przykład stosowanie decyzji ramowej o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności (2008/909/WSiSW), w połączeniu z decyzją ramową w sprawie europejskiego nakazu aresztowania (2002/584/WSiSW), może skutkować tym, że miejsce, w którym znajduje się podejrzany/oskarżony, będzie miało drugorzędne znaczenie, ponieważ w późniejszym etapie skazana osoba może zostać przekazana innemu państwu członkowskiemu w celu wykonania kary pozbawienia wolności.

Dostępność i dopuszczalność dowodów Organy sądowe mogą prowadzić czynności ścigania jedynie z wykorzystaniem rzetelnych, wiarygodnych i dopuszczalnych materiałów dowodowych. Należy rozważyć lokalizację i dostępność materiałów dowodowych w odpowiedniej formie, jak również ich dopuszczalność i akceptację przez sąd. Należy również wziąć pod uwagę ilość i jakość materiałów dowodowych w zainteresowanym państwie członkowskim, chociaż można założyć, że ramy prawne wprowadzone w europejskim nakazie dochodzeniowym (dyrektywa

2014/41/UE) ułatwią gromadzenie materiałów dowodowych w kontekście transgranicznym.

Uzyskiwanie materiałów dowodowych od świadków, ekspertów i ofiar Organy sądowe muszą rozważyć możliwość uzyskania materiałów dowodowych od świadków, ekspertów i ofiar, w tym, jeśli konieczne, należy uwzględnić zdolność takich osób do podróży do innej jurysdykcji w celu przedstawienia dowodu. Pod uwagę trzeba wziąć również możliwość uzyskania oferowanego przez nie dowodu w formie pisemnej lub na inne sposoby, na przykład na odległość telefonicznie lub w toku wideokonferencji.

Ochrona świadków Organy sądowe powinny zawsze dążyć do zapewnienia bezpieczeństwa świadków lub osób asystujących w procesie ścigania. Przy podejmowaniu decyzji o jurysdykcji, w której ma odbyć się ściganie, czynniki, jakie należy rozważyć, mogą obejmować na przykład możliwość objęcia świadka programem ochrony w jednej jurysdykcji, przy braku takiej możliwości w innej jurysdykcji.

Interesy ofiar Zgodnie z dyrektywą 2012/29/UE w sprawie praw ofiar, organy sądowe muszą brać pod uwagę istotne interesy ofiar, w tym ich ochronę oraz to, czy mogłyby ucierpieć, gdyby czynności ścigania miałyby się odbyć w danej jurysdykcji. Taki powód obejmowałby również możliwość dochodzenia odszkodowania przez ofiary.

Etap postępowania Należy wziąć pod uwagę etap rozwoju postępowania karnego w zainteresowanym państwie członkowskim. Jeśli dochodzenie znajduje się już na zaawansowanym etapie w jednej z jurysdykcji, przekazanie sprawy do innej jurysdykcji może okazać się nieodpowiednim wyjściem.

Długość postępowania Czas nie powinien być czynnikiem determinującym przy podejmowaniu decyzji o tym, w której jurysdykcji powinno odbywać się ściganie; jednak jeśli inne czynniki są zrównoważone, organy sądowe powinny rozważyć, jak długo będzie trwało postępowanie w danej jurysdykcji („sprawiedliwość, na którą trzeba czekać, to żadna sprawiedliwość”).

Wymogi prawne Istniejące ramy prawne, w tym obowiązki i wymogi nakładane w każdej jurysdykcji, również powinny zostać wzięte pod uwagę, podobnie jak wszystkie możliwe skutki decyzji o tym, by przeprowadzić czynności ścigania w jednej jurysdykcji, a nie w innej (a także potencjalne skutki w każdej jurysdykcji). Organy sądowe nie powinny jednak decydować się na ściganie w danej jurysdykcji jedynie po to, by uniknąć realizacji obowiązków prawnych, które mają zastosowanie w jednej jurysdykcji, lecz już nie w innej.

Uprawnienia do wydawania wyroków Chociaż należy zagwarantować, że potencjalne sankcje dostępne oddają wagę zachowania przestępczego, które jest przedmiotem czynności ścigania, organy sądowe nie powinny prowadzić takich czynności w danej jurysdykcji jedynie dlatego, że potencjalne sankcje w niej dostępne są wyższe niż w innej jurysdykcji. Podobnie odpowiednie uprawnienia sądów różnych jurysdykcji do wydawania wyroków nie powinny

być czynnikiem determinującym przy podejmowaniu decyzji o tym, w której jurysdykcji należy przeprowadzić postępowanie w sprawie.

Zyski z przestępstwa Przy ocenie dostępnych uprawnień dotyczących ograniczenia, odzyskania, zajęcia i konfiskaty zysków z przestępstw należy wziąć pod uwagę obowiązujące unijne i międzynarodowe instrumenty prawne oraz, w szczególności, unijne instrumenty wzajemnego uznawania dotyczące zabezpieczenia i konfiskaty. Organy sądowe nie powinny jednak podejmować decyzji o tym, by podjąć czynności ścigania w danej jurysdykcji jedynie dlatego, że takie postępowanie skutkowałooby skuteczniejszym odzyskaniem zysków z przestępstwa.

Koszty i zasoby Chociaż organy sądowe powinny zwracać uwagę na koszty i zasoby, koszty podjęcia czynności ścigania sądowego w sprawie lub jej wpływ na zasoby prokuratury nie powinny być czynnikiem decydującym o tym, czy czynności ścigania w sprawie należy podjąć w danej jurysdykcji, o ile wszystkie inne czynniki są zrównoważone.

Priorytety państw członkowskich Organy sądowe nie powinny odmówić przyjęcia procesu ścigania sprawy w swojej jurysdykcji, dlatego że sprawa nie ma priorytetowego znaczenia w danym państwie członkowskim.

Wsparcie Eurojustu

- ▶ Wszelkie zaangażowane organy sądowe mogą w każdym momencie zwrócić się do Eurojustu o wsparcie.
- ▶ W ramach swojego mandatu i najlepiej od wczesnego etapu Eurojust może pomóc ułatwiać wstępne kontakty i konsultacje między właściwymi organami, koordynować ich działania, zachęcać i ułatwiać wymianę informacji w celu zyskania pełnego obrazu sprawy, zapewniać bezproblemowe stosowanie instrumentów współpracy sądowej, wyjaśniać powiązania między różnymi częściami sieci przestępczej i ułatwiać podejmowanie kolejnych decyzji o tym, w której jurysdykcji należy przeprowadzić ściganie. W sprawach, w które Eurojust nie został jeszcze zaangażowany, a właściwe organy nie mogły osiągnąć porozumienia co do skutecznego rozwiązania w kontekście bezpośrednich konsultacji zapewnionych w decyzji ramowej 2009/948/WSiSW, kwestia powinna w odpowiednich przypadkach być skierowana do Eurojustu przez którykolwiek zaangażowany właściwy organ.
- ▶ Eurojust może wykryć równoległe postępowania na wczesnym etapie i proaktywnie zapewnić wsparcie organom krajowym dzięki informacjom dotyczącym spraw, w których doszło do konfliktu jurysdykcji lub w których takie konflikty są prawdopodobne, otrzymywanym od państw członkowskich, zgodnie z decyzją ustanawiającą Eurojust.
- ▶ Na spotkaniach koordynacyjnych organizowanych przez Eurojust właściwe organy zaangażowanych państw członkowskich mogą się spotkać i podjąć dyskusję na temat przedmiotowych kwestii, przy wsparciu przedstawicieli krajowych. Dodatkowo wspólne zespoły dochodzeniowo-śledcze (JIT) mogą być przydatnym narzędziem w zapobieganiu konfliktom jurysdykcji i rozwiązywaniu ich, jako że w ramach zespołu JIT właściwe organy mogą również porozumieć się co do tego, w której jurysdykcji należałoby podjąć czynności ścigania i za jakie przestępstwa.
- ▶ Ponadto, działając przez swoich przedstawicieli krajowych (indywidualnie lub wspólnie) lub jako Kolegium, Eurojust może wydać zalecenia i niewiążące opinie, w których zwróci się do właściwych organów o zaakceptowanie tego, że jeden z nich może znajdować się w lepszej pozycji do podjęcia czynności dochodzeniowych lub ścigania w przypadku konkretnych działań.

Administracja

5.1 Wsparcie dla pracy operacyjnej i strategicznej

Administracja Eurojustu wspierała Kolegium w jego pracy operacyjnej, jak również w jego roli jako zarządu. W 2016 r. Kolegium zorganizowało 26 spotkań operacyjnych oraz siedem posiedzeń zarządu. Ponadto Kolegium zorganizowało dwa wydarzenia w zakresie planowania, by omówić zmiany organizacyjne i planowanie strategiczne. *Instrukcja operacyjna Eurojustu* zatwierdzona w listopadzie przez Kolegium zawiera wytyczne dotyczące pomocy oferowanej przez Administrację biurom krajowym przy rozpatrywaniu spraw, co stanowi ważny etap w konsolidacji wspólnego i sprzyjającego włączeniu podejścia do zarządzania prowadzonymi sprawami w ramach całej organizacji.

Tematy operacyjne Organy krajowe zwróciły się do Eurojustu o zebranie informacji lub zapewnienie doradztwa prawnego w następujących kwestiach:

- ▶ wyroki TSUE, w których zinterpretowano pojęcia prawne „organ sądowy” oraz „decyzja sądowa” w kontekście DR ENA;

- ▶ uznanie „uprowadzenia dziecka przez jednego z rodziców” z jednego państwa członkowskiego do drugiego za przestępstwo;
- ▶ art. 18 i 19 DR ENA dotyczące „czasowego przekazania” i „przesłuchania osoby”;
- ▶ zagraniczni bojownicy terrorystyczni;
- ▶ przechwytywanie rozmów z wykorzystaniem wirusów-trojanów aktywowanych zdalnie na smartfonach;
- ▶ prawo procesowe obowiązujące w pilnych sytuacjach (np. stany wyjątkowe).

Dyskusje tematyczne Kolegium wymieniło wiedzę fachową i najlepsze praktyki w obszarze specjalnego zainteresowania operacyjnego dla Eurojustu: sprawozdawczości oceniającej w zakresie kryminalistyki i przechwytywania przekazów telekomunikacyjnych.

5.2 Reorganizacja Administracji

Nowa struktura organizacyjna Administracji zostanie wdrożona w styczniu 2017 r., zgodnie z wnioskiem dyrektora administracyjnego *ad interim* przyjętym przez Kolegium. Kluczową zasadą, na której zasada się reorganizacja, jest optymalne wykorzystanie zasobów i utworzenie synergii w celu wsparcia potrzeb operacyjnych Eurojustu. Nowa Jednostka ds. Operacji będąca efektem połączenia Jednostki ds. Analizy Spraw i części Jednostki Prawnej stanowi punkt kompleksowej obsługi biur krajowych i Kole-

gium. Jednostka ds. Operacji będzie stosować multidyscyplinarne podejście przy zapewnianiu wsparcia w ramach pracy operacyjnej. W celu wzmocnienia ładu korporacyjnego w Eurojustie i zdolności komunikacyjnych oraz poprawy profilu Eurojustu wśród zainteresowanych stron, utworzone zostaną Biuro ds. Komunikacji w Organizacji, Biuro Spraw Instytucjonalnych i Biuro ds. Planowania, Programowania i Sprawozdawczości.

5.3 Pracownicy i budżet

Pracownicy Na koniec 2016 r. Eurojust zatrudniał 347 osób, w tym 72 przedstawicieli krajowych, ich zastępców i asystentów, 196 pracowników zatrudnionych na czas określony, 31 pracowników kontraktowych, 21 oddelegowanych ekspertów krajowych, ośmiu pracowników tymczasowych i 19 stażystów. Eurojust zrealizował swoje zobowiązania dotyczące pięcioprocentowego ograniczenia liczebności personelu obowiązującego dla agencji zdecentralizowanych.

Równolegle z tym ograniczeniem zasobów administracyjnych, władza budżetowa przyznała Eurojustowi trzy nowe stanowiska operacyjne jako „celowe zwiększenia” wartości docelowych przewidzianych w wieloletnich ramach finansowych, by wesprzeć zwiększone zapotrzebowanie na pracę w zakresie zwalczania terroryzmu, cyberprzestępczości i przemytu nielegalnych imigrantów.

Budżet Budżet Eurojustu na rok 2016, w wysokości 43 539 737 EUR, objął wyodrębnioną kwotę w wysokości 6 980 000 EUR na projekt nowej siedziby. Budżet ten był o 7% niższy niż pierwotnie wnioskowany przez Eurojust. Ze względu na te ograniczenia i w celu zapewnienia zależnej od zapotrzebowania pracy operacyjnej i zdolności spełnienia obowiązków prawnych, Program pracy Eurojust na rok 2016 został zmieniony, by dać pierwszeństwo działaniom agencji. Niektóre zmiany IT zostały odsunięte w czasie, a kilka spotkań anulowano, jak miało to miejsce w przypadku spotkania z korespondentami krajowymi Eurojustu i spotkania z punktami kontaktowymi Eurojustu w państwach trzecich, co zapewniło pełne obsadzenie budżetowe na potrzeby prowadzonych spraw i spotkań koordynacyjnych. Procesy rekrutacyjne zostały odłożone w czasie, co doprowadziło do wskaźnika nieobsadzonych stanowisk

na poziomie 3,45%. W pewnym stopniu odłożenie dostarczenia nowych budynków zmniejszyło presję budżetową na koniec roku finansowego i osiągnięto wskaźnik wykonania budżetu na poziomie 99,89%.

Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności

Jak przewidziano w art. 47 rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do Eurojustu, *Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności* jest przygotowywane przez dyrektora administracyjnego w celu zdania spra-

wozдания z osiągnięć agencji w danym roku. W sprawozdaniu tym szczegółowo opisywany jest poziom wdrożenia celów określonych w Rocznym programie pracy Eurojustu, w oparciu o określone kluczowe wskaźniki efektywności oraz przydzielone zasoby ludzkie i finansowe i zastosowane kontrole wewnętrzne. Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności jest przedkładane władzom budżetowym co roku do 1 lipca i można je znaleźć na stronie internetowej Eurojustu.

5.4 Zmiany organizacyjne

W następstwie oceny Eurojustu i jego działań zgodnie z art. 41a decyzji Rady ustanawiającej Eurojust oraz zgodnie z planem działań dotyczącym wdrożenia zaleceń przyjętych przez Kolegium w 2015 r., utworzona została grupa robocza, której celem jest przeprowadzenie przeglądu i uproszczenie wewnętrznych struktur roboczych oraz ustalenie priorytetów. W 2016 r. Kolegium podjęło decyzje dotyczące między innymi: (i) zwiększenia usług i zasobów w Administracji w celu wsparcia pracy operacyjnej; (ii) konkretnych kroków zmierzających do wspólnego i zharmonizowanego wprowadzania, przetwarzania i usuwania danych z zautomatyzowanego systemu zarządzania sprawami; (iii) ograniczonej liczby projektów dotyczących pracy związanej z politykami w obszarze przestępstw o priorytetowym znaczeniu i instrumentów współpracy sądowej.

Administracja w dalszym ciągu wspierała Kolegium w monitorowaniu i analizie wpływu zmian prawodawstwa w zakresie projektów rozporządzeń w sprawie Eurojustu i ustanawiającego Prokuraturę Europejską. Rada uzgodniła ogólne podejście do projektu rozporządzenia w sprawie Eurojustu w lutym 2015 r., z wyłączeniem postanowień związanych z Prokuraturą Europejską.

W 2016 r. Eurojust podzielił się z Komisją, Radą i Parlamentem Europejskim swoją opinią na temat współpracy z przyszłą Prokuraturą Europejską na podstawie swojej wiedzy fachowej i praktycznego doświadczenia w zakresie współpracy sądowej w sprawach karnych, jak również na temat obaw dotyczących możliwego wpływu na jego zasoby.

Zespół zarządzający Eurojustu po reorganizacji Administracji

5.5 Nowa siedziba

Budowa nowej siedziby Eurojustu postępowała zgodnie z planem w 2016 r.; program był realizowany według harmonogramu. Do 1 kwietnia osiągnięty został najbardziej zaawansowany punkt budowy, po czym rozpoczęła się końcowa jej faza obejmująca przekazanie przez wykonawcę budynku państwu przyjmującemu i Eurojustowi między grudniem 2016 r. a końcem pierwszego kwartału 2017 r.

Eurojust zamierza zająć swoją nową siedzibę na koniec drugiego kwartału 2017 r., kiedy planowane jest jej przekazanie zgodnie z programem wymogów Eurojustu.

Próbka opracowań Eurojustu z roku 2016:

Publiczny dostęp do dokumentów

Liczba wniosków dotyczących [dostępu do dokumentów Eurojustu](#) zmniejszyła się w 2016 r.; otrzymano ogółem 15 wniosków, w porównaniu z 18 wnioskami w roku 2015. Dodatkowo Eurojust otrzymał trzy wnioski o konsultacje, zgodnie z art. 4 ust. 4 rozporządzenia nr 1049/2001, jako strona trzecia będąca autorem dokumentu, którego dotyczył wniosek. W 2016 r. nie otrzymano żadnych ponownych wniosków. Eurojust w dalszym ciągu aktualizował [Rejestr publiczny](#) dokumentów udostępnionych na swojej stronie internetowej. Rozszerzająca się lista dokumentów udostępnionych bezpośrednio opinii publicznej ma ułatwić dostęp obywateli do opracowań będących w posiadaniu Eurojustu bez potrzeby formułowania oficjalnego wniosku o udostępnienie dokumentów, a także zwiększyć przejrzystość i dostępność informacji dotyczących działań Eurojustu.

Eurojust i sieci
organów wymiaru
sprawiedliwości

Sekretariaty Europejskiej Sieci Sądowej (EJN), Sieci Ekspertów Wspólnych Zespołów Dochodzeniowo-Sledczych (sieć zespołów JIT) i sieci punktów kontaktowych dotyczących osób odpowiedzialnych za ludobójstwo, zbrodnie przeciw ludzkości oraz zbrodnie wojenne są prowadzone przez Eurojust w oparciu o jego zasoby. Ich przedstawiciele są pracownikami Eurojustu.

Sekretariaty oferują sieciom swoje usługi, ułatwiają także współpracę z Kolegium i biurami krajowymi w ramach wspólnych obszarów działań. Eurojust zapewnia również wsparcie prawne, administracyjne i finansowe Forum Konsultacyjnemu Prokuratorów Generalnych i Dyrektorów Centralnych Urzędów Prokuratury państw członkowskich Unii Europejskiej (Forum Konsultacyjne).

6.1 Europejska Sieć Sądowa

Europejska Sieć Sądowa, ustanowiona w 1998 r., to sieć krajowych punktów kontaktowych wyznaczonych przez państwa członkowskie w celu ułatwiania współpracy sądowej w sprawach karnych. Punkty kontaktowe w ramach tej sieci oferują codzienne wsparcie dla praktyków w postaci doradztwa prawnego i praktycznego i nawiązywania kontaktów między właściwymi organami krajowymi. Sekretariat EJN został utworzony w 2003 r.

Spotkania Posiedzenia plenarne EJN odbyły się w Amsterdamie i Bratysławie. Omawiane tematy objęły handel ludźmi/wyzysk pracowników, dochodzenia finansowe, dowody cyfrowe, współpracę i synergii z europejską siecią dotyczącą praw ofiar i EJC. W siedzibie Eurojustu odbyły się następujące trzy spotkania: regularne, z korespondentami technicznymi i z korespondentami krajowymi.

Spotkania regionalne EJN odbyły się w Niemczech, Holandii, Austrii, Portugalii i Rumunii. Spotkania krajowe EJN zorganizowano na Łotwie, w Polsce, Rumunii i Wielkiej Brytanii. Spotkania te umożliwiły punktom kontaktowym EJN i władzom lokalnym omówienie międzynarodowej współpracy sądowej w różnych obszarach, w tym relacji między EJN a Eurojustem. Przedstawiciele biur krajowych Eurojustu byli obecni na tych spotkaniach.

Współpraca z Eurojustem EJN i Eurojust w dalszym ciągu wdrażają swoje plany działań w ramach szóstej rundy wzajemnej oceny w państwach członkowskich.

Wspólny dokument Eurojustu i EJN

Wspólny dokument, *Pomoc w międzynarodowej współpracy w sprawach kryminalnych dla praktyków, Europejskiej Sieci Sądowej i Eurojustu, „Co możemy dla Ciebie zrobić?”*, jest dostępny we wszystkich oficjalnych językach UE i został opublikowany na stronach internetowych EJN i Eurojustu. Informuje się w nim praktyków o usługach i wsparciu, jakie mogą zapewnić EJN i Eurojust, w celu zagwarantowania, że EJN i Eurojust rozpatrują sprawy znajdujące się w ramach ich mandatów, efektywnie wykorzystując czas i zasoby, a także że unikają dublowania pracy.

Na posiedzeniu plenarnym EJN pod prezydencją holenderską osoby pełniące funkcje punktów kontaktowych EJN spotkały się ze swoimi współpracownikami z biur krajowych Eurojustu w ramach dwustronnych warsztatów. Ich celem było omówienie tego, jak zapewnić najlepsze możliwe wsparcie praktykom dzięki wzmocnieniu synergii między EJN a Eurojustem. W wielu przypadkach potwierdzono, że współpraca przebiega bardzo dobrze. Podkreślono wagę ścisłych i regularnych kontaktów i konsultacji między punktami kontaktowymi EJN a biurami krajowymi Eurojustu. Ogólnym wynikiem będzie przegląd wspólnego dokumentu.

Strona internetowa EJN Zaktualizowano kilka sekcji strony internetowej. Opublikowano nową wersję Kompendium. Narzędzie to wspomaga proces sporządzania wszelkiego rodzaju wniosków o współpracę sądową na postawie instrumentów wzajemnego uznawania lub wzajemnej pomocy prawnej.

Przygotowano nowe wersje sekcji Biblioteki sądowej dotyczącej stanu wdrożenia instrumentów prawnych. Dodatkowo Sekretariat EJN opracował nowe internetowe narzędzie sprawozdawcze dla działań punktów kontaktowych EJN, które będzie gotowe do użytku w styczniu 2017 r.

EJN kontynuowała rozwój swoich relacji z innymi sieciami sądowymi i państwami trzecimi. Szczegółowe informacje kontaktowe zostały udostępnione punktom kontaktowym EJN w ramach nowej sekcji na stronie internetowej sieci pod nazwą „Współpraca z państwami trzecimi i sieciami sądowymi”.

Szkolenia Sekretariat EJN zorganizował siódmy kurs językowy dla osób pełniących funkcję punktów kontaktowych EJN, we współpracy z EJT. W ciągu jednego tygodnia osoby pełniące funkcję punktów kontaktowych mogły poprawić swoje zdolności językowe oraz miały możliwość poinformowania innych uczestników o sposobie funkcjonowania EJN i jej strony internetowej.

6.2 Sieć zespołów JIT

Sieć zespołów JIT, założona w 2005 r., składa się z punktów kontaktowych krajowych organów ścigania i organów sądowych i odpowiada za stymulowanie wykorzystania zespołów JIT i wspieranie wymiany informacji oraz najlepszych praktyk. Sekretariat tej sieci został utworzony w 2011 r. Od 2013 r. sekretariat zarządza programem grantów ustanowionym przez Eurojust w celu zapewnienia wsparcia finansowego na potrzeby działań zespołów JIT (zob. sekcja 1.4).

Doroczne spotkanie Dwunaste doroczne spotkanie ekspertów krajowych zespołów JIT miało miejsce w czerwcu. Skupiono się na nim na wyzwaniach i możliwościach, jakie oferują zespoły JIT w sprawach dotyczących przemytu nielegalnych imigrantów. W ciągu dwóch dni eksperci i praktycy z całej Europy oraz inne właściwe agencje i zainteresowane strony omówili konkretne kroki potrzebne do poprawy wykorzystania zespołów JIT w kontekście przemytu nielegalnych imigrantów. Wnioski ze spotkania są dostępne na stronie internetowej Eurojustu.

Projekty Sieć zespołów JIT zaktualizowała dwa przydatne dokumenty dla praktyków, które są dostępne również na stronie internetowej Eurojustu: **Podręcznik dla zespołów JIT**, który został gruntownie poprawiony, by służyć jako praktyczny przewodnik dla zespołów JIT (np. dodano sekcję „Najczęściej zadawane pytania”) oraz wzór umowy o powo-

łaniu zespołu JIT, który zaktualizowano w celu uproszczenia istniejącego wzoru i zastosowania kilku zmian zainspirowanych analizą istniejących umów. Został on poparty przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia.

Sieć zespołów JIT w dalszym ciągu zbierała informacje dotyczące ustawodawstwa krajowego w zakresie zespołów JIT (nowe streszczenia opublikowano dla DK, IT, LV, HU, PL, PT, FI i UK) oraz praktyki (zainicjowano 20 nowych ocen zespołów JIT). Informacje te są dostępne w ograniczonym obszarze dla zespołów JIT, czyli internetowej platformie, do której praktycy z UE mogą otrzymać dostęp.

Szkolenie Dodatkowo do kursu zatytułowanego *Wspólne zespoły dochodzeniowo-śledcze* (zob. rozdział 3) i wniosków z dorocznego spotkania, sieć zespołów JIT i jej sekretariat przyczyniły się do przeprowadzenia szkolenia dotyczącego zespołów JIT ukierunkowanego w szczególności na wyzwania związane ze sprawami dotyczącymi przemytu nielegalnych imigrantów. Wydarzenie to zostało zorganizowane we współpracy z CEPOL, EJTN i Konwencją o współpracy policyjnej w Europie Południowo-Wschodniej i w ciągu trzech dni zgromadziło się na nim 25 uczestników z państw członkowskich i państw trzecich dotkniętych tego typu zorganizowaną działalnością przestępczą w celu poprawy wykorzystania zespołów JIT w tym obszarze.

6.3 Sieć punktów kontaktowych ds. ścigania ludobójstwa

Sieć punktów kontaktowych ds. ścigania ludobójstwa powstała w 2002 r. w celu zapewnienia ścisłej współpracy między organami krajowymi w zakresie prowadzenia dochodzeń i ścigania zbrodni ludobójstwa, zbrodni przeciwko ludzkości i zbrodni wojennych poprzez wymianę informacji operacyjnych, najlepszych praktyk oraz doświadczeń. Jest to sieć praktyków – funkcjonariuszy dochodzeniowych, prokuratorów i urzędników ds. wzajemnej pomocy prawnej. Sekretariat tej sieci został utworzony w lipcu 2011 r.

Spotkania W Eurojuście zorganizowano dwa posiedzenia plenarne, na których skupiono się na praktycznych wyzwaniach związanych ze sprawą przeciwko przywódcom Demokratycznych Sił Wyzwolenia Rwandy (FDLR) w Niemczech oraz przestępstwach grabieży i zniszczenia obiektów dziedzictwa kulturowego w Syrii i Iraku. Wnioski z obu dorocznych spotkań są dostępne na stronie internetowej Eurojustu. Ponadto zorganizowano spotkanie *ad hoc* w celu omówienia i posunięcia naprzód dochodzeń krajowych związanych z trwającym konfliktem zbrojnym w Syrii, biorąc pod uwagę znaczny napływ uchodźców syryjskich na terytorium UE, w tym ofiar, świadków i sprawców aktów okrucieństwa. Sprawozdania ze spotkań opublikowano jako dokumenty Rady nr 10169/16 i 13409/16.

Pierwszy Unijny Dzień Przeciwko Bezkarnejmu Ludobójstwu został zorganizowany dnia 23 maja przez prezydentkę holenderską, sieć punktów kontaktowych ds. ścigania ludobójstwa, Eurojust i Komisję Europejską. Celem dorocznego wydarzenia jest podnoszenie świadomości na temat najbardziej haniebnych zbrodni, promowanie dochodzeń i ścigania na szczeblu krajowym, zajęcie się kwestią pozycji i uczestnictwa ofiar w postępowaniach karnych oraz ożywienie zobowiązania całej UE do zwalczania bezkarności w przypadku tych zbrodni. Wyniki zostały opublikowane jako dokument Rady nr 10233/16.

Szkolenia W październiku sieć punktów kontaktowych ds. ścigania ludobójstwa wdrożyła program szkoleniowy dotyczący prowadzenia dochodzeń i ścigania przemytu seksualnej powiązanej z konfliktami zbrojnymi, we współpracy z ekspertami z Międzynarodowego Trybunału Karnego dla Byłej Jugosławii i Zespołu ds. Praworządności Narodów Zjednoczonych. Sieć punktów kontaktowych ds. ścigania ludobójstwa kontynuowała współpracę z EJTN przy wdrażaniu programów szkoleniowych dla sędziów i prokuratorów, a ponadto rozpoczęła współpracę z CEPOL w celu opracowania programów szkoleniowych skupiających się na aspektach dochodzeniowych w najpoważniejszych zbrodniach prawa międzynarodowego.

Projekty W 2016 r. kilkakrotnie zgromadzono dane dotyczące faktów i poddano je ocenie. W najbardziej kompleksowym kwestionariuszu ocenie poddano obecne stosowanie decyzji Rady 2003/335/WSiSW dotyczącej ustanowienia specjalistycznych jednostek na szczeblu krajowym w celu wykrywania i karania najpoważniejszych zbrodni prawa międzynarodowego. Celem utworzenia takich jednostek

jest zapewnienie specjalistycznej wiedzy, by radzić sobie ze złożonymi wyzwaniami prawnymi i praktycznymi, zachowując przy tym wiedzę fachową, najlepsze praktyki i wdrożone doświadczenia i wnioski w ramach jednej jednostki. Praca obejmuje również kwestie związane z ochroną i udziałem ofiar w procesie sądowym. Wyniki zostały opublikowane jako dokument Rady nr 10234/16.

6.4 Forum Konsultacyjne

Forum Konsultacyjne powstało w 2010 r. w celu wzmocnienia współpracy sądowej i wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi, a także zapewnienia instytucjom UE pomocy ze strony sądownictwa dla celów rozwoju przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości UE.

Wspólne posiedzenie W następstwie rozważań na temat przyszłego formatu i przedmiotu posiedzeń, w 2016 r. prezydencja UE po raz pierwszy zwołała wspólne posiedzenie. Rada Prokuratury Generalnej w Holandii i Prokuratura Generalna Republiki Słowackiej wspólnie uczestniczyły w 11. posiedzeniu Forum Konsultacyjnego, które odbyło się w czerwcu i na którym skupiono się na najnowszych zmianach w zakresie cyberprzestępczości, terroryzmu i przemytu nielegalnych imigrantów, jak również współpracy z kluczowymi państwami trzecimi w zwalczaniu poważnej zorganizowanej przestępczości.

EJCN Na Forum Konsultacyjnych omówiono wyniki seminarium strategicznego zatytułowanego *Klucze do cyberprzestrzeni*, które dotyczyło wyzwań najczęściej napotykanych przez prokuratorów w toku dochodzeń i ścigania cyberprzestępczości; skupiono się przy tym na współpracy z dostawcami i szyfrowaniu. Z zadowoleniem przyjęto inicjatywę unijnej prezydencji holenderskiej zmierzającą do utworzenia EJCN w celu wsparcia kontaktów między praktykami sądowymi zajmującymi się cyberprzestępczością w państwach członkowskich, a także zapewnienia bardziej efektywnego prowadzenia dochodzeń i ścigania w sprawach dotyczących cyberprzestępczości.

Reakcja sądowa na terroryzm i przemyt nielegalnych imigrantów Przedstawiciele z zainteresowanych państw członkowskich wymienili się doświadczeniami w zakresie

wzmocnienia reakcji sądowej na zagrożenie, jakie stanowi terroryzm, i na ostatnie ataki terrorystyczne we Francji i Belgii. Zapewniono wgląd w wyzwania pojawiające się przy prowadzeniu dochodzeń i ściganiu spraw dotyczących przemytu nielegalnych imigrantów oraz przedstawiono wdrożone doświadczenia i wnioski w tym zakresie, w szczególności w odniesieniu do określania jurysdykcji na pełnym morzu. Wskazano też na wartość dodaną uznania tego rodzaju przestępstw za poważną przestępczość zorganizowaną.

Podkreślono potrzebę wzmocnienia i uproszczenia międzynarodowej współpracy sądowej poprzez poprawę kontaktów między praktykami oraz wymianę informacji na temat ustawodawstwa i najlepszych praktyk, jak również przez wsparcie dochodzeń, na przykład dzięki wykorzystaniu specjalistycznych technik dochodzeniowych i zespołów JIT, jeśli ich to dotyczy.

Współpraca z kluczowymi państwami trzecimi Wymieniono poglądy na temat napotkanych wyzwań prawnych i praktycznych i możliwych sposobów poprawy współpracy z organami sądowymi z państw trzecich w zakresie wykonywania wniosków o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej, wymiany informacji i gromadzenia dowodów. Eurojust omówił prowadzone przez siebie działania w dziedzinie relacji zewnętrznych, podkreślając wartość dodaną umów o współpracy, prokuratorów łącznikowych działających w Eurojuście i swojej sieci sądowych punktów kontaktowych w państwach trzecich, ułatwiających współpracę sądową.

Wnioski ze spotkania są dostępne na stronie internetowej Eurojustu.

Dziękujemy

Chcielibyśmy podziękować **Francisco Jiménezowi Villarejo**, przedstawicielowi krajowemu *Hiszpanii*, za jego pracę i cenny wkład jako wiceprzewodniczącego Kolegium Eurojustu od listopada 2013 r. do listopada 2016 r.

Dziękujemy i do zobaczenia

Petter Sørdal, prokurator łącznikowy dla *Norwegii* w Eurojuście od października 2013 r. do sierpnia 2016 r.

Klaus Rackwitz, dyrektor administracyjny od października 2011 r. do września 2016 r.

ISBN: 978-92-9490-084-5

EUROJUST

Maanweg 174, 2516 AB The Hague, Niderlandy

Tel.: +31 70 412 5000 - E-mail: info@eurojust.europa.eu - Internet: www.eurojust.europa.eu